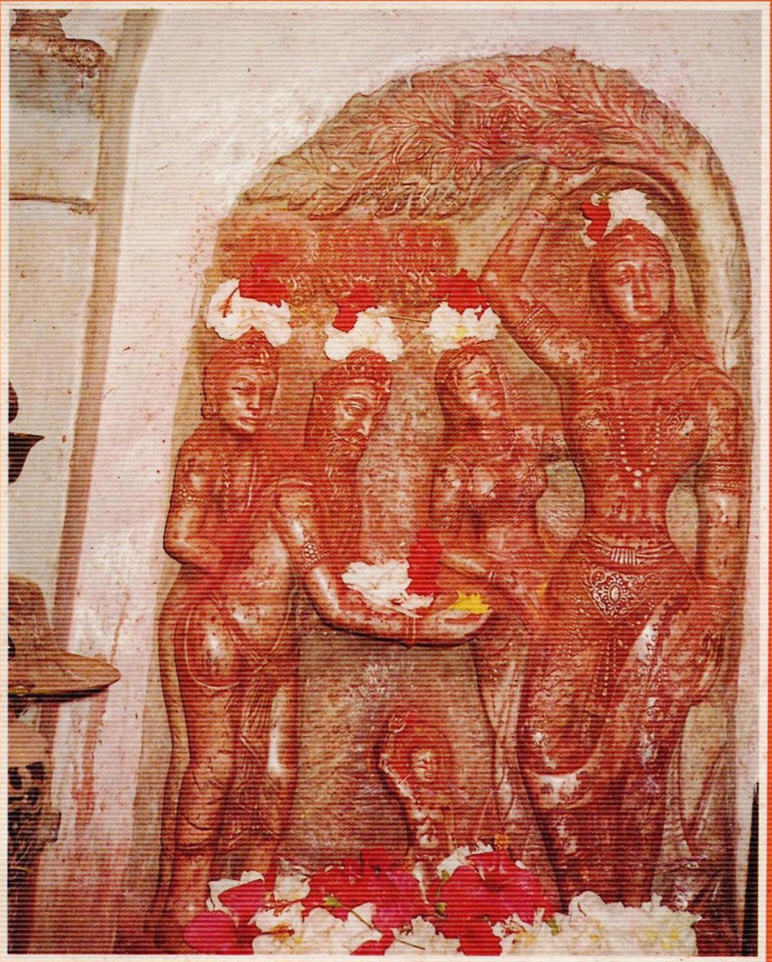

พระธรรมเทศนา ๕ กัณฑ์

คุณวโร ภิกขุ (หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ)
กุฏิปากซอย ๔ วัดอโศการาม

กัณฑ์ที่ ๑ เรื่อง การให้ทานรักษาศีล เจริญภาวนา

กัณฑ์ที่ ๒ เรื่อง ตัณหา – ป่าตัณหา

กัณฑ์ที่ ๓ เรื่อง อภิชฌา การเพ่งเล็งเอาทรัพย์

กัณฑ์ที่ ๔ เรื่อง ความพยาบาท

กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง ความเห็นผิด

และคำถวายทานต่าง ๆ และกรวดน้ำย่อ ที่พุทธศาสนิกชนควรรู้

ปกหน้า ภาพตอนพระพุทธเจ้าประสูตร ประดิษฐานอยู่ในมายาวิหาร ประเทศเนปาล แกะสลักด้วยแผ่นหิน

ปกหลัง ภาพพระเจดีย์ พุทธคยา สวยงามมาก ตั้งอยู่ด้านหน้า ของต้นพระศรีมหาโพธิ์

ธรรมเทศนาห้ากัณฑ์

คุณวโร ภิกขุ (พระกระจ่าง บุญอาจ) วัดอโศการาม

ทรัพย์มีเป็นสมบัติควรจัดแบ่ง
สองส่วนแจงแจกให้ตามใจหวัง
ส่วนสามคือซื้อเสบียงเลี้ยงชีวัง
ส่วนสี่ยั้งเก็บไว้เมื่อภัยมี

ภาพปกหน้า ภาพตอนพระพุทธเจ้าประสูติประดิษฐานอยู่ในมายาวิหาร ประเทศเนปาล แกะสลักด้วยแผ่นหิน

ภาพปกหลัง ภาพพระเจดีย์พุทธคยา สวยงามมาก ตั้งอยู่ด้านหน้าของต้นพระศรีมหาโพธิ

คำนำ

หนังสือพระธรรมเทศนา ๕ กัณฑ์ แสดงโดย คุณวโรภิกขุ (หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ) ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายควรจะได้ศึกษาให้รู้โดยอ่านทบทวนให้เข้าใจแต่ละกัณฑ์จนจบ และขอให้ท่านพิจารณาตามเนื้อหาความนั้น ๆ ตามไปด้วย เพื่อเป็นแนวทางที่ท่านทั้งหลายจะได้ปฏิบัติเพื่อความถูกต้องต่อไป โดยยึดหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงตรัสไว้ว่า สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ การให้ธรรมเป็นทานชนะการให้ทั้งปวง ซึ่งจะดำรงทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาตลอดกาล อาตมาได้พิมพ์แจกจ่ายเป็นธรรมทานมาแล้ว ๔ ปี ๆ ละครั้งโดยเนื้อเรื่องไม่ซ้ำกัน เล่มที่ท่านอ่านอยู่นี้ เป็นเล่มของปีที่ ๕ พ.ศ.๒๕๓๖ ได้ตั้งจิตอธิษฐานไว้ว่า จะพิมพ์แจกจ่ายเป็นธรรมทานทุกปีจนกว่าอาตมาจะมรณภาพ ปีละ ๓,๐๐๐ เล่ม และได้แจกจ่ายไปทุกภาคของประเทศไทย เพื่ออุทิศกุศลผลบุญให้แด่ บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ญาติพี่น้อง ผู้ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินทั้งในชาติก่อนและชาตินี้และสรรพสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนร่วมเกิดแก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทุกคน และทุกท่านที่สละปัจจัยร่วมทำบุญในการจัดพิมพ์หนังสือนี้ขึ้นแจกจ่ายเป็นธรรมทาน

จึงขอให้อานิสงค์จากการให้ธรรมเป็นทานนี้ จงเป็นพลวะปัจจัยให้ท่านทั้งหลายผู้มีจิตอนุโมทนาร่วมนการจัดพิมพ์และท่านผู้อ่านทุกท่านจงถึงซึ่งความสุขความเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ ตลอดจนได้บรรลุถึงปัญญามีดวงตาเห็นธรรม สมความมุ่งมาดปรารถนาโดยเร็วในโอกาสอันสมควร ทุกคนทุกท่านเทอญ

อนึ่งหนังสือนี้ หากท่านผู้ใดเห็นว่าจะอำนวยประโยชน์สุขแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป ผู้ที่ได้อ่านแล้ว ประสงค์จะนำไปพิมพ์แจกจ่ายเป็นธรรมทานในงานต่าง ๆ อาตมาอนุญาตให้พิมพ์ได้แต่ห้ามมิให้นำไปพิมพ์จำหน่ายเป็นอันขาดโดยสงวนลิขสิทธิ์ไว้

คุณวโร ภิกฺขุ

(หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ)

ซึ่งได้ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้

น.ธ.เอก เปรียญธรรม ๖ ประโยค

ธรรมศาสตร์บัณฑิต ธ.บ.

นายอำนาจ และทนายความ

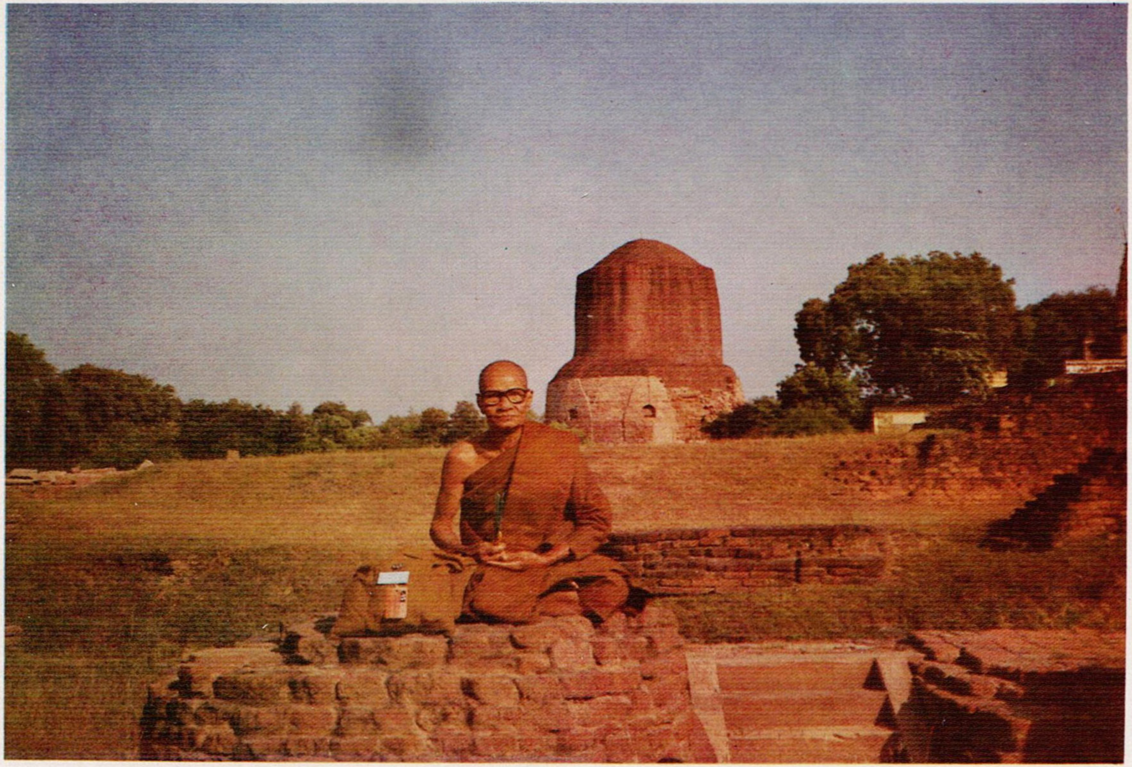
กุฏิปากซอย ๔ วัดอโศการาม

ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

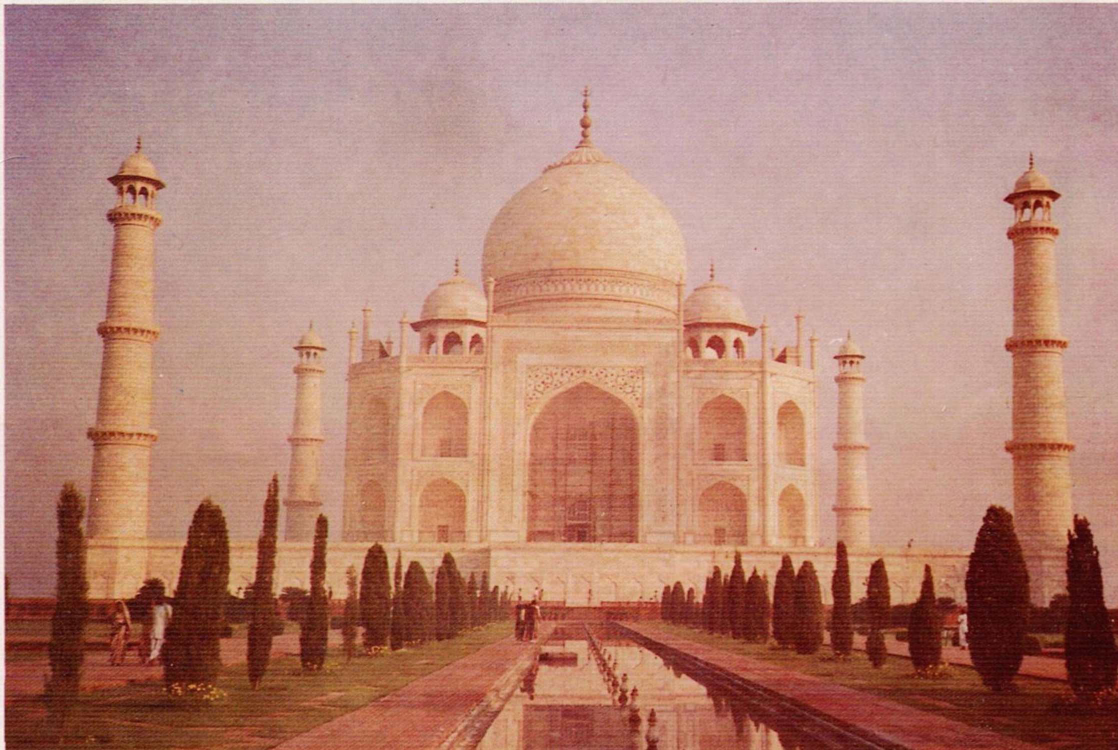
โทร.ส่วนรวมที่วิหาร ๓๙๕๐๐๐๓

รหัสไปรษณีย์ ๑๐๒๘๐

เมื่อมั่งมีมากมายมิตรหมายมอง
เมื่อมัวหมองมิตรมองเหมือนหมูหมา
เมื่อไม่มีหมดมิตรมุ่งมองมา
เมื่อมอดม้วยแม้หมูหมาไม่มามอง

ภาพสถานที่ป่าอิสิปตนะมฤคทายวันเรียกว่า ธัมเมกขสถูปที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาครั้งแรก
ขณะนี้เรียกว่าเมือง สารนาถ ในประเทศอินเดีย
หลวงพ่อพระมุหากระจ่าง คุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

ภาพโบราณสถานพระราชวังทัชชมาฮาล
อยู่ในประเทศอินเดีย สวยงามมาก

ก้านบัวบอกลึกตื้น ชลธาร
มรรยาทส่อสันดาน ชาติเชื้อ
โฉดฉลาดเพราะคำขาน ควรทราบ
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรื้อ บอกร้ายแสลงดิน

สายบัวเป็นเครื่องวัดน้ำ
มรรยาทและวาจาเป็นเครื่องวัดตระกูล
คารมซึ่งสำแดงเป็นเครื่องวัดปัญญา
ความเหี่ยวแห้งแห่งหญ้าเป็นเครื่องวัดพื้นดิน

เรื่อง ทาน ศีล ภาวนา เทศน์ครั้งที่ ๑๖๑

กัณฑ์ที่ ๑ แสดงเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๕ วันศุกร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐

ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดย

คุณวโร ภิกฺขุ

หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ

ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้

น.ธ.เอก เปรียญ ๖ ประโยค

นายอำเภอ และทนายความ

วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ โทร. ๓๘๕๐๐๐๓

กุฏิปากซอย ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓จบ)

ทานํ ทนฺตุสทฺธาย สีลํรกฺขนฺตุ สพฺพทา ภาวนา ภิรตาโหนตุ คจฺฉนฺตุ ปุถุชนิกาตีติ

ในโอกาสนี้ อาตมาภาพจะได้ชี้แจงแสดงพระธรรมเทศนา ในเรื่องทาน การรักษาศีลการเจริญภาวนา ซึ่งตามคาถาภาษิตที่ยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้น เพื่อให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ทราบ และก็จะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในทางที่ถูกต้องต่อไป เพราะว่าทุกเรื่องที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในขณะที่พระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้นแม้ว่าพระองค์จะเสด็จไป ณ แห่งหนตำบลใดก็ตาม หรือว่าจะแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ ณ ที่ประทับ เช่น พระเชตุวันมหาวิหาร เวฬุวันมหาวิหาร หรือที่อื่น ๆ โดยมากพระองค์จะตรัสแสดงถึงอนุปุพพีคาถาเสียก่อน เพื่อยั่งดู เพื่อให้พุทธศาสนิกชนที่ได้เข้ามาฟังจะได้ทราบพื้นฐานอันเป็นรากของพระพุทธศาสนา ก็คือการเสียสละได้แก่การให้ทานก่อนเสมอไปทุกครั้ง ซึ่งก็มีทานคาถา ศีลคาถา กามาทินว คาถา สัคคคาถา เนกขัมมคาถา ห้าข้อ แต่สำหรับวันนี้ก็จะเทศน์เฉพาะภาษิต ซึ่งยกขึ้นไว้ในเบื้องต้น ก็มี ๓ ข้อด้วยกัน คือ

๑. ทานํทนฺตุสทฺธาย ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจงบริจาคทานด้วยศรัทธา

๒. สีลํ รกฺขนฺตุสพฺพทา ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย จงรักษาศีลให้ถึงพร้อมด้วยความบริสุทธิ์บริบูรณ์ มิให้ขาดตกบกพร่อง

๓. ภาวนาภิรตา โหนฺตุปุถุชนิกา ขอให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ที่ได้ฟัง แล้วก็กลับไปโดยความสวัสดิภาพต่อไปก็จะชี้แจงแสดงข้อแรกเสียก่อน จะอธิบายไปตามลำดับพอให้ท่านได้เข้าใจได้ง่าย ๆ เพื่อจะได้รู้หลักการปฏิบัติเพราะว่าท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายโดยมากก็จะมาทำบุญกันที่วัด เช่นอย่างวันนี้ก็เป็นวันพระวันอุโบสถ ซึ่งท่านทั้งหลายส่วนมากจะมีผู้รักษาศีลอุโบสถก็คือ ศีล ๘ แต่ว่าการรักษาศีลอุโบสถแตกต่างจากการรักษาศีล ๘ ไปโดยที่เราจะต้องรักษาตลอดวันหนึ่งกับคืนหนึ่งจึงจะเรียกว่า ศีลอุโบสถ เพราะฉะนั้นเราก็เริ่มต้น ท่านทั้งหลายก็จะทำบุญให้ทานโดยมาก การให้ทานนั้น ก็มีหลายอย่างหลายประเภท แต่โดยเฉพาะที่เรานิยมและทำกันเป็นส่วนมากก็คือ การถวายทานแด่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ผู้ทรงศีลตามวัดวาอาราม ต่าง ๆ ที่ท่านเคยไป หรือว่าบางท่านก็ไม่เคยมาอย่างวัดนี้ มาทำบุญก็มีหลายท่านด้วยกัน เพราะฉะนั้นก่อนที่ท่านจะมาท่านก็ต้องคิดแล้วว่าพรุ่งนี้ เราจะไปทำบุญตักบาตรหรือเรียกว่าใส่บาตรแด่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ณ วัดอโศการามนี้ ท่านทั้งหลายก็จะต้องเตรียมอาหารคาวหวานและข้าวเป็นต้น สุดแต่กำลังความสามารถของแต่ละท่านที่จะจัดหามาได้ ซึ่งก็อาจจะมากบ้างน้อยบ้าง สุดแต่ท่านที่จะกระทำ ที่ท่านได้คิดไว้ตั้งแต่ตอนเย็นหรือตอนกลางคืน หรือจะเป็นตอนเช้าก็ตาม ที่ท่านจะมาอาจจะเตรียมอาหารไม่ทัน ท่านก็มาซื้อเอาตามระหว่างทางหรือที่วัดนี้ตามที่ต้องการจะซื้อหาได้ การคิดเช่นนี้ท่านเรียกว่า บุพเจตนา คือเจตนาเริ่มต้น เพียงแต่ท่านคิดเท่านั้น เรียกว่ามโนสุจริตแล้วท่านได้บุญส่วนหนึ่งแล้วคิดเท่านั้น คิดในทางกุศลเท่านั้น เมื่อมาตอนเช้ามาถึงวัดแล้ว ก็ได้ใส่บาตรถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ อย่างที่วัดนี้ก็มีตั้ง ๑๕๘ องค์ อาจจะใส่ ๔ องค์ ๕ องค์ก็ตามถือว่าท่านถวายสงฆ์ทั้งวัดแล้วโดยเจตนาของท่านแต่ครั้งแรก เพราะฉะนั้นบางคนไม่เข้าใจอาจจะมีของมาเพียงองค์เดียวก็มีหรืออย่างว่ามาซื้อเอาที่นี่ ซื้อทุเรียนบ้าง ซื้อขนมครกบ้าง อย่างนี้ถวายองค์เดียวก็ได้ แต่ว่าท่านจะต้องนึกพร้อมในจิตของท่านเสียก่อนว่าที่เราถวายนั้น เราได้ถวายแด่สงฆ์ โดยนึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า และพระสังฆเจ้า ยกมือขึ้นอธิษฐานเสียก่อนแล้วจึงถวาย ถวายองค์เดียวก็ได้ ด้วยจิตที่เรา-

อธิษฐานนั้น ก่อนที่ท่านจะใส่บาตรหรือถวายเป็นห่อก็ตาม ให้แก่พระภิกษุสงฆ์นั้น ท่านจะต้องจบเสียก่อน เขาเรียกว่าจบ คือยกมือแล้วยกของขึ้นเพียงศรีษะแล้วก็ยกลงมาพนมไว้ที่หน้าอกแล้วก็กล่าวคำกล่าวนั้นก็มีอยู่ในหนังสือที่อาตมาพิมพ์แจกไปเป็นธรรมทาน ถ้าท่านผู้ใดได้รับไปแล้วโปรดเปิดดูด้านหลังจะมีคำถวายทานทุกชนิด คำไหว้พระคำกรวดน้ำ คำอาราธนา ศีล อาราธนาพระปริตต์มีเล่มเดียวพกไปไหนก็ไม่อายเขา เขาบอกว่าเชิญท่านอุบาสกอาราธนาศีลหน่อยอาราธนาพระปริตต์หน่อย หรือ อาราธนาพระแสดงธรรมเทศนาหน่อย เราก็เปิดดูได้ทันทีบางคนก็รู้สึกว่าอาตมาก็อายแทนบางทีบวชแล้วด้วยซ้ำพอถึงเวลาทำบุญเข้าอาราธนาศีลก็ไม่ได้ อาราธนาธรรมก็ไม่ได้อาราธนาพระปริตต์ก็ไม่ได้ แม้แต่บางคนถือศีลอยู่นี่บางคนก็ไม่ได้ไม่สนใจมีแต่คนอื่นเขามาว่าแทนให้พระท่านก็สอน อย่างนี้ไม่สมควรเพราะว่าเราจะต้องทำด้วยตนเอง เปิดดูได้ในหนังสือทุกเล่มที่แจกไป มีคำกล่าวขึ้นต้นว่า สุทินนํ วต เม ทานํ อาสวักขยาวหํ โหตุ แล้วก็จบ แล้วก็ถวาย จะถวายองค์เดียวหรือหลายองค์ก็แล้วแต่ท่านเถอะ หมายความว่าหมดจบกันไปแล้วหมดสิ้นแล้วถวายแล้ว เราไม่ต้องไปสนใจอีกต่อไป ท่านจะฉันท์หรือไม่ฉันท์ก็สุดแต่ท่าน หมดภาระจบแล้ว จบกันทีเอาวัง เป็นภาระของท่านเองของพระสงฆ์เอง ครั้งที่ ๒ นี้เขาก็เรียกว่ามุญจนเจตนา คือ เจตนาที่เสียสละ คือเจตนาที่เราจบไปแล้วเสียสละแล้วเรียกเจตนาครั้งที่ ๒ ทีนี้ถ้าเรายังไมกลับก็รอพระสงฆ์องค์เจ้าท่านฉันเสร็จแล้วท่านก็จะยถาสพฺพี ให้ศีลให้พรให้เราแล้วเราก็รับเอา ในขณะที่รับพรก็จะมีการกรวดน้ำ การกรวดน้ำนั้นจะใช้น้ำก็ได้จะไม่ใช้ก็ได้ จะว่าเป็นคำอธิฐานในจิตก็ได้ แต่จะว่าตามกรวดน้ำย่อก็ได้ มีในหนังสือที่อาตมาแจกไป เวลาว่าดีจะหมายถึงว่า อปรา อปรเจตนา เจตนา ที่เราปิติยินดี โสมนัสว่าทานที่เราได้บริจาคไปแล้วได้คิดไว้แล้วได้บริจาคแล้วครั้งนี้ก็เสร็จสิ้นแล้ว ขณะนี้เราก็ปิติยินดี โสมนัส ในทานของเราเป็นอย่างยิ่ง ขอให้ข้าพเจ้าจงมีแต่ความสุขความเจริญหรือว่าให้ญาติพี่น้องอะไรก็ได้เราก็ว่าอธิษฐานเอาเป็นคำไทยก็ได้ แต่ว่าเขานิยมว่าเป็นภาษาบาลี เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดแม้แต่พระไตรปิฎกก็ยังมีคำบาลีที่แปลเป็นไทยก็มีให้ท่านอ่าน เพราะว่าความศักดิ์สิทธิ์ผิดกัน ด้วยจิตศรัทธาเชื่อถือนั่นเอง ก็จะมีคำกรวดง่าย ๆ ว่า อิทังเม ญาตินัง โหตุ สุขขิตา-

โหนตุญาตะโย เท่านี้เองก็ได้ ควรจะท่องให้ได้ทุกคน สำหรับพุทธศาสนิกชน ถ้าไม่งั้นเราทำบุญแล้วไม่กรวดน้ำ เปรตอสูรกาย หรือญาติพี่น้องที่ทำบาปทำอกุศลกรรมเอาไว้ ก็จะมาเข้าฝันมาหลอกมาหลอนเรา ก็มีตัวอย่างในเรื่องที่ทำแล้วไม่กรวดน้ำ เพราะว่าพวกที่ตายไปแล้วนั้นก็มีชีวิตต่าง ๆ กัน บางคนก็ไปอยู่ในนรกบางคนก็ไปเกิดเป็นเปรต เปรตก็มีตั้งสามจำพวก บางคนก็ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานอย่างนี้ ก็เขาจะไม่ได้รับส่วนกุศลเมื่อเราไม่ได้กรวดน้ำ เมื่อเรากรวดน้ำแล้วจิตใจเราก็จะยินดี ปราโมทย์ นั้นเรียกว่า อปรา-ปร เจตนาแล้ว ก็เป็นอันว่าเสร็จพิธีในการที่เราให้ทานไปครั้งหนึ่ง ๆ ก็ สำหรับการกรวดน้ำ ถ้าใช้บทอิมินา-ใหญ่ก็ยาว โยมก็ไม่สามารถจะจำได้หรอก พระบางองค์ก็ไม่ได้ด้วยซ้ำจะกล่าวว่า อิมินา ปุญญะกัมเมน มาตาปิตุ-อาทีนัง สุขขังโหนเท่านี้ก็ได้ถึงหมด อาทิ แปลว่าเป็นต้น อิมินา บุญญะกัมเมน ด้วยบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญในครั้งนี้ มาตาปิตุ-อาทีนังขออุทิศส่วนกุศลให้แก่มารดา บิดาเป็นต้นจงเป็นสุขเถิด หมายความว่า ตลอดจนไปกระทั่ง ลูกหลานเหลนโหลน ปู่ย่าตายาย เทวดา พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ ท้าวทตรส ท้าววิรุฌหก ท้ายวิรุณบักษ์ท้าวกุเวร ทั้ง ๔ ทิศ เจ้าแม่พระธรณี เจ้าแม่พระคงคา เจ้าแม่พระโพสพ ไปทั้งหมดเลย ตลอดจนกระทั่งเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย ก็อาทิไว้ให้ว่าง่าย ๆ นี้แหละอิมินาใหญ่ ย่อออกมานิดเดียว อยู่ในหนังสือเล่มแจกไปแล้วภายหลังจากการที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญทานแล้วเรียกว่าทานังททันตุ สัทธาย ได้บำเพ็ญทานแล้วด้วยความศรัทธา ศรัทธา คือ ความเลื่อมใส โดยเลื่อมใสแบบมีเหตุมีผลว่าถ้าเราทำบุญแก่พระสงฆ์ สามเณรแล้ว เราจะได้บุญท่านก็ถึงกล่าวเป็นพุทธภาษิตไว้ว่าทานัง สคฺคโสมัคคังการให้ทานนั้นเป็นหนทางที่จะนำท่านไปสู่สวรรค์ คือ สุขคติก็เรียกว่าสำเร็จเป็นทาน ทีนี้ทานมีหลายอย่างซึ่งก็จะรวบรวมให้ท่านได้จดจำเอาไว้ พอจะได้นึกขึ้นได้บ้าง หรือถ้านึกไม่ได้ก็ลองถามพระสงฆ์องค์เจ้าดูว่าทานมีกี่อย่าง ทานนั้นมีอยู่โดยเฉพาะ ๓ อย่าง คือ ๑. ทาสทาน ๒. สหายทาน ๓. สามีทาน ทาน ๓ ประการคือ ๑. ทาสทาน หมายความว่าการให้สิ่งของจะเป็นอาหารการกินก็ตาม เสื้อผ้าก็ตาม จะเป็นของอะไรก็ตามที่เราจะให้ของเหล่านั้นแล้วต่ำกว่าที่เราใช้สอยอยู่ หมายความว่า เราจะให้เสื้อสักตัวหนึ่ง หรือผ้าขาวม้าสักผืนหนึ่ง หรือว่าคนถูกวาตภัยก็จะให้หม้อสักใบหนึ่งเหล่านี้ เราเอา

ผ้าขาวม้าที่ใช้แล้ว เสื้อที่ใช้แล้ว หม้อข้าวที่หุงอยู่แล้ว เอาให้เขาเรียกว่าทานนั้นต่ำ หมายความว่า อานิสงค์น้อยลงได้บุญเหมือนกันแต่ได้บุญน้อย ประการที่สอง เรียกว่า สหายทานหมายถึงทานที่เราจะให้สม่ำเสมอเหมือนกับญาติมิตรสหายของเราที่ชอบพอกัน เขามาเยี่ยมบ้านเรา หรือไปพบปะกันตามถนนหนทางก็ดีวันนี้ผมจะเลี้ยงนะไปด้วยกัน พาเขาไปเลี้ยงได้อาหารที่พอสมควร คือเรากินอย่างไรพอสมควรแก่เราไม่ใช่ว่าวันนี้ เลี้ยงนะจะพาไปเลี้ยงดุสิตธานี ตายล่ะเพราะว่าโต๊ะหนึ่งก็เป็นพัน ๆ เพราะงั้นเราก็ไป ตามร้านที่เราเคยกินกันพอสมควร ก็ไปตามร้านที่เขากินเยอะแยะ ร้านอาหารที่เราเคย กินสม่ำเสมอที่เราเคย เราเคยกินอย่างไรก็พาเพื่อนฝูงหรือญาติสนิทมิตรสหายที่เขามา เยี่ยมเยียนที่บ้านเราได้กินอย่างนี้เรียกว่าทานที่เราให้เขาเสมอกับที่เรากินอยู่เป็นประจำ จึงเรียกว่า สหายทาน มีอานิสงค์ปานกลาง ถ้าเราให้ทานที่ดี เรียกว่าให้ของดี ดีกว่าที่ เรากินอยู่ทุกวัน ๆ จะให้ทานแก่ใครก็ตาม ถ้าเราให้ของดีสมมุติว่า เอาทุเรียนเป็นราคา แพงลูกหนึ่งก็ ๖๐-๗๐ บาทปกติเราก็นาน ๆ เราจะกินสักครั้งหนึ่งมันแพง เมื่อเรามา วัดมาทำบุญถวายพระล่ะเราก็ซื้อทุเรียนเอามาถวาย ก็ถือเป็นอาหารที่เลิศแล้วที่ดีแล้ว คือดีกว่าที่เรากินประจำ เรากินเหมือนกันแต่ว่านาน ๆ เราจะกินสักครั้งเพราะราคามันแพง เดือนหนึ่งจะกินสักครั้ง บางทีก็ไม่ได้กินเป็นเม็ด ๆ อุตส่าห์เลี่ยงไปกินข้าวเหนียวทุ เรียนน้ำกะทิ มันก็ถูกอย่างนี้ เราก็ถวายเป็นทุเรียนนี่ก็ถือว่า ให้ของดีกว่าที่เรากินประ จำเรียกว่าสามีทานให้ทานเหมือนกับเราให้ของขวัญกับเจ้านาย ๆ เราก็จะต้องหาของดี ๆ ไปให้เขาของเลว ๆ ไปให้เขาก็ไม่ได้ เขาก็ไม่เชื่อถือ แสดงว่าไอ้คนนี้มันไม่เคารพนับถือ เราเอาของเลว ๆ มาให้เราอย่างนี้เป็นต้นนี่ก็เป็นทาน ๓ อย่างที่เราเคยทำกันอยู่ทุกวัน ๆ เราเลือกเอาว่าอย่างไหนจะได้บุญมากบุญน้อย ก็สุดแต่ที่ท่านได้เข้าใจ ตามที่ได้ชี้แจงมา แล้วมีอีกอย่างหนึ่งที่สูงไปกว่านั้นเราเรียกว่าสังฆทาน สังฆทานคือ ถวายสงฆ์คือตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปแต่เราจะถวายองค์เดียวก็ได้อย่างที่กล่าวมาแล้ว อย่างเอาขนมครกไป ถวายองค์เดียวก็ได้แต่เราต้องนึกถึงว่าที่เราถวายนี่เราถวายทั้งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยอย่างนี้เป็นต้น หรือเราจะถวายสังฆทานจริง ๆ แล้วต้อง ๔ องค์ขึ้นไปจะถวาย ๔ องค์ก็ได้ ครบองค์สงฆ์ ถ้าถวาย ๕ หรือ ๒๐ หรือ ๑๐๐ ขึ้นไปไม่เป็นไรกลับได้กุศลเพิ่ม

ทีนี้บางคนก็ไม่รู้ก็เอามาทำสังฆทานเพียงกระป๋องเดียว ก็ถวายสงฆทานไม่ได้นึกว่า สังฆทานของเราจะมีอานิสงค์มาก เราจะต้องทำอย่างไรไม่รู้จักวิธีก็ว่าตามเขาไป ดังที่เขาจะนำท่านว่าหรือกล่าวคำถวายสังฆทาน ถ้าถวายกระป๋องเดียวเขาจะว่าอิมานิมะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปริวารานิ ภิกขุโน จะใช้คำว่าถวายภิกษุ ปฏิคคัณหาตุจะใช้คำอย่างนี้แทนเรียกว่าถวายองค์เดียว ถ้าถวายหลายองค์เขาจะใช้คำว่าสังฆัสสะต้องแปลเป็นถึงจะรู้ถ้าไม่ได้เรียนบาลี ก็แปลไม่เป็นก็ไม่รู้เหมือนกัน เขาว่าอย่างไรก็ว่าตามเขาไป สังฆทานนั้นท่านจัดว่าสูงกว่าทานธรรมดา แล้วก็มีอานิสงค์มากกว่า สังฆทานนั้นทำได้โดยวิธีถวายของแด่พระสงฆ์เป็นเครื่องเป็นกระป๋อง ที่เราทำกันทุกวัน ๆ เนี่ยมีวันหนึ่ง ๓ เจ้า ๕ เจ้าทุกวัน วันอาทิตย์ก็มีมาก ก็สะสมกันอยู่เป็นแถว ๆ บางอย่างเราทำสังฆทานสูงกว่าสังฆทานอีกเราเรียกว่าทำรวมกันเรียกว่าทำกฐิน ทอดกฐินนับถือว่าเป็นสูงกว่าสังฆทานอีก เพราะว่าเราจะต้องกล่าวคำสังฆทานไปในตัว เพราะกฐินนับถือว่าเป็นสังฆทานด้วยถือว่ากล่าวคำถวายกฐินด้วย ถวายทั้ง ๒ อย่าง และถวายทั้งกฐินด้วยถวายทั้งสังฆทานด้วย อานิสงค์ก็มากขึ้นไป นี่ก็ลำดับให้สูงขึ้นไปกว่านั้นอีกเรียกว่าให้ธรรม ให้ธรรมเป็นทาน เรียกว่าจะเป็นวัตถุก็ตามจะเป็นสุ้มเสียงก็ตาม จะเป็นความคิดความรู้ก็ตาม ที่บุคคลนั้นมาชี้แจงแสดงให้พุทธบริษัททั้งหลายได้ทราบ อย่างที่พระท่านเทศน์ก็เรียกว่าธรรมทาน หรือว่าท่านจะพิมพ์ธรรมะเป็นธรรมทานเช่นสร้างพระไตรปิฎก ๔๕ เล่ม ราคาก็ ๔๐๐๐-๕๐๐๐ บาท ทั้งตู้ ทั้งอะไรด้วยก็หนึ่งหมื่นกว่าบาท อย่างนี้ก็ถือว่าเป็นธรรมทานหรือว่าท่านจะพิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทานให้บุคคลได้รับไปได้อ่านได้เข้าใจ ได้ถือเป็นหลักปฏิบัติได้เพราะธรรมนั้นเป็นทานที่สูงกว่าสังฆทาน สูงกว่าทั้งหมด พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ การให้ธรรมเป็นทานนั้นชนะการให้ทั้งหมด ให้สังฆทานร้อยครั้งยังไม่เท่ากับการให้ธรรมทานครั้งเดียวเพราะว่าในบาลีท่านกล่าวไว้เลยในพระไตรปิฎกเมื่อพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ก็ทูลถามว่าเมื่อพระองค์จะเสด็จปรินิพานแล้วพระองค์จะแต่งตั้งใครเป็นศาสดาแทนพระองค์ต่อไปข้าพระพุทธเจ้าจะได้กราบไหว้มนัสการพระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าอานนท์เอ๋ยท่านไม่ต้องวิตกเมื่อเราปรินิพพานแล้ว เธอจงพากันบูชาพระธรรม พระ-

ธรรมนั้นคือคำสั่งสอนที่คาถาคตได้สอนไว้มีทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ท่านจงเคารพพระธรรมนั้นเถิด พระธรรมนั้นแหละจะเป็นศาสดา เป็นพระพุทธเจ้าแทนตถาคต เมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว อย่างนี้ท่านจะเห็นได้ว่าให้ธรรมเป็นทานเนี่ยชนะหมดสูงสุดแม้แต่การบูชา เราบูชาดอกไม้ธูปเทียนข้าวของหอมต่าง ๆ ก็ยังไม่เท่าปฏิบัติบูชาพระพุทธเจ้าไม่สรรเสริญ ทรงสรรเสริญว่าปฏิบัติบูชานี้สรรเสริญว่าสูงกว่าการบูชาด้วยของหอม ดอกไม้ธูปเทียน ข้าวปลาอาหาร การปฏิบัติบูชาซึ่งสามารถจะพาตัวท่านที่ปฏิบัติบูชานั้นข้ามฝั่งโอฆะ คือ สังสาราวัฏฏะไม่เวียนวายตายเกิด อีกต่อไปได้เรียกว่าพระนิพพาน เพราะฉะนั้นพระธรรมจึงเป็นยอดสูงสุดกว่าการทำบุญทั้งหลายทีนี้ก็พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้อีกว่าการทำบุญนั้นเมื่อตถาคตปรินิพพานแล้วท่านก็เรียงลำดับไว้ให้ว่า ๑. เมื่อบุคคลจะทำบุญให้ทานนิมนต์พระสงฆ์ องค์เจ้าให้ฉันท์ที่บ้านก็ดี หรือฉันท์ที่พระวิหารเชตุวันก็ดีทำข้าวปลาอาหารมาถวายเป็นสังฆทานโดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน พระองค์ก็ตรัสว่านี่แหละ เลิศที่สุดสำหรับเรื่องสังฆทานเป็นที่หนึ่ง ข้อที่สอง เมื่อตถาคต คือหมายถึงพระพุทธเจ้าคือท่านเรียกตัวท่านเองว่า ๓ภาค๓ ท่านไม่เรียกตัวท่านเองว่าพระพุทธเจ้าหรอก แต่จะปรากฏทุกแห่งไปว่า ๓ภาค๓ ปรินิพพานแล้ว ท่านทั้งหลายก็จะไม่มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ฉะนั้นให้ท่านทำบุญทำสังฆทานแก่อุภโตสงฆ์ คือพระภิกษุสงฆ์ฝ่ายหนึ่ง ภิกษุณีสงฆ์อีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานเป็นสังฆทานที่มีผลเลิศเป็นอันดับสอง แต่ว่าในขณะนี้ภิกษุณีก็ไม่มีแล้ว หมดไปแล้วก็เหลือแต่พระสงฆ์อย่างเดียว ทีนี้จะไปเข้าข้ออื่นอีกนี้เป็นอันดับสอง อันดับสามหมายถึงว่าทำสังฆทานถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ฝ่ายเดียวไม่มีภิกษุณีก็มีผลเป็นอันดับสาม อันดับที่สี่ ถวายแก่พระภิกษุณีอย่างเดียวไม่มีพระสงฆ์เรียกว่าฝ่ายเดียว อย่างนี้เป็นอันดับที่สี่ อันดับที่ห้าหมายถึงว่าไปขอสงฆ์ ฝ่ายสงฆ์และฝ่ายภิกษุณีด้วยสุดแต่ท่านจะให้มา อาจจะได้พระสงฆ์มาสี่องค์ภิกษุณีมีองค์เดียวก็ได้หรือว่ามีภิกษุณีอยู่๔องค์มีพระสงฆ์อยู่องค์เดียวก็ได้ทั้ง ๒ อย่างนี้ไปขอก็สุดแต่ท่านจะให้ ไม่ปาฏิบุคลิกทาน สุดแต่ท่านจะจัดให้มา ก็เป็นอานิสงค์อันที่ ๕ อันที่ ๖ อันนี้ไม่ได้ขอคือทำบุญกับภิกษุสงฆ์ฝ่ายเดียว อย่างที่เราทำกันทุกวันนี้มาถวายสังฆทานกันที่วัดเป็นที่ ๖ ทำสังฆทานแก่-

ภิกษุณีฝ่ายเดียว ไม่มีพระสงฆ์ก็เป็นอันดับที่ ๗ เรียกว่าผลที่จะได้รับลดหลั่นกันลงมาอย่างนี้ ก็ท่านที่ได้รับหนังสือแจกก็ไปดูในนั้น เกณฑ์แรกมนาปทา-ยีสูตร มีเรื่องพระศรีอาริยะเมตไตรย์อยู่ในนั้นด้วย เกี่ยวกับเรื่องการบริจาคทาน นี้ก็แสดงให้ท่านเห็นว่าทานแยกแยะมันลดหลั่นต่าง ๆ ได้บุญมากได้บุญน้อย ถ้ารู้จักทำเริ่มต้น ข้อสำคัญ ๓ อย่างต้องจำไว้ปุพพเจตนา เริ่มต้นมุญจะนะเจตนา เจตนาครั้งที่ ๒ เวลาให้ อัปราประเจตนา เจตนาครั้งที่ ๓ เวลาให้แล้ว ๓ กาลนี่เป็นหลักใหญ่นอกนั้นก็เรียกว่าเป็นหลักต่อ ๆ กันมา นอกจากนั้นยังมีอีก เช่นอย่างว่าให้ของดี ท่านให้ทานของชอบใจ ก็จะได้รับตอบของที่ชอบใจ ถ้าให้ทานด้วยของดี ก็ย่อมได้รับตอบแทนด้วยของดี ให้ทานด้วยของเลิศทานก็จะได้รับผลตอบแทนด้วยของที่เลิศ ให้ทานด้วยของอันประเสริฐที่สุดทานก็จะต้องได้รับผลคือถึงฐานะหมายความว่า ความเป็นอยู่ในชาตินี้ ชาติหน้า อันประเสริฐที่สุด พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ เพื่อให้เราได้เปรียบเทียบดู จะได้เลือกทำบุญทำทานได้ ให้ของชอบใจก็หมายความว่า เหมือนอย่างปกติที่เราใช้ของชอบใจ ให้ของดีคือดีกว่าที่เราใช้อยู่ให้ของเลิศคือดีกว่าที่เราใช้อยู่ ให้ของประเสริฐคือหมายความว่า จิตใจแน่ ๆแล้ว สละแล้ว จาคะแล้วเช่นอย่างบุคคลที่มีจิตศรัทธาแก่กล้าที่เขาถูกอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน เขานำไปหาแพทย์ ไปโรงพยาบาลทีนี้ทางโรงพยาบาล ก็มีเลือดให้ ทีนี้เลือดเขาก็นำมาตรวจดูว่าเลือดกรู๊ปนี้กรู๊ปไหน เป็นกรู๊ป A กรู๊ป B กรู๊ปอะไร ถ้ามันไม่มีในโรงพยาบาลเขาก็ประกาศว่าผู้ใดจะเสียสละเลือดแก่คนบาดเจ็บนี้บ้าง เพื่อยังมีชีวิตให้อยู่รอดไปใครได้ยิน-เข้ารู้เข้าก็บริจาคเลย เขาตรวจดูกรู๊ปเดียวกันใช้ได้เขาดูดเลือดไปฉีดให้คนนั้น อย่างนี้เรียกว่าให้ของประเสริฐ แม้แต่ในตัวร่างกายเราก็สละให้หรือสละดวงตาอย่างนี้หรือสละแขน สละขา สุดแต่ในกายของเรา เรียกว่าให้ของที่ประเสริฐย่อมจะถึงฐานะอันประเสริฐ เกิดไปในชาติใดฉันใดท่านจะไม่เดือดร้อน อาจจะเกิดในฐานะที่ประเสริฐ ไปตั้งแต่เศรษฐี มหาเศรษฐี คหบดี จนกระทั่งเป็นลูกพระเจ้าแผ่นดินนี่ฐานะอันประเสริฐถ้าเราสละได้นี่ก็บรรยายมาถึงเรื่องทานยังมีอีกแยะ แต่ว่ากำหนดอีก ๒ เรื่อง ฉะนั้นก็เอาไว้เพียงแค่นี้ก่อนสำหรับเรื่องทาน ทีนี้ต่อไปก็เรื่องสีลํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา ท่านจงถึงพร้อมด้วยศีลคือรักษาศีลของท่าน ให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง อย่าให้ด่างให้พร้อยอย่าให้ขาด

หรืออย่าให้ทะลุกลางปล้องหมายความว่าใน ๘ ตัว ไปทะลุสักตัวหนึ่ง ก็หมดละ เหลือ ๗ ตัวนี้ อย่าให้มันทะลุให้มันอยู่พร้อมกัน ๘ ตัว เรียกว่ารักษาศีลให้บริสุทธิ์ ระมัดระวัง นอกจากทำบุญแล้วเราก็นั่งภาวนาไปก่อนเดี๋ยวจะถึงภาวนา พยายามรักษาศีลไม่จำเป็น อย่าคุยกัน คุยกันแล้วจะมีเรื่องสัมผัปปะลาปะพูดเพ้อเจ้อติดไปด้วย เพราะเป็นกิเลสที่ รักษายากที่สุด กับอวิชชา ๒ ตัวนี้ มันจะประจำอยู่เลย ถ้าคุยกันล่ะก็เดี๋ยวก็นินทา คน โน้นสรรเสริญคนนี้ เดี๋ยวก็อิจฉาคนโน้นเดี๋ยวก็อิจฉาคนนี้ เพราะฉะนั้นในเวลารักษาศีล เขาถึงบอกว่าอย่าคุยกัน อย่าพูดสละไปทั้งหมดคือสงบกายไม่ไปวิ่งไปเต้น ไม่เอาไปทำ ร้ายใครแล้วสงบวาจาคืออย่าเที่ยวพูดเที่ยวคุยกันในเรื่องไม่เป็นสาระคือเรียกว่าพูดเพ้อเจ้อ คุยเดี๋ยวก็คุยเรื่องบ้าน เดี๋ยวก็คุยเรื่องลูกเรื่องหลานอะไรแน่ะ เพราะฉะนั้นก็ในระหว่าง วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง อดใช้วิริยะใช้สันติ อดทนให้ได้ใช้สติสัมปชัญญะให้รู้สึกตัวอยู่ เสมอว่าเวลานี้เรารักษาศีลอยู่วัด วันหนึ่งกับคืนหนึ่งจำไว้ให้ดีใช้สติจดจำ สัมปชัญญะ ความรู้สึกตัว เดี๋ยวนี้ตัวเราไม่ใช่ตัวเราแล้ว เป็นบุคคลผู้มีศีล คืออุบาสิกาแล้ว ผู้ชายก็ เรียกอุบาสกแล้ว ผู้เข้าใกล้ถึงพระพุทธเจ้าแล้ว ให้เรานึกไว้อย่างนั้นเสมอ แล้วก็เราก็จะ ไม่คุย เราอาจจะถามว่ากินข้าวหรือยังหรือถามว่ามีไอ้นี่ไหมให้กินอย่างนี้ได้ เรียกว่า แบ่งปันกันกินเรียกว่าให้ทานกันไปในตัว อย่าไปคุยว่านี่นะไอ้แกงราดข้าว ร้าน โน้นอร่อยจังเลย ฉันซื้อมาไม่ได้ประโยชน์เรียกว่าพูดไม่เป็นสาระ เข้าในหลักพูดเพ้อเจ้อ ซึ่งก็อาตมาได้ชี้แจงไปแล้ว ในเรื่องอกุศลกรรมบทการรักษาศีลนี้ก็ท่านก็บอกไว้แล้วอา นิสงค์ สีเลนสุคติงยันติ ผู้รักษาศีลย่อมเข้าถึงซึ่งสุคติ ในเมื่อทำการกริยาตายไปแล้ว สุคติหมายถึงสวรรค์ คือทางที่เราไปดร ถึงเรายังไม่ตาย เราก็เรียกว่าไปดีแล้วสุคติของ เราใครเห็น ก็อยากคบค้าสมาคมด้วย คนนี้มันดีนะมีศีลมีธรรม พูดจาเป็นหลักเป็น ฐานพอเชื่อถือได้ไม่โกหกตอแหลอย่างนี้ก็เพราะเรารักษาศีล รักษากาย รักษาวาจาของ เราแล้ว รักษาใจของเราแล้วอย่างนี้ท่านเรียกว่า สีเลนสุคติงยันติ การรักษาศีลนั้นจะ เป็นการนำไปสู่สุคติ คือที่ชอบที่ดี ที่สุขสำราญในโอกาสข้างหน้า เรียกว่าสวรรค์ สีเลน-โภคะสัมปทา เมื่อท่านรักษาศีลแล้ว ท่านจะถึงพร้อมด้วยโภคะสมบัติ สมบัติในที่นี้ หมายถึงที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ทั้งในชาตินี้และ

ชาติหน้าชาตินี้ท่านก็จะเห็นว่าคนเราโดยมากไม่ค่อยได้สังเกตุนึกไปว่าเป็นโชคเป็นลาภไป บางทีเราจะได้ของขวัญของอะไรจากคนอื่นเรียกว่าได้โภคทรัพย์ด้วยอานิสงค์ที่เรารักษาศีลนั้น แต่เราไม่ได้นึกได้มาเขาเอามาให้ก็บอกว่าดีโว้ย คนนั้น อย่างนี้อานิสงค์ มันตามไปดลจิตดลใจให้เขามาให้เรา คนอื่นเขาเอามาให้เรียกว่าถึงพร้อมโดยโภคสมบัติ ถึงตายไปแล้วไปเกิดที่ไหนก็มั่งมีพร้อมทุกอย่าง เมื่อท่านรักษาศีลแล้ว ท่านจะถึงพร้อมด้วยโภคสมบัติ สมบัติในที่นี้ก็หมายถึงที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ชาตินี้ท่านก็จะเห็น แต่ว่าคนเราโดยมากไม่ค่อยได้สังเกตุนึกแต่ว่าเป็นโชคเป็นลาภ บางทีเราจะได้ของขวัญของอะไรจากคนอื่นเนี่ย เรียกว่าได้โภคทรัพย์ด้วยอานิสงค์ที่เรารักษาศีล แต่เราไม่ได้นึก ได้มาก็เออเขาเอามาให้ นี้เรียกว่าถึงพร้อมด้วยโภคสมสบัติ ถึงตายไปแล้วก็ไปเกิดที่ไหนก็มั่งมีศรีสุข อาหาร ข้าวปลาบริบูรณ์ เสื้อผ้า ยานพาหนะ รถยนต์ รถอะไรมีทั้งนั้นอย่างนี้ เรียกว่า ถึงพร้อมด้วยโภคสมบัติ สีเลนะนิพพุติงยันติ อาศัยศีลนี่แหละท่านจะถึงพระนิพพาน คือ ความสงบ อย่างยอดเยี่ยมไม่มีความทุกข์เลย มีแต่ความสุขไปอย่างเดียว แล้วก็ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก เรียกว่าถึงพระนิพพานหมายความว่าตัดกิเลสอาสวะสิ้นไปเลยเรียกว่าขุดรากขุดตอออกไปหมดแหละ ตายแล้วมันมาเกิดอีกไม่ได้แล้ว ต้นไม้ต้นนี้ดอกกิเลสตัวนี้ไม่มีทางแล้ว อย่างพระพุทธเจ้าท่านตอนตรัสรู้ท่านยังเปล่งอุทานว่า อเนกชาติสํสารํ สนฺธาวิสฺสํ อนิพฺพิสํ คหการํคโวสนฺโต ทุกฺขาชาติปุนปปุนํ คหการกทิฏฺโสสิ ปุนเคหํนกาหสิสพฺเพโต ผาสุคา ภคฺคา คหกูฏํวิสํขารคตํจิตฺตํ ตณฺหานํ ขยมชฺฌคา ตอนพอท่านตรัสรู้เปล่งอุทานออกมาเลยแปลเป็นคำไทย ย่อ ๆ ว่าถ้าอยากรู้รายละเอียด ก็อ่านดูใน หนังสือที่แจกไป มีทั้งหมดว่าท่านเปล่งอุทานว่าอย่างไรมีหมดเอาไปอ่านเอา ทีนี้ก็ตั้งแต่บอกมาก็ต้องอาศัยศีลนี่แหละ พระนิพพานไม่ต้องเวียนว่าย ตายเกิดอีกนี่ก็พูดถึงอานิสงค์ศีล อานิสงค์ทานก็ได้ชี้แจงมาแล้ว ทีนี้อานิสงค์ศีลอีกอย่างหนึ่งคือว่าคนที่เกิดมาในโลกนี้ เราจะเห็นว่ารูปร่าง ก็ไม่เหมือนกันหลอกหน้าตาก็ไม่เหมือนกัน เหมือนกันจริง ๆ นั้นก็ไม่มี บางทีรูปเหมือนกัน แต่นิสัยใจคอก็ไม่เหมือนกัน แตกต่างกันไปเลย พี่น้องกันฝาแฝดมาเหมือนกันหน้าตาเหมือนกัน แต่จิตใจคอก็ไม่เหมือนกัน แตกต่างกันไปเลย

อย่างนี้เพราะอะไร ก็เพราะว่าการรักษาศีลนี้ ท่านบอกว่า เมื่อรักษากายให้สงบ รักษาวาจาให้พูดจาไพเราะเพราะพริ้งพูดภาษาดอกไม้ อย่างนี้เพราะการรักษาศีล เพราะฉะนั้นคนที่เกิดมาบางคนนี้ ขาว สวย ผมดกดำแขนอ่อนช้อย ผู้ชายผู้หญิงเหมือนกัน รูปร่างสวยน่ารักน่าชม ใครเห็นใครชอบ ใครเห็นใครก็เมตตา กรุณาน่าคบน่าบูชา เขาจะพูดจาอะไรออกมา ก็อ่อนหวาน นิ่มนวลไพเราะเพราะพริ้ง เพราะอานิสงค์ที่เขารักษาศีลในชาติก่อน ๆ มา จึงมาเกิดเป็นมนุษย์ในชาตินี้มีร่างกายสมบูรณ์ครบอาการ ๓๒ ไม่เป็นใบ้เป็นบ้า สติฟั่นเฟือน ไม่หูหนวก ตาบอดอย่างพวกเราทั้งหลายบางคนก็มีอาการ ๓๒ บริบูรณ์เหมือนกัน แต่ก็ไม่สวยถึงแม้จะเป็นสาวในสมัยก่อน ตอนนี้อายุ ๖๐-๗๐ มันก็ไม่สวยเหมือนเมื่อสมัยก่อน เรียกว่าไม่อรชร เหมือนกับคนที่เขาสวย ในสมัยเดี๋ยวนี้ซิเราเห็นกันอย่างนี้ นางงามโลก นางงามจักรวาล นางงามมะขามบ้าง นางงามกล้วยไข่บ้าง อย่างที่เขาประกวดกันเพราะฉะนั้นพวกที่เขาสวย ๆ เพราะว่าได้ทำบุญรักษาศีลมาแต่ชาติก่อน เขาได้ทำไว้จึงได้มาเกิดเป็นคนสวย พูดจาไพเราะไม่กระโชกโฮกฮาก ไม่มึงกู ไอ้โน้นไอ้นี่อีโน้นอีนี่ อะไรนี่อย่างนี้ก็เพราะศีลที่เขารักษาเพราะฉะนั้นเมื่อเราชาตินี้ไม่สะไม่สวยล่ะ เรารักษาศีลเอาไว้ เรายังต้องเกิดอีก ยังไม่สิ้นสุดหรอกยังอีกหลายร้อยหลายหมื่น หลายพันชาตินักกว่าจะได้สิ้นสุดไปถึงได้นิพพานไม่ใช่ง่าย ๆ เพราะฉะนั้นเราต้องมาเกิดอีกแน่นอน แต่จะเกิดเป็นอะไรนั้นบอกไม่ได้ ไม่รู้ว่าสุดแต่บุญแต่บาปของเราที่ทำนี้ก็เป็นเรื่องศีลข้อที่ ๒ ภาวนา คจฺฉนฺตุ อุบาสิกา อุบาสกก็ได้เตชนาก็ได้แปลตามบาลีว่าเมื่อท่านกลับไปแล้วให้ท่านได้ทำภาวนาจิตของท่านให้ผ่องใสขณะนี้ท่านก็กำลังกระทำอยู่เรียกว่าเจริญภาวนา เจริญภาวนาก็คือนั่งสมาธินั่นแหละนั่งทำไมล่ะก็นั่งเพื่อให้จิตใจเรามันสงบอยู่กับเนื้อกับตัว อย่าให้มันฟุ้งซ่านเป็นนิวรณ์ไปนึกโน้นความรักต่าง ๆ นึกถึงสมบัติพัสสถานห่วงวัว ห่วงควายห่วงสวน ห่วงลูกห่วงเต้าห่วงหมดนั้นแหละอะไรที่เรามีอยู่นี่ยังฟุ้งซ่าน เพราะฉะนั้นเรานั่งสมาธิ นั่งภาวนา เพื่อให้จิตเรามันรวมอยู่ในตัวนี้ จะเอารวมตรงไหนก็ได้สุดแต่ท่านจะรวมของท่านได้ อย่าให้มันออกไปได้จะทำอย่างไรมีวิธีจะเกาะมันไว้ จะเหนี่ยวมันไว้จะรั้งมันไว้จะผูกมันไว้

อย่าง-

ไงถึงจะอยู่เพราะว่าธรรมชาติของจิตมันเปลี่ยนแปลงไปเร็วที่สุดเที่ยวไปโดยคนเดียวด้วยซ้ำไม่ชวนใครไปเลยล่ะไปคนเดียวไม่มีรูปมีร่าง ไม่มีบ้านมีเรือนอยู่ล่ะ แต่ว่ามันอาศัยอะไร อาศัยสัตว์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาโดยดินน้ำไฟลมอยู่อย่างเรามันเข้ามาอยู่คือใจอาศัยดินน้ำไฟลม รวมเข้าเกิดมาเป็นมนุษย์ใจก็เข้ามาแล้ว เข้ามาอยู่แล้วจึงรักษาได้ยาก ท่านเคยนั่ง ท่านจะรู้สึกบ่อย ๆ หรือเพิ่งเริ่มนั่ง มันจะไม่อยู่หลอกจิต นั่งได้สักหน่อยหนึ่งเดี๋ยวก็คิดถึงบ้าน คิดถึงโน้น คิดถึงนี่แล้ว คิดถึงคนโน้น คิดถึงคนนี้ คิดถึงที่ไปเที่ยวโน้นเชียงใหม่บ้าง พัทยาบ้าง หาดสงขลาอะไรบ้างไปทั่วไป ไปเมืองนอก เมืองนาโน้นบ้างก็ได้ คิดไปเรื่อยเราจะเหนี่ยวจะรั้งมันอย่างไรให้หยุด พระพุทธเจ้าท่านแนะวิธีให้ตั้ง ๔๐ อย่าง เรียกว่า กัมฐาน ๔๐ ให้เลือกเอา เลือกเอายึดหน่วงเหนี่ยวไว้ อย่าให้มันออกไป ทีนี้ที่เรานิยมกันมาก เราก็ใช้พุทธานุสติก็ได้ ธรรมมานุสติก็ได้ สังฆานุสติก็ได้ สีลานุสติก็ได้ จาคานุสติก็ได้ได้ทั้งนั้นล่ะ ๑๐ อย่างละอนุสติ ผลที่สุดพระพุทธเจ้าพระองค์จะตรัสรู้ล่ะ พระองค์ก็บำเพ็ญสมาธิ ท่านก็ยึดเอาข้อนี้ คือ อานาปานุสติ กำหนดลมหายใจเข้าก็รู้ออกก็รู้แล้วจิตท่านก็ไม่ออกไปไหนจิตมันก็สงบ เมื่อสงบมันก็เป็นขณิกสมาธิก่อนเริ่มแรก แล้วก็เป็นอุปจารสมาธิ เข้าไปใกล้เป็นอัปปัสนาสมาธิ เรียกว่าแน่นิ่งไปเลยเรียกว่าไม่ออกไปไหนได้อยู่กับตัวเลย อยู่กับลมตรงปลายจมูกนั่นแหละ ท่านก็ยึดเอาอย่างนี้ อันนี้ก็เป็นด้วยที่ว่ามีหลายอย่าง จริตแต่ท่านจะถืออย่างไรก็ได้มันมีศรัทธาจริต ทโทสจริต โมหจริต พุฒิจริต อะไรนี่ก็ต้องใช้เวลาอธิบายแยะ ท่านจะยึดอะไรก็ยึดเอาบางสำนักก็สุดแต่ท่านจะไปยึด สัมมาอรหังก็ได้ จะไปยึดยุบหนอพองหนออะไรก็ได้ จะไปยึดว่าเกิดตาย ๆ ก็ได้จะไปยึดเข้าพุท โธออก เข้าพุท โธออก อะไรก็ได้ทั้งนั้นขอให้จิตมันอยู่ในตัวเมื่อจิตมันอยู่แล้ว บางครั้งก็จะอยู่ชั่วคราว บางทีก็ได้ ๒๐ นาที ๑๕ นาที มันก็วอกแวกไปถ้าวอกแวกไปตัวนิวรณ์มันก็เข้ามาล่ะ คือง่วง ง่วงนอนแหละหมายความว่าหมดกันแหละขืนนั่งต่อไปก็นั่งหลับ ถ้าไม่ลุกไปล้างหน้าล้างตา ไม่ลุกไปซะก่อนล่ะก็ มันก็หลับนั่งโงก ๆ มันมีนิวรณ์คอยกั้นอยู่เรียกว่า กิเลสมาร มันไม่ให้เราพ้นไปจากมือมันซะถ้าเราไปนิพพานซะมันก็ไม่มีลูกน้องถ้าเรายังไม่ไปนิพพานก็เท่ากับว่าเรายังเป็นลูกน้องมันอยู่

ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายนี้ เรียกว่า เป็นลูกน้องกิเลสมันอยู่ต้องใช้หนี้กิเลสอยู่นั่นแหละไม่มีที่สิ้นสุด ทีนี้ก็เราทำนี่ก็สุดแต่ท่านจะทำ ทำ ๑๐ นาที ๑๕ นาที ๒๐ นาที ก็ได้ ก็ทวีขึ้นไปเรื่อย ๆ สุดแต่เวลาที่ท่านมีโอกาสท่านกลับไปแล้วให้ท่านภาวนานะที่บ้านท่าน จะได้อานิสงค์เพิ่มไม่มีกาลไม่มีเวลา อย่าไปนึกว่าเอ๊ เรานั่งแล้วไม่มีอะไรไม่เห็นได้อะไร เราอย่าไปนึกอย่างนั้น มันมีมันเป็นของมันไปเอง ถ้ามีเวลานั่งอยากให้มันเห็นไอ้นั่น เห็นไอ้นี่ อยากให้เห็นตัวเลขตัวนั้นออกเบอร์นี้ มันกลายเป็นตัณหาไปแล้วมันไม่ใช่นั่งเพื่อความสงบไป จิตมันก็ไม่สงบ ถ้าเรานั่งโดยที่เราไม่ต้องไปคิดมันจะเกิดมาเอง ถ้าจิตเราสงบ ท่านจะเห็นได้อย่างครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ท่านปฏิบัติของท่านจนจิตใจสงบ เล่าเรียนอะไรก็ไม่ได้มีประโยค ก็ยังมีที่ยังบำเพ็ญอยู่ตามบ้านนอก บางองค์ท่านไม่ได้เรียนหรอก เรียนด้วยสตินี่ เรียนด้วยสมาธิ เรียนด้วยภาวนานี้แหละ มันเกิดวิปัสสนาขึ้นมาเอง ปัญญารู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาเอง จะเห็นคำบรรยายของท่าน อย่างที่อาจารย์มั่น อาจารย์ฝั้น อย่างนี้ท่านก็ไม่ได้เรียน มหา ๙ ประโยค ยังสู้ท่านไม่ได้ท่านรู้หมดมาอย่างไงบาลียกขึ้นมาหมด มันมาในสมองเอง คือคล้าย ๆ ว่าปัญญามันเกิดขึ้นมาเองที่เราฟังพระท่านเอามาอ่านให้ฟังเวลาเทศน์ ของอาจารย์หลาย ๆ องค์ท่านไม่ได้เรียนอะไรแล้วก็ออกมาเองด้วยการบำเพ็ญภาวนาเป็นสมาธิแล้ว ก็ขึ้นไปเป็นวิปัสสนาสมาธิต้องเป็นรากฐานเสียก่อน จิตจึงจะยกขึ้นสู่เป็นวิปัสสนาได้ วิปัสสนาหมายความว่าปัญญาเกิด ปัญญารู้แจ้งเห็นจริงไปเอง แทงทะลุปรุโปร่งไปหมด มองอะไรก็เห็นเป็นธรรมไปหมดมันนึกออกไปหมดเลยเพราะในโลกนี้มันมีของจริงทั้งนั้นแหละถ้าเราพิจารณาด้วยปัญญาล่ะก็ เราก็ไม่มีโลภะโทสะโมหะมากมายนัก คนที่มีโลภะโทสะโมหะมากมายนักก็เพราะไม่ใช้ปัญญา คือนึกไม่ถึงคือไม่ได้นั่งคิด ไม่ได้คิดถึงว่าตัวเรานี่ถ้าคนเรานั่งคิดซักหน่อย เอ๊! เราเกิดมานี่เขาว่ามันนอนมาในท้องแม่นะ ตัวเล็ก ๆ ขึ้นมาก่อนมีปัญจะสาขามีมือ ๒ ข้าง หัว ๑ หัว มีเท้า ๒ เท้า แล้วมันก็โตขึ้นโตขึ้นแล้วก็คลอดออกมา เป็นตัวออกมาเล็ก ๆ พอออกมาถูกลมถูกอะไรมันก็พองขึ้น เป็นตัวใหญ่ไปแล้วต่อจากนั้นก็เริ่มมาเป็นเด็กเป็นเล็ก ยังเดินไม่ได้ต้องหัด หัดคว่ำ หัดยืน หัดเดินเป็นแล้วก็หัดพูด หัดอะไรต่าง ๆ โตขึ้นมาเรียนหนังสือ เรียนอะไรเรื่อยมาถ้า

เรานึกให้ดี ตัวเรานี้ทำไมถึงมันต้องเปลี่ยนไปอย่างนั้น เราจะให้มันอยู่ที่เดียวไม่ได้หรือ เป็นหนุ่มก็ให้เป็นหนุ่มกระชุ่มกระชวยอยู่อย่างนั้น จะให้เป็นสาวก็เป็นสาวสวยพริ้งอร่ามตาอยู่อย่างนั้นให้มันอยู่อย่างนั้นไม่ได้หรือ ทำไมต้องเปลี่ยนมาจนกระทั่งว่าหนังเหี่ยวเนื้อเหี่ยว ฟันหัก หูอื้อ ตามัว หัวขาว หัวล้าน หัวหงอก หัวอะไรเนี่ย มันเปลี่ยนมาเรื่อย ๆถ้าเรานึกให้ดีด้วยปัญญาแล้ว เรียกว่าถึงขั้นวิปัสสนาแล้ว เราจะรู้ทีเดียวว่า ไอ้พวกเหล่านี้มัน อยู่ในไตรลักษณ์ทั้งนั้น มันไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์ มันไม่ใช่ตัวตน เราไปยึดมันเอาเฉย ๆ ไปยึดหน่วงมันเอาเฉย ๆ ถ้าเรายึดหน่วงในตัวเราเหมือนกับเรายึดหน่วงจิตของเราได้ล่ะก็พิจารณาตัวเราเองเนี่ยได้ล่ะก็ไม่กี่ชาติก็จะได้ถึงพระนิพพานเร็วขึ้น คิดด้วยปัญญาว่าในตัวเรานี้ไม่มีของที่แน่นอนถาวรอะไรทั้งนั้น สกปรกมูตคูถสิ้นดี เรียกว่าปฏิกูลท่านกล่าวว่าปฏิกูลเน่าเหม็น แต่เราก็ยังว่ามันหอมมันสวย เราก็ยังไปยึดมันอยู่อย่างนั้นว่าตัวเราใครมาแตะต้องไม่ได้ละอย่างนี้ มันไม่ไปได้สักที เดินไปไม่ได้สักที เดินไปได้อย่างนี้ ไปนั่งฟังเทศน์นั่งฟังอะไร ก็เดินไปได้หน่อย เดียวก็ถอยหลังแล้ว กลับไปบ้านก็ไปถอยหลังเข้าอีกแล้ว มาวัดทีก็ได้ เดินหน้าไปหน่อย เดินก้าวไปข้างหน้าแล้วถอยหลังไปได้ตั้ง ๒๐ ก้าว เมื่อไหร่จะถึงสักที ก็ไม่ถึงเพราะฉะนั้นให้ท่านคิดดูในตัวเราอย่างเดียวเอาแต่เกสา โลมา นขา ทันคา ตโจ มังสังอะไรไปเรื่อยไปถึงน้ำเลือดน้ำหนองน้ำมูตในตัวเรานี้ มันไม่มีอะไรแน่นอน เกิดแล้วก็แก่ แก่แล้วมันก็เจ็บ เจ็บแล้วมันก็ตายมันหนีไม่พ้น เมื่อหนีไม่พ้นแล้วเราจะไปเอามันไว้ได้อย่างไร เวลาเราจะตายจะเอาอะไรไปก็ไม่ได้ ลูกเรารักที่สุด เมียเรารักที่สุด ก็เอาไปไม่ได้ เอาไปไม่ได้ เอาไปไม่ได้ทั้งนั้น เรามานึกก็ว่า เอ๊! เราจะต้องตายแล้วทุกคนก็หนีไม่พ้น พระเจ้าแผ่นดินก็หนีไม่พ้น ก็อุตส่าหัดไว้ซิ ทำความดีให้ปรากฏ ความดีอย่างไง ความดีก็คือความเฉลียวฉลาด กุศลนั้น เขาแปลว่าผู้ฉลาดทำความดี ทำความดีอย่างไงก็อย่างที่กล่าวนี้ ทานํท-ทนฺตุ สทฺธาย สีลํ รกฺขนฺตุสพฺพทา ภาวนา ภิรตาโหนฺตุ คจฺฉนฺตุ อย่างนี้ ต้องพยายามทำไว้ให้ทานไว้ รักษาศีลเจริญภาวนาไว้ทีละเล็กทีละน้อย ไปเรื่อย ๆไป ทำอย่างต่อเนื่องคือว่าไม่ได้ทำหยุด ๆ หยุด ๆ ทำ ๆ อย่างที่เราพูดกันบ่อย ๆ ทางโลกเขาเรียกว่า ถนนไหนติดแหม ตำรวจจราจรแยะ พอหายติดหน่อย ตำรวจจราจรก็เลิกแล้ว ไม่ทำต่อเนื่องกัน เดี๋ยวนี้-

เขาถึงจะพูดอะไร เรียกว่าพูดให้มีวงจร จะทำอะไรก็ให้มีวงจร จะทำนาก็ตั้งแต่เริ่มทำมีปุ๋ยใส่อย่างไร เอาข้าวไปขายอย่างไร ขายไปแล้วเอาไปสีอย่างไร แล้วเอาไปขายอย่างไรต่อกันไปอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกันเราทำให้มันติดต่อกันไปบ้างให้ครบวงจรให้ทานรักษาศีล ทำสมาธิ เจริญวิปัสสนา พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ทำอย่างนั้น มันคนขี้เกียจ เอาเปรียบเขา เราต้องทำมาหากินโดยสุจริตของเรา โอกาสเรามีเมื่อไหร่เราก็ทำเมื่อนั้น ถ้าเราไม่มีเราจะเอาอะไรไปทำบุญ ทำได้ทำด้วยจิตด้วยใจของเรา แต่ว่าเราจะเอาอะไรกินถ้าเราเป็นฆราวาสใครเขาจะเอามาให้กิน ถ้าเรานั่งภาวนาอยู่เว้นแต่พระ พระท่านมีบาตรไปไหนท่านมีบาตรไปใบเดียวท่านก็ไม่อดแล้ว ประชาชนพลเมือง เขาเห็นพระบิณฑบาตรมีอะไรก็ใส่มาให้ได้ฉันอย่างนี้ท่านถึงบอกว่าถ้าจะทำอย่างนั้นต้องออกเนกขัมมะ สทฺธาอคารสมา อนคาริยํปพฺพชิตา พระท่านสวดมนท์ทำวัด ข้าพเจ้ามีศรัทธาแล้วจึงออกทิ้งบ้านเรือนออกมาบวชบรรพชาในพระศาสนา อย่างนั้นได้ ถ้าเราสละไปได้เป็นบุญกุศล ถ้าเรายังสละทั้งหมดไม่ได้ เราก็ยังต้องทำไปก่อนอาชีพ ท่านก็บอกไว้ พระพุทธเจ้าว่า สัมมาอาชีพประกอบอาชีพโดยสุจริตลขิด ทำอย่างไงๆ ถึงจะรวยท่านก็สอนไว้ให้หมดแหละ ถ้าเราทำตามวิธีของท่านละก็ไม่อดไม่อยาก เพราะฉะนั้นก็ตามที่อาตมาได้ชี้แจงแสดงออกมานี้ก็เป็นเรื่องที่สาม เรื่องย่อๆ ถ้าจะให้พิศดาร เรื่องเดียวก็ราวๆ สัก ๓ ชั่วโมง เห็นจะละเอียดหน่อย นี่เรามีเวลาเทศนี้เพียงชั่วโมงเศษๆ ก็ถึงเวลาที่จะให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้บำเพ็ญภาวนา ตั้งจิตของท่านให้อยู่ในความสงบโดยพิจารณาว่าให้จิตมันอยู่ที่ไหนได้จะให้ไปอยู่ที่แข้ง ที่ขา ที่ข้อที่มือ อะไรได้ทั้งนั้น ที่ศรีษะ ที่จมูก ที่ปากที่อะไรก็ได้ ให้จิตมันไปหยุดอยู่ตรงนั้น อย่างให้มันออกไปไหนซ๊ะ ก็ใช้ได้ขอให้ท่านได้ลองพยายามดู ทำทีแรกมันอาจจะอึดอัดมันก็ยากเพราะว่าการฝึกจิตมันของได้ยาก ท่านบอกว่าจิตตัง ทันตัง ทุรักขัง ทุนนิวารยัง จิตนั้นฝึกได้ยากรักษาได้ยาก ถ้าฝึกได้ง่ายก็เป็นพระอรหันต์กันได้แยะแล้ว เพราะฉะนั้นก็ให้พยายามไปทีละเล็กทีละน้อย ค่อยๆ ทำไป ค่อยๆ ทำไป พระพุทธเจ้าท่านก็สอนไว้ว่าถือป นกลางคือมัชฌิมาปฏิปทา อย่าให้เคร่งนักอย่าให้หย่อนยานนัก เอาธรรมดาๆ ไม่ใช่ เอดข้าวซะไม่กินอะไรมันซะเดือนหนึ่ง อย่างนี้ก็ตายไปเท่านั้น ไม่-

ได้บำเพ็ญอะไรต่อไป เอาธรรมดา เราเคยกิน ๓ เวลา ก็เหลือมา ๒ เวลา เราเคยกิน ๒ เวลา ก็มากินเวลาเดียว เวลากินเราเคยกินครึ่งบาตร เราก็ลดลงมาต่ำกว่าครึ่งบาตรลง มาหน่อยลดลงมา ๆจนกระทั่งเหลือช้อนหนึ่งอย่างนั้นได้ให้ร่างกายมันอยู่ได้แล้วพยายามกินขึ้นไปอีก เช่นขึ้น ๑ ค่ำ ก็กินขึ้นไปหน่อยหนึ่ง ขึ้น ๒ ค่ำ ก็กินมากหน่อย ขึ้น ๓ ค่ำก็กินมากหน่อย ขึ้น ๔ ค่ำก็เรื่อย ๆ ขึ้นไป พอแรม ๑ ค่ำก็ลดทีนี้ ลดลงมาน้อยหน่อย ลดลงถึงแรม ๑๕ ค่ำ อันนี้ก็เป็นการฝึกจิตฝึกตน ฝึกให้รู้ว่าตามความเป็นจริงนี้ กินเท่านี้มันอยู่ได้ไหม เราจะได้รู้เมื่อรู้แล้วเรากินเพื่ออะไร กินเพื่อยังชีวิตและอัตภาพให้ดำรงอยู่สพฺเพ สตฺตา อาหารทิฏฺฐิกา สัตว์ทั้งหลายมีความเป็นอยู่ด้วยอาหารทั้งนั้นแหละ ถ้าไม่มีอาหารก็อยู่ไม่ได้ แต่ว่าเราจะต้องไม่หลงในรส ในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในโผฏฐัพพะและธรรมมารมย์ เอาให้เรารู้ เรารู้ไว้ แล้วเราจะไม่หลง เมื่อเราไม่หลงเราก็ทำอะไรได้เราได้เท่าไหร่ก็เอาเท่านั้น อย่างสัมมาอาชีพ ขายของได้ ๑๐๐ บาท ก็ดีแล้ว พรุ่งนี้ได้๕๐ บาท ก็ดีแล้ว มะรืนนี้ได้ ๗๕ บาทก็ดีแล้ว อย่าไปนึกว่าวันนี้ ๑๐๐ หนึ่ง พรุ่งนี้ให้ได้สัก ๕๐๐ ซิวะ นี้มันกลายไปยึดโลกไป ได้เท่าไรก็ยินดีเท่านั้น ยินดีในของที่เราได้มาโดยสุจริต อาตมาขออวยพรให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายทั้งคฤหัสทั้งบรรพชีต จงสถิตอยู่ในธรรมะอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้เจริญก้าวหน้าในดวงจิตของท่านเพื่อละสิ่งที่ชั่วร้ายต่าง ๆ เรียกว่า กิเลสสาสะวะทั้งหลายที่จะเข้ามาเบียดเบียนท่าน มี โลภะ โทสะ โมหะ มานะทิฏฐิ ริษยา เหลานี้เป็นต้น ให้หมดสิ้นไปเพื่อคลายผ่อนน้อยลงไป เรียกว่าสันเลขะ ขัดเกลาให้ผ่อนเบาลงไป ทีละน้อย ๆ ตามกำลังความสามารถของท่านทุกคนทุกท่านเทอญเอวํก็มีด้วยประการละฉะนี้

ภาษิตเตือนใจ

๑) ๑. อย่าหวนละห้อยคล้อยจิตคิดถึงเรื่องในอดีตที่ล่วงมาแล้วเพราะอดีตผ่านล่วงพ้น ไปแล้ว

๒. อย่าคิดถึงอนาคตเพราะยังไม่ปรากฏว่าจะมาถึงหรือไม่

๓. ควรคิดถึงแต่เรื่องต่าง ๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในปัจจุบันเท่านั้นให้ชัดเจน ไม่หวั่นไหว ไม่วุ่นวาย จิตใจจะสงบสบาย

๔. อะไรที่เราจะต้องทำ ก็ควรเรงทำ เสียในวันนี้นั่นแหละ

๕. เพราะใคร ๆ ก็ไม่รู้ว่า พรุ่งนี้จะตายหรือไม่ โอกาศนี้ก็ควรเร่งทำความดีต่าง ๆ ไว้

เรื่อง ตัณหานิกขัมมะกถา

กัณฑ์ที่ ๑๖๓ แสดงเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

วันพุธแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๒

กัณฑ์ที่ ๒ ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม

โดย

คุณวโร ภิกฺขุ

หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ

ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้

น.ธ.เอก เปรียญ ๖ ประโยค

นายอำเภอ และทนายความ

วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ โทร. 3950003

กุฏิปากซอย ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓จบ)

วานานิกฺ ขมฺมิโย ตณฺหา วาจํ ภาสติ อุตฺตมํ

วานนิพฺพาปนตฺถาย วายมนฺตํ นมามิหํ

ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เสด็จออกจากป่าตัณหาแล้วทรงภาษิตวาจาอันสูงสุดทรงมีความเพียรพยายามเพื่อช่วยสัตว์ทั้งหลายให้ดับทุกข์ในป่าตัณหาพระองค์นั้น ณโอกาศนี้อาตมาเทพ จะได้นำพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาชี้แจงแด่ท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ผู้ตั้งใจปฏิบัติในทางธรรมะคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกคนต่างก็ได้มีจิตใจเคารพนบนอบต่อคุณพระพุทธพระธรรมและพระสงฆ์ซึ่งเรียกว่าไตรสรณาคมทุกคนทุกท่านแล้วต่อไปก็จะได้ตั้งใจปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน ซึ่งพระองค์ท่านตรัสไว้แล้วตามกาลสมัยท่านทั้งหลายจะได้มีโอกาสปฏิบัติตามธรรมได้ สำหรับธรรมคำสังสอนนั้นมีมากหลายประการด้วยกัน นับได้ถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์แต่อาตมาจะยกมาชี้แจงแสดงให้ท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ทราบ เฉพาะบางเรืองบางตอนที่พอจะนำไปยึดถือเป็นหลักปฏิบัติได้สำหรับวันนี้ก็จะได้อธิบายขยายความถึงเรื่องการปลูกป่า การปลูก-

ป่าในที่นี้หมายความถึงป่าตันหาซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เช่นการทะเยอทะยานอยาก ของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายในโลกทั้งโลกจะเป็นมารเป็นเทพเป็นพรหมต่าง ๆ ก็จะบัง เกิดขึ้นเป็นประจำในจิตใจของบุคคลนั้น ๆ โดยทั่วไปและเหตุที่ว่าสำหรับในทางโลก และในทางธรรม ก็มีความหมายตรงกันข้าม ที่อาตมาจะชี้แจงให้ท่านทั้งหลายได้ทราบ โดยเปรียบเทียบไปในทางโลก และนำเอาเข้ามาเปรียบเพียบในทางธรรม ซึ่ง พุทธบริษัทควรจะได้ทราบสำหรับพระบาลีที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นนั้น แปลเป็นใจ ความพอที่จะให้ท่านทั้งหลายเข้าใจดังนั้น ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ เสด็จออกจากป่าตัณหาแล้วทรงภาษิตวาจาอันสูงสุด ทรงมีความเพียรพยายามเพื่อช่วย สัตว์ทั้งหลายให้ดับทุกข์ในป่าตัณหา พระองค์นั้น คำว่าตัณหานั้นเป็นชื่อของกิเลสชนิด หนึ่งมีอาการดิ้นรนทะยานอยากเมื่อตัณหาบังเกิดขึ้นแล้วเป็นตัวที่คอยยั่วยุให้กิเลสอื่น ๆ อีกมากมายหลายประการอย่างชนิดที่ไม่มีขอบเขตจำกัด และไม่รู้จักจบสิ้นเพราะจะมี แต่ทวีคูณเกิดขึ้นไปเรื่อย ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านไป พวกเราทั้งหลายก็คงจะได้ยินได้ ฟังกันจนคุ้นเคยกับคำว่าตัณหานี้โดยทั่วไปเป็นอย่างดีและมักจะพูดว่าแก่บุคคลที่ประ พฤติไม่ดีในความทะเยอทะยานอยากได้สิ่งต่างที่เขาต้องการว่า อ้ายคนนี้มีตันหามาก เป็นต้น ตัณหาซึ่งมีอาการทะยานอยากนั้นเปรียบเหมือนกับหมู่ไม้นา ๆ ชนิดในป่า ใหญ่ธรรมชาติซึ่งมันเกิดขึ้นเองเจริญงอกงามขึ้นเองตามธรรมชาติ เรื่องนี้จะเพาะชำให้ เจริญงอกงามขึ้นก็ได้เหมือนกันแต่นิยมปลูกกัน แต่พวกมนุษย์เรานั้นนิยมปลูกป่าตัณ หามากกว่าปลูกป่าธรรมชาติ เพราะการปลูกป่าตัณหาปลูกได้ง่าย ขยายพันธุ์ได้ลวดเร็ว เกิดขึ้นได้ทุกหมู่ทุกหนทุกแห่ง ทุกตรอกทุกซอกทุกมุมไม่มีจำกัดที่จำกัดทางว่าที่นั้น อากาศแห้งแล้งหรือว่าอากาศจะเปียกชุ่มอุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำด้วยเปลือกตบมโคลน เลนเกิดขึ้นได้ในทุกแห่งทุกหน ทุกสถานที่ มนุษย์ทั้งหลาย ย่อมนิยมตัดไม้ทำลายป่า เผาป่าธรรมชาติทั้งตัดเอาแต่ไม้ดี ๆ ซึ่งจะเอาทำสินค้าขายได้เพราะยังมีความต้องการ ไม้เอามาทำบ้านเรือนและสิ่งของต่าง ๆ ใช้สวยในบ้านเรือนของตน แล้วก็พากันปลูหป่า ตันหาขึ้นมาแทนที่ เนื้อที่ ๆ จะปลูกป่าตามธรรมชาติก็จะค่อย ๆ หมดและสูญหายไป จากโลก ขาดความสมบูรณ์ทั่วไปในโลกธาตุเกิดกุลียุคของป่าธรรมชาติอย่าง

รุนแรง เช่นอย่างว่าเกิดอาการหนาวจัด ร้อนจัด มีลมแรงจัด แห้งแล้งจัด กันดารจัด มลภาวะที่เป็นพิษต่อร่างกายก็จะเกิดขึ้นกระจัดกระจายไปทั่วทุกหนทุกแห่ง ทุกอณู ของบรรยากาศ ผู้คนสัตว์เดรัจฉานพวกจำพวกมาร พรหมก็จะมีจิตวิปริตวิกลวิการเป็นส่วนใหญ่

สำหรับตัณหานั้นมันเกิดขึ้นได้ทั้งในสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ในสิ่งที่มีวิญญาณครอง และในสิ่งที่ไม่มีวิญญาณครอง พื้นที่ในชีวิตจิตใจของมนุษย์ในใจของยักษ์ ในใจของมารในใจของเทพ ในใจของพรหม ในใจของเปรตอสุรกายในใจของสัตว์เดรัจฉาน สัตว์นรก นับว่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอันสมบูรณ์พร้อมที่จะปลูกป่าตัณหาได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยากที่จะหาแหล่งเกษตรใด ๆ ในโลกนั้นเสมอเหมือน ตัณหานั้นเป็นตัวก่อทุกข์ให้เกิดขึ้นมากมาย เมื่อท่านทั้งหลายได้รู้แล้ว ก็จะได้พากันระมัดระวังช่วยกันคอยคุมกำเนิดการปลูกป่าตัณหาเอาไว้บ้าง ก็จะเป็นประโยชน์แก่ท่านอย่างยิ่งและเป็นประโยชน์แก่มนุษย์และสัตวโลกทั้งหลาย จะได้ไม่เพลิดเพลินพากันปลูกป่าตัณหาจนกระทั่งเกิดทุกข์ภัยแก่ตนและคนอื่น ๆ ซึ่งไม่มีทางที่จะแก้ไขได้การปลูกป่าตัณหานั้นก็จะได้ชี้แจงแสดงถึงการปลูกป่าตามธรรมชาติเทียบเคียงกันไปเป็นระยะ ๆ

สำหรับการปลูกป่าและการทำลายป่าธรรมชาติซึ่งเป็นไปด้วยทั้งมือของมนุษย์ทั้งหลาย ท่านทั้งหลายก็คงจะได้ยินได้ฟังได้เห็นแล้ว ในขณะที่ทั่วโลกได้ชักชวนพากันรณรงค์ที่จะห้ามมิให้บุคคลทั้งหลายบุกป่าทำลายป่าธรรมชาติคือพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นตามป่า ตามดง ตามภูเขา ตามที่ต่าง ๆ ในบริวเณที่ป่ารกชัฏก็เป็นที่อาศัยของสัตว์ทั้งหลาย หลายร้อยหลายพันธ์ชนิดนับไม่ถ้วน ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าป่าไม้ตามธรรมชาตินั้นเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายได้อาศัยป่านี้เป็นที่สะสมปุ๋ย สะสมอินทรีย์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ตกหล่นลงมาสู่พื้นดิน มนุษย์ทั้งหลายก็จะทำการปลูกพืชพันธ์ต่าง ๆ เป็นสวนเป็นไร่อ้อยไร่มันสำปะหลาง ทำนา เหล่านี้เป็นต้น ก็ต้องอาศัยดินอาศัยน้ำซึ่งตกลงมาจากเบื้องบนเรียกว่าน้ำฝนทำให้มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายได้ชุ่มเย็นอยู่เป็นสุข ตลอดมา ก็เพราะต้องอาศัยป่าธรรมชาติ-

ซึ่งอำนวยประโยชน์ให้อย่างมากมาย ทางราชการจึงประกาศห้ามมิให้ตัดไม้ทำลายป่าซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารตามที่ท่านทั้งหลายจะเห็นได้ในทุกวันนี้ทุกแห่งทุกหนก็มีการทำลาย-ป่าด้วยมือของผู้โสณทุจริตคิดมิชอบ หวังที่จะเอาประโยชน์ส่วนตนมิได้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมจึงได้เข้าไปลักลอบตัดไม้ทำลายป่าซึ่งก็มีเรื่องราวที่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมพ้องร้องกันอยู่มิได้หยุดได้หย่อนการตัดไม้ทำลายป่าท่านจะเห็นได้อย่างเมื่อไว ๆ นี้ที่ล่วงมาแล้วก็จะมีลมพายุใหญ่ซึ่งเรียกว่าลมใต้ฝุ่นหรือร่องอากาศกดต่ำทำให้บริเวณประเทศไทยของเราได้รับความกระทบกระเทือนเสียหายประชาชนได้รับความลำบากยากเข็ญในการอพยพหลบภัยเกิดจากฝนตกหนักลมพัดแรงน้ำท่วมเช่นทางภาคใต้มีจังหวัดสงขลา ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดชุมพร เหล่านี้เป็นต้นก่อให้เกิดความเสียหายทั้งคนและสัตว์เลี้ยงข้าวกล้าในนาสวนยางพาราสวนกาแฟและสวนปาล์ม มีลมและฝนตกอยู่ติดต่อกันเป็นระยะเวลา ๓-๕ วันมิได้หยุดหย่อนน้ำฝนก็จะพัดพาเอาท่อนไม้ท่อนซุงต่าง ๆ ซึ่งหักโค่นเองและพวกตัดไม้ทำลายป่าพากันตัดกองไว้เพื่อรอเวลาขนย้ายออกก็จะไหลเลื่อนเคลื่อนมาทำลายบ้านเรือนของราษฎร์ทั้งหลายเสียหายเว้นจำนวนมาก และไหลมาปะทะคนซึ่งกำลังพากันหนีทั้งได้ถูกน้ำพัดอย่างแรงจมหายไปในน้ำถึงแก่ความตาย ก็มีจำนวนหลายคน โดยเฉพาะคนชราและเด็กก็จมน้ำตายเป็นจำนวนไม่น้อย นี่ก็คือผลพลอยซึ่งเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าธรรมชาติ กระทำให้ป่าไม้ธรรมชาติลดน้อยถอยลงไปทุกที่ ๆ ทางราชการของประเทศไทยก็ดี ทางโลกประกาศต่าง ๆ ซึ่งมีป่าไม้ธรรมชาติเช่นเดียวกัน ต่างก็ได้รณรงค์หาวิธีต่าง ๆ เพื่อจะป้องกันบุคคลต่าง ๆ มิให้เข้าไปตัดไม้ทำลายป่า โดยออกเป็นกฎหมาย พระราชบัญญัติควบคุมมิให้บุคคลไปกระทำเช่นนั้น แต่ก็ยังมีผู้ที่ฝ่าฝืนเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ด้วยกิเลสตัณหาที่มีอยู่ในตนนั้นเองมากมายเกิดขึ้นก็บันดาลให้โลภะ โทสะ โมหะ มิจฉาทิฏฐิ และกิเลสอื่น ๆ อีกมากซึ่งเป็นบริวารเกิดขึ้น ทั้งนี้บางครั้งก็อาจเกิดขึ้นได้จากการรู้เห็นสมยอมของเจ้าหน้าที่บางคนปล่อยปละละเลยไม่เข็มงวดกวดขันในเรื่องนี้และรับประโยชน์จากผู้เข้าไปตัดไม้ทำลายป่าอีกส่วนหนึ่งด้วย เมื่อเกิดเรื่องจับกุมกันขึ้นแล้วเจ้าหน้าที่ก็จะสอบสวนสาวไปถึง

เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันถูกเป็นผู้ต้องหาอีกหลายคนจากต้นเหตุว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งเจ้าหน้าเฉพาะในเรื่องนี้ก็มีอยู่แล้ว เป็นเจ้าพนักงานป่าไม้ ตำรวจป่าไม้ เจ้าพนักงานที่ดินเหล่านี้เป็นต้น ซึ่งก็ทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยไปต่าง ๆ นา ๆ เหมือนกัน เมื่อถูกจับกุมคุมขังแล้วส่งพวกศาล ก็จะได้รับโทษทัณฑ์ต่อไปไม่มีการยกเว้น

เมื่อพูดถึงการปลูกป่าทดแทนของประชาชนในขณะนี้ก็กระทำกันอยู่โดยทั่วไป แต่การปลูกต้นไม้เหล่านั้นกว่าจะโตใช้การได้ก็แสนยาก เป็นระยะเวลานานหลายปี อย่างเช่นต้นไม้สัก ไม้พยุง ไม้ยาง ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้รัง เหล่านี้เป็นต้น ก็จะมีอายุแต่ละต้นก็ประมาณ ๒๐ ปี ขึ้นไป จึงจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ได้ มิใช่ว่าปลูกปีนี้อีก ๓-๔ ปี ข้างหน้าก็ใช้ได้นั้นหามิได้

ฉะนั้นการปลูกป่าธรรมชาติแม้จะปลูกให้โตเร็วทันใช้ประโยชน์ต่าง ๆ นั้นก็เป็นการยากตามที่กล่าวแล้วแต่การปลูกป่าในที่นี้เรียกว่าการปลูกป่าตัณหานั้นท่านกล่าวไว้ว่าเป็นการปลูกขึ้นได้ง่ายมาก เพราะจะขึ้นอยู่กับ บุคคลทั่วไป ในมนุษย์ ในมาร ในเทพ ในพรหม ในอสุรกายเปรตทั้งหลายในสัตว์นรกทั้งหลาย และสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งไม่จำกัดสถานที่ ไม่ว่าสถานที่นั้นจะเย็นหรือจะร้อนหรือจะหนาวอย่างไรก็ตาม ตัวตัณหา คือป่าตัณหานี้เกิดขึ้นได้ทุกระยะทุกเวลา ทุกซอกทุกมุม ทุกหนทุกแห่ง เกิดขึ้นได้ทั้งวิญญาณกทรัพย์ และอวิญญาณกทรัพย์คือสัตว์ที่มีรูปร่างก็ดี มีสังขารก็ดี เกิดขึ้นได้ทุกโอกาสทุกขณะ แล้วก็ปลูกกันได้ง่าย มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย ย่อมปราถนา ย่อมต้องการที่จะปลูกป่าตัณหาขึ้นได้ทั้งนั้น สำหรับสถานที่จะปลูกป่าตัณหาให้เกิดขึ้นนั้นท่านกล่าวไว้ว่าโลกนี้ทั้งโลกก็ดี เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมากมายจดถึงขอบโลกก็ดี จากขอบโลกจนถึงขอบจักรวาฬก็ดี ทั้งหมดเมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะหาที่เก็บ ที่ใส่ที่ชุกที่ซ่อนไว้ได้ในโลกทั้งป่าตัณหานี้นั้นจะเกินจะเลยโลกมันจะเลยขอบโลกมันจะเลยขอบจักรวาฬจนล้นเหลือจนไม่มีที่จะเก็บไว้ฉะนั้นตัณหาจึงเป็นสิ่งที่มีจำนวนมากมายที่จะคณะนานับ พื้นที่ก็ไม่มากไม่ใหญ่ไม่โตเท่าไรนัก พื้นที่นี้ก็มิใช่อื่นไกล อยู่ในตัวของสัตว์ทั้งหลายซึ่งเกิดขึ้นมาในโลก คือ อยู่ในตัวมนุษย์เหล่านั้นในสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นเหล่านั้นตามที่กล่าวแล้ว เราเรียกว่าแผ่นดินได้แก่จิต

ใจของเราทั้งหลายนี่เอง เป็นที่ ๆ เพราะปลูกป่าตัณหานั้นได้ทุกระยะทุกเวลา เริ่มต้นตั้งแต่เราเกิดขึ้นมา นับแต่อยู่ในครรภ์ของมารดามันก็จะเกิดขึ้นแล้วดังที่ท่านทั้งหลายจะได้ยินได้ฟังได้เห็นบางครั้งบางคราเด็กที่อยู่ในครรภ์ได้ ๔ เดือนขึ้นไป ก็จะแสดงอาการทุรนทุราย ดิ้นรนอยู่เสมอ ๆ ผู้เป็นมารดาก็จะทราบได้โดยชัดแจ้งส่วนบุคคลภายนอกก็มองเห็น ถ้าเป็นภรรยาของเราก็จะเห็นเด็กนั้นดิ้นรนถีบกระดุกกระดิกดันไปดันมาอยู่ในท้องตลอดเวลา นอกจากจะเป็นเวลานอนอาการนั้น ๆ ก็จะสงบลงชั่วคราวนั่นคือแสดงให้เห็นว่า ป่าตัณหาได้เกิดขึ้นแล้วจากวิญญาณกจิตหรือเจตสิก ซึ่งจะแอบแฝงเกิดขึ้นในหมู่มนุษย์และสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย ส่วนในพวกหมู่มารเทพพรหมเปรตอสุรกายในนรก ทั้งหลาย ก็จะไปผุดเกิดขึ้นเองโดยทั่วกันนั้น ตัวอย่างเห็นได้ง่ายเมื่อเด็กในครรภ์มารดานั้นได้คลอดออกมาแล้วก็จะดิ้นลนร้องขึ้นด้วยเสียอันดัง บิดามารดาวงศาคณาญาติที่อยู่ณะที่นั้นให้รู้ว่าเขาได้หลุดออกมาจากทุกข์และที่เขาได้ทนทุกข์ทรมานอยู่ในครรภ์ของมารดาเป็นระยะเวลา ๕-๑๐ เดือน เมื่อออกมากระทบกับโลกภายนอกก็จะเกิดความทุกข์ขึ้นอีก จึงได้ส่งเสียร้องขึ้น เพราะไม่สามารถจะพูดบอกให้คนอื่นรู้เรื่องความต้องการของตนได้ เมื่อส่งเสียงร้องขึ้นก็เป็นสัญชาตญาณให้รู้ว่าเขาต้องการดื่มกินน้ำหรือน้ำนม ตัณหานั้นเกิดติดตามมาแล้ว เพื่อดับความผิวความกระหายที่เกิดขึ้นกับเขา เพราะถูกตัดสายสะดือที่เคยดื่มกินอาหารจากมารดาเสียแล้วก็จะต้องพึ่งตนเองเป็นไปตามธรรมชาติของตัณหาคือความทะยานอยากนี้แหละเป็นบ่อเกิดของป่าตัณหา

เมื่อป่าตัณหานี้มันเกิดขึ้นแล้ว มันไม่ใช่เกิดขึ้นมาเฉพาะอย่างเดียวมันจะพ่วงเอากิเลสทั้งหลายซึ่งเป็นบริวารของมันให้เกิดตามขึ้นมาด้วยที่เราเรียกกันว่าอกุศลมูลมีโลภะ โทสะโมหะ เป็นรากฐานตามไปด้วยกิเลสต่าง ๆ อีกมากมาย มีจำนวนมากซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า กิเลสพันห้าตัณหาร้อยแปดอะไรเหล่านี้เป็นต้น ซึ่งก็มีจำนวนประมาณอันจะนับไม่ได้คือนับไม่ถ้วนนั่นเอง ในตัวของเรานั้นถ้าท่านพิจารณาดูก็จะรู้เองว่าท่านจะได้ผ่านและปลูกป่าตัณหาไว้ในตัวของเราเอง และในตัวของสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ตลอดจนกระทั่งยักษ์มาร เทพ พรหม ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ต่างก็ได้สะ

สมเอาไว้เกิดขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง จากกิเลสตัวหนึ่งไปยังกิเลสอีกตัวหนึ่ง ต่อเนื่องกันเป็นสายกันตลอดไปซึ่งเรียกว่างอกงามได้ง่ายกว่าปลูกป่าธรรมชาติการปลูกป่าธรรมชาตินั้น ถ้าปลูกทับถมหรือใกล้ชิดกันเกินไปป่าเหล่านั้นต้นไม้เหล่านั้นก็จะไม่งอกงามเจริญเท่าที่ควร ท่านจะสังเกตุเห็นในดงในป่าใหญ่ ๆ จะมีต้นไม้เกิดขึ้นติดกันหลายต้นก็จะมี-ต้นหนึ่งซึ่งใหญ่โตกว่าต้นอื่นซึ่งเกิดขึ้นในบริเวณใกล้หรือบริเวณใต้ริมเงาของต้นไม้ใหญ่นั้นจะเป็นต้นไม้เล็ก ๆ ไม่โต ส่วนป่าตัณหานั้นแม้จะเกิดซับเกิดซ้อนเกิดยอกเกิดย้อนเกิดใน เกิดนอก ทั่วไปจะมากมายสักเท่าไร ก็ไม่เป็นไร ยิ่งเกิดขึ้นมาก ก็จะยิ่งงอกยิ่งงามยิ่งเจริญขึ้นเป็นทวีคูณ เมื่อกิเลสทั้งหลายซึ่งเป็นบริวารเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้บุคคลนั้นทะเยอทะยาน อยากได้ อยากดี อยากมั่งอยากมีอยากได้ความสุข อยากมีเงินมาก ๆ อยากมีบ้านที่สวยสดงดงามมีบริเวณพื้นที่กว้างขวางอยากมีเลือกสวนไร่นาอยากมีรถยนต์อยากมีโทรทัศน์และอยากมีอะไรต่าง ๆ อีกมากมาย เช่นเสื้อผ้าอาภรณ์เครื่องประดับที่สวยสดงดงามแหวนเพชรนิล จินดาเหล่านี้เป็นต้น แม้แต่ในร่างกายของตัวเองเช่นผมต้องการให้ดกดำสีเป็นมันขลับ หวีไปได้ในลักษณะต่าง ๆ ที่ตนชอบใจตาก็มียาหยอดให้มีนัยตาหยาดเยิ้มสดใสขึ้นกว่าธรรมชาติ บางคนก็เขียนขอบตาให้มีสีดำก็มีคิ้วก็พยายามกันโกนให้ดูมันโค้งโก่งเหมือนวงพระจันทร์ข้างแรม ยกมาเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยท่านพิจารณามองดูเอาก็จะรู้เอง ว่าสมัยนี้เขาแต่งเนื้อแต่งตัวกันอย่างไรก็แล้วกัน ที่พากันพยายามทำอย่างที่กล่าวนี้ก็เพื่อจะรัดรึงตรึงไว้ซึ่งป่าตัณหานั้นเองเจริญขึ้นโดยเราไม่ได้พิจารณาคิดถึง หรือไม่ได้นึกถึงเลย ตามคำสอนทางพุทธศาสนาท่านสอนไว้ว่า อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา ความไม่รู้จึงเป็นปัจจัยให้เกิดสังขารขึ้น สังขารจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะธาตุทั้ง ๔ มีดิน น้ำ ไฟ ลม รวมกันเข้าจึงเกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะมีวิญญาณซึ่งเรียกว่าหัวใจ จิต เจตสิก ซึ่งแอบแฝงเกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมันจะต้องอาศัยสังขารคือรูปนั่นเองทั้งมที่เป็นมนุษย์ สัตว์เดรัจฉานยักษมาร เทพ พรหม สัตว์นรก อสุรกายเปรตเป็นต้น ป่าตัณหามีเกิดขึ้นได้ทั้งนั้น ฉะนั้นมนุษย์ทั้งหลายเรียกว่าผู้มีจิตใจอันสูงและบริสุทธิ สามารถที่จะรู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ได้ ถ้าผู้นั้นได้เข้ามาสนใจใฝ่หาธรรมอันเป็นคำสั่งสอนของพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระ-

องค์ตรัสไว้ดีแล้ว ผู้นั้นก็จะรู้ถึงบ่อเกิดของ ของตัณหาที่เกิดขึ้นได้ เมื่อถึงกาลมรณะแล้วจะไปเกิดในสุคติก็ตามในทุกคติก็ตามพวกเหล่านี้ก็ยังมีตัณหาประจำอยู่เสมอไป พวกที่ไปเกิดในสุคติก็มีการบริโภคกามกันทั้งนั้น มีความรักความใคร่ความยินดีในบรรดาทางอัปสรซึ่งเป็นบริวารของตน ๆ ในทุกคติสัตว์นรกเมื่อได้รับการทรมานรางกายต่าง ๆ ตามบาปของตนที่ได้ทำไว้มากหรือน้อย ก็มีตัณหาทะยานอยากจะให้หลุดให้พ้นไปจากขุมนรกที่ตนถูกทรมานอยู่นั้น ๆ ความชั่วที่ตนทำไว้ต่าง ๆ เมื่อถึงกาลมรณะก็ไปเกิดในอยาบภูมิคือนรกขุมต่าง ๆนั้นเอง คือตายแล้วเกิด ตายแล้วเกิดอยู่ในนรก เป็นยะระเวลายาวนานทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส ทั้งนี้ก็ด้วยความผิดความพลั้งเผลอที่เราได้กระทำอกุศลกรรมต่าง ๆ ไว้เมื่อครั้งเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกันหมดแม้แต่ในสัตว์เดรัจฉานก็เหมือนกัน

โดยเฉพาะมนุษย์เรานั้นเมื่อป่าตัณหาเกิดขึ้นแล้วเป็นจำนวนมากมายที่จะพยายามปลูกกันขึ้นงอกงามจนกระทั่งว่าอยู่ในครอบจักรวาฬหรือคนวัฏสงสาร อันจะทำมาให้เราเกิดแล้วก็ต้องแก่ แก่ เจ็บ ตาย หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่รู้จักจบจักสิ้น คือเกิดแล้วก็ต้องแก่ แก่แล้วก็ต้องเจ็บ เจ็บแล้วก็ต้องตาย อยู่อย่างนี้ตลอดไป จะเกิดในภพไหน ๆ ก็ตาม ก็จะต้องหมุนเวียน เกิด แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกันทั้งหมด ทั้งนี้ก็เพราะกรรมที่เราได้กระทำเอาไว้ ท่านจึงกล่าวว่าถ้าทำกรรมดีก็จะไปสู่สุคติ ถ้าทำกรรมชั่วก็จะไปสู่ทุคติ อบายภูมิ มีหนทางที่จะไป ๒ ทางเท่านั้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ก็ชี้แนะแนวทางไว้ให้พวกเราทั้งหลายที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้เดินสู่ทางที่ดีที่ชอบ แต่นี้พวกเราไม่ค่อยจะเดินตามทางที่พระองค์ทรงแนะไว้ให้เดินตามรอยทางยุคลบาทของพระองค์พระองค์ก็เกิดมาเป็นมนุษย์ธรรมดาเหมือนกัน พระองค์ได้เลือกเฟ้นหาทางวิโมกข์ วิมุติ เพื่อความหลุดพ้น เพราะรู้ว่าอวิชชาความไม่รู้จึงทำให้เกิดแล้วก็แก่ แล้วก็เจ็บ แล้วก็ต้องตาย ตายแล้วก็ต้องเกิดอีกวนเวียนอยู่อย่างนั้น เช่นมีวันนี้แล้วก็ต้องมีพรุ่งนี้ และวันต่อ ๆไปเรื่อย ๆ เช่นเดียวกันพระวาจาภาษิตที่พระองค์ตรัสไว้สามารถที่จะทำให้สัตว์โลกทั้งหลายดับทุกข์และพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดนี้ให้หมดสิ้นไป และจะไม่วนเวียนมาเกิด แก่ เจ็บ ตายอีก พระ

องค์ตรัสสอนไว้ เมื่อประมวลลงแล้วตามที่องค์พระอรหันตสาวกทั้งหลาย ครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าสู่ปรินิพพานแล้วเป็นระยะเวลา ๓ เดือน ก็ได้ทำสังคายนาร้อยกรองขึ้นไว้ซึ่งขณะนี้เรียกว่า พระไตรปิฎกได้แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ทำเป็นเล่มได้ ๔๕ เล่มนั้นแหละคือคำสอนและแนวทางให้พุทธศาสนิกชนพวกเราทั้งหลายได้ปฏิบัติตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ซึ่งพระองค์ตรัสไว้ชอบดีแล้ว ผู้ที่จะปฏิบัติตามนั้นก็ต้องอาศัยหลักธรรมคำสอนในเบื้องต้น อันเป็นการปูพื้นฐานหรือรากฐานให้มั่นคงเสียก่อน จึงจะดำเนินการต่อไปได้ เปรียบเสมือนบุคคลที่จะปลูกบ้านเรือนปลูกตึกปลูกรามบ้านช่องปลูกวิหารปลูกโบสถ์ ปลูกศาลาการเปรียญต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ก็จะต้องปลูกตั้งแต่พื้นดินขึ้นไป เรียกว่าฝังเสา เทปูนพื้นเสียก่อน และต้องทำอีกหลายอย่าง เพื่อความมั่นคงแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักสิ่งที่จะก่อสร้างให้สูงขึ้นไปอีกตามลำดับแต่ละชั้น ๆ ตามความประสงค์ที่จะก่อสร้างให้สูงกี่ชั้น ๆ เดี๋ยวนี้ต่างประเทศต่าง ๆ ที่เขาเจริญด้วยวัตถุแล้วเขาก็จะก่อสร้างไว้ถึง ๑๐๐ กว่าชั้น ก็มีอยู่หลายประเทศ แม้แต่ประเทศไทยเราเดี๋ยวนี้เขาก็ปลูกกันสูงถึง ๓๐-๔๐ ชั้นแล้ว ทั้งนี้ก็อาศัยรากฐานอันมั่นคงตั้งแต่ชั้นล่างขึ้นไปเสียก่อนนั่นเอง

ส่วนบุคคลที่ละตัณหาต่าง ๆ ดังกล่าวหันมาปลูกป่าธรรมที่พวกเราจะปฏิบัติตามนั้นคือป่าที่อยู่ในหัวใจจิตของเราทั้งหลาย อยู่ในมนุษย์อยู่ในเทพ อยู่ในยักษ์ อยู่ในมารเหล่านี้เป็นต้นเหมือนกันหมด เราก็มาพยายามจะทำอย่างไร จะหาวิธีอย่างไร ที่นี้ก็จะมาถึงหนทางต่าง ๆ ที่เราจะต้องพยายามละป่าตัณหา ซึ่งมีอยู่ในจิตสันดานของเราให้หลุดพ้นไปบ้าง เฉพาะตามที่เราสามารถจะปฏิบัติได้ มนุษย์และสัตว์อื่นทั้งหลายตลอดจนยักษ์เทพมารพรหม ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น เมื่อปลูกป่าตัณหากันให้เกิดขึ้นมากขึ้น มากขึ้นนั้นก็เท่ากันพยายามสร้างกรงมหึมาใหญ่โตไว้สำหรับขังตนเองและพวกพ้องของตนไว้ในการเกิดแก่เจ็บตามความทุกข์โศก โรคภัยความวิบัติโหดร้ายต่าง ๆ พืชพันธ์ตัณหานั้นก็จะมาในลักษณะเดียวกันทั้งหมดก็จะพาให้ไขว่คว้าในเรื่องของวัตถุกามซึ่งมีรูปเสียง กลิ่นรส โผฏฐัพพะซึ่งมีประจำในตัวของเรา ก็คือการทะยานอยากได้ให้เกิดให้มีให้เป็นขึ้นในตนได้แก่ความกำหนัดรักใคร่ ความขึ้งโกรธ กลียดความชัง ความ

อิจฉาริษยาเห็นแก่ได้ให้มีขึ้นแก่ตัว กิเลสซึ่งอยู่ในเครือข่ายต่าง ๆ ตอยสนับสนุนอยู่อย่างเต็มที่ เช่นโลภะ โทสะ โมหะ มิจฉานิฏฐิ อวิชชา อุปาทานความยึดมั่นคือมั่นเป็นต้น เมื่อพุทธบริษัททั้งหลายเมื่องท่านได้ศึกษาให้เข้าใจเรื่องแหล่งกำเนิดอันแท้จริงของบ่อหรือป่าตัณหาแล้ว คือให้รู้ว่า รู้ตัณหาของเขา รู้ตัณหาของเรา แล้วก็จะรู้ถึงวิธีหาทางแก้วไขให้ผ่อนลง ให้เบา ให้บางลงไปได้ ผู้ที่เห็นในเรื่องวัตถุกามที่เราประสพพบอยู่ทุกวันก็คือขันธ์ ๕ มีรูปเสียงกลิ่น รส โผฏฐัพพะส่วนธรรมารมณ์นั้นมีอยู่ในจิตใจของทุกคนแล้วซึ่งเป็นผู้รับรู้รับเห็นจากอารมณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบจาก ตา หู จมูก ลิ้น กายของเรานี้เอง สิ่งที่มากระทบเหล่านั้นมันจะเกิดตัณหาขึ้นแล้วเช่นอย่างว่าตาเราไปกระทบสิ่งที่เราพออกพอใจ เช่นรูปต่าง ๆ ที่สวยสดงดงาม เราก็เกิดความชอบใจว่ารูปนี้ดีเช่นเป็นรูปผู้หญิงเป็นต้น ไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายย่อมเกิดความพอใจ ชอบใจกันทั้งนั้นโดยวาดภาพเอาว่าคนนี้ผิวพรรณละเอียดตาคม คิ้วโก่ง ทรวดทรงลักษณะทุกอย่างน่ารักไปทั้งหมด ก็จะส่งเข้าไปสู่จิต จิตก็รับรู้เกิดอิฏฐานรมณ์ขึ้นทันที เกิดตัณหาอยากได้มาเป็นของเราขึ้นมาต้องการจะได้มาเป็นภรรยาของเรา เมื่อเราอยากได้เขาถ้าเราไม่มีเงินเราจะเอาอะไรไปเป็นของหมั่นสู่ขอจากบิดามารดาของเขา ตัณหามันเกิดทวีขึ้นเราก็ต้องไขว่คว้าหาเงินละทีนี้จะหาเงินอย่างไร จึงจะได้มาให้ผู้หญิงที่เรารักนั้นหาด้วยกำลังกายลงทุนรับจ้างทำงานต่าง ๆ ก็ไม่ได้มากพอ เพราะต้องกินต้องใช้จ่ายในการดำรงชีพตามธรรมดาคนทั่วไปทุกวัน ๆ มันก็ไม่พอที่จะสะสมไว้ให้มาก ๆขึ้นได้ ก็จะเกิดความโลภขึ้นเพราะต้องการจะได้เงิน แล้วมันก็จะต่อกันไปให้เกิดความหลงขึ้น เพราะการหาเงินมานั้นมันไม่พอเป็นก้อนใหญ่ขึ้นมาได้ ก็เกิดความคิดทุจริตขึ้นมาเราจะต้องไปหาเงินมาให้มันเป็นก้อนใหญ่ ๆ ทีเดียว ท่านจะได้ยินข่าวเมื่อตัณหาเหล่านี้เกิดขึ้นแล้วถึงกับผู้นั้นเข้าไปปล้นจี้เอาเงินจากร้านขายทองซึ่งมีร้านค้าประเภทนี้อยู่ทั่วทุกชุมนุมชนเห็นว่าเป็นวิธีลัดที่เขาผู้นั้นจะกระทำได้ในโอกาศอันสมควร เข้าทำการปล้นจี้เมื่อเจ้าของร้านของทองขัดขืน ก็ใช้อาวุธที่เตรียมไปเช่นมีดแทง หรืออาวุธปืนยิงเจ้าทรัพย์ถึงแก่ความตายก็มี แล้วก็เก็บกวาดเงินทองต่าง ๆ ไปเป็นจำนวนมาก เจ้าทรัพย์ก็จะแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจก็จะไปสืบสวนดำเนินการจับกุม เมื่อ

จับได้ผู้ทำการปล้นจี้นั้นก็จะรับสารภาพ การที่เขากระทำเช่นนั้นเพื่อต้องการเอาเงินทองไปหมั้นสู่ขอผู้หญิงที่เขารัก ผลสุดท้ายตัวเขาก็ต้องไปเสวยกรรมมีการติดตรางอยู่ในเรือนจำ นี้ยกตัวอย่างมาให้เห็นเพียงเล็กน้อย เรื่องจริง ๆ แล้วยังมีอีกมากมายให้ท่านรองพิจารณาทบทวนดูเหตุการณ์ต่าง ๆซึ่งผ่านทางหนังสือพิมพ์หรือวิทยุโทรทัศน์เขาจะนำม ลงให้ดูให้อ่านกันทั่วไปทั้งประเทศก็เพราะป่าตัณหาตัวนี้เองที่มันก่อให้เกิดเรื่องราวเกี่ยวโยงกันไปเป็นระดับ ๆ ความโลภเกิดขึ้นและก็โยงไปถึงโมหะความหลงแล้วก็โทสะก็เกิดตามมาเมื่อไม่ได้โดยดี ก็ฆ่าเจ้าทรัพย์เพื่อเอาทรัพย์เขามาตามที่ตนทะยานหยากได้สุดท้ายความลัยก็ไม่มีในโลกดังพุทธภาษิตที่ว่า นตฺถิโลเกรโหนาม ขึ้นชื่อว่า ความลับไม่มีในโลก คนอื่นไม่เห็นตัวของเรานั้นแหละเห็นเองเป็นคนแรกผลก็คือถูกลงโทษไปตามกฎหมายของบ้านเมือง ที่ท่านได้วางกฎเกณฑ์ไว้สำหรับใช้กับชุมชนที่อยู่ร่วมกันทุกประเทศ ฉะนั้นตัณหาเมื่อมันเกิดขึ้นแล้วมันจะไม่รู้จักพอสักทีดังคำบาลีว่า นตฺถิ ตณฺหา สมานที แม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มีแม่น้ำลำคลอง ทะเลมันยังรู้จักเต็มลดลงบางคราวบ้างแต่ตัณหามันไม่มีการลดลงมีแต่ทวีขึ้นไปทุกที ๆ จนล้นโลกไปจนจดขอบจักรวาฬก็ไม่มีที่พอจะเก็บตัณหาได้ ในตัวเราเอง เมื่อท่านสังเกตุพิจารณาดูก็จะรู้เองว่าตัณหามันเกิดขึ้นแล้วท่านจะได้รับความทุกข์ ความทรมานสักเพียงไรเริ่มต้นก็จะกินไม่ได้ นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย กระวนกระวายอยู่ในหัวอกหัวใจนั่นเองตลอดเวลา ที่ได้อธิบายมานี้เกิดจากวัตถุกาม คือ อายตนะภายใน ตา หู จมูก สิ้น กาย ใจ ไปกระทบเข้ากับอายตพะภายนอกได้แก่รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมมารมณ์นั่นเอง ไในทางตรงกับข้ามเข้าตาไปกระทบสิ่งสกปรกต่าง ๆ เช่นรูปสุนัขภายนอกนอนตายขึ้นอืดเหม็นคละคลุ้งไปทั่วบริเวณเราก็เกิดความไม่พอใจเรียกว่าอนิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ไม่น่าพอใจ ความพิศดารขอให้พิจารณาเทียบเดียงเอาเองก็จะเข้าใจได้เพราะที่เห็นสกปรกต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นต้น ทุกคนก็คงจะประสบกลิ่นสกปรกต่าง ๆ กันแล้วเช่นเวลาเข้าห้องส้วมห้องน้ำที่นี้จะกล่าวถึงเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ก็ขอให้ท่านพิจารณาเทียบเคียงเอาเองจนถึงที่มันเกิดขึ้นกับจิตใจได้แก่ธรรมารมณ์ ผู้ที่สนใจ ในธร คำสั่งสอนอยู่แล้วก็จะเข้าใจได้ยิ่งขึ้นส่วนผู้ที่เข้ามานับถือใหม่ ๆ ก็ต้องหมั่นศึก ษาหาความรู้จากครูอาจารย์ตำหรับ

ตำราต่าง ๆ เลือกจัดหาเอามาศึกษาก็จะเกิดความรู้กว้างขวาง เข้าใจยิ่งขึ้นต่อไป

หลักสำคัญใหญ่ เมื่อเกิดตัณหาขึ้นแล้วก็จะทำให้เราติดอยู่ในโลก ในภพต่าง ๆ เพราะอิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ชอบใจ เรายินดี อยากได้ อยากมี อยากเป็นขึ้นมาทันที เช่นอยากได้ลาภ ได้ยศ ได้รับความสรรเสริญเยินยอต่าง ๆ ได้รับความสุขต่าง ๆ เราก็จะเกิดความหลงในสิ่งที่ต้องการนั้น ๆ ยึดมั่นถือมั่นเอาจริงเอาจังว่าเป็นของเราจริง ๆสิ่งโน้นก็ของเรา สิ่งนี้ก็เป็นของเรา แม้ตัวเราก็ต้องเป็นตัวของเราอยู่ร่ำไปตลอดไม่รู้จักจบจักสิ้น คือหาที่สิ้นสุดพอไม่ได้นั่นเอง

สำหรับอนิฏฐารมณ์ คือความไม่ชอบใจไม่พอใจ ไม่อยากให้มันเกิดขึ้นแต่มันก็ต้องเกิดขึ้นจนได้ทุกคน ไม่มีการยกเว้นเมื่อเรายังอยู่ในโลกนี้ เช่นบิดามารดาของเรา ลูกภรรยาของเรา ญาติสนิทมิตรสหายต่าง ๆ ซึ่งอีกหลาย ๆ อย่าง เราก็รักก็ใคร่ของเรา เกิดเสียชีวิตถึงแก่มรณะตายขึ้นมา เราก็เกิดทุกข์เกิดความเศร้าความโศรก หม่นหมองในจิตใจ เหี่ยวแห้ง แสดงอาการออกมาร้องห่มร้องไห้ รำพึงรำพรรณไปตบอกชกลมไป นั่นคือตัวตัณหา เราไม่รู้ไม่รู้ต้นเหตุว่ามันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร พระพุทธเจ้าจึงสอนบัณฑิตทั้งหลายจึงสอนพระอรหันต์ขีณาสพทั้งหลาย ท่านผู้รู้ทั้งหลาย ก็จึงสอนไว้ให้พวกเราได้พิจารณาป่าตัณหานั้นที่มีงอกงามขึ้นโดยรวดเร็วนั้น มันปกปิดอยู่ ให้พวกเราทั้งหลายพิจารณาดู เริ่มต้นแต่เกิด แล้วมันก็แก่ เจ็บ ตาย ทำไมเราจึงจะไม่ให้มันเกิดขึ้นละ ทำอย่างไรจึงจะทำไม่ให้มันแก่ ไม่ให้มันเจ็บไม่ให้มันตายได้ ตายแล้วก็ไม่ให้มันกลับมาเกิดอีกได้อย่างนี้ พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ทรงตรัสชี้แจงหนทางให้พวกเราทั้งหลายได้กันพิจารณาเดินทางไว้ว่า ทางที่เราจะดำเนินไปนั้นก็มี ๘ ประการด้วยกัน เรียกว่ามรรคมีองค์ ๘ ประการได้แก่

๑ สัมมาทิฏฐิความเห็นชอบได้แก่ปัญญาอันเห็นชอบคือเห็นอริยสัจ ๔

๒ สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ คือดำริจะออกจากกาม ๑ ดำริในอันไม่พยาบาท ๑ ดำริในอันไม่เบียดเบียน ๑

๓ สัมมาวาจา เจรจาชอบคือเว้นจากวจีทุจริต ๔ ประการคือ ๑ การพูดเท็จ ๒ การพูดคำหยาบ ๓ การพูดส่อเสียด ๔ การพูดเพ้อเจ้อ คือพูดไม่มีสารประโยชน์

๔ สัมมากัมมันตะ ทำการงานชอบ คือเว้นจากกายทุจริต ๓ ประการคือ ๑ ฆ่าสัตว์ ๒ ลักทรัพย์ ๓ ประพฤติผิดในกาม

๕ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากการเลี้ยงชีวิตในทางที่ผิด

๖ สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรในที่ ๔ สถานคือ ๑ เพียรทำความเจริญให้มาก ๒เพียรเพื่อความรู้ยิ่ง ๓ เพียรเพื่อนิพพาน ๔ เพียรเพื่อตรัสรู้โพธิญาน

๗ สัมมาสติ ระลึกชอบ คือระลึกในสติปัฏฐานทั้ง ๔ คือ ๑ กายานุปัสสนา คือสติกำหนดพิจารณากายเป็นอารมณ์ว่า กายนี้ก็สักแต่ว่ากายไม่ใช่สัตว์บุคคล ตัวตน เรา เขา เรียกว่า กายานุปัสสนา ๒ สติกำหนดพิจารณา คือสุขทุกข์และไม่ทุกข์ ไม่สุขเป็นอารมณ์ว่าเวทนานี้ก็สักว่าเวทนาไม่ใช่สัตว์ บุคคลตัวตน เราเขาเรียกว่าเวทนานุปัสสนา ๓ สติกำหนดพิจารณาใจที่เศร้าหมองหรือผ่องแผ้วเป็นอารมณ์ว่าใจนี้ก็สักว่าใจ ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตนเราเขาเรียกว่าจิตตานุปัสสนา ๔ สติกำหนดพิจารณาธรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศล ที่บังเกิดกับใจเป็นอารมณ์ว่าธรรมนี้ก็สักว่าธรรมไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตน เราเขา

๘ สัมมาสมาธิ ตั้งใจไว้ชอบ คือเจริญฌานทั้ง ๔ ในองค์มรรคทั้ง ๘ ประการนี้ย่อลงจะเหลือ ๓ อย่างคือ เห็นชอบ ดำริชอบ สงเคราะห์ข้าในปัญญสิกขา วาจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีวิตชอบ สงเคราะห์เข้าในสีลสิกขาเพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ สงเคราะห์เข้าในจิตตสิกขา

เพื่อให้เข้าใจง่ายและจำได้ง่าย ก็คือศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง ที่ท่านกล่าวเอาปัญญาไว้ต้น ก็เพราะทุกอย่างเมื่อมีปัญญาแล้วก็สามารถจะกระทำการรักษา ศีล และเจริญสมาธิ ต่อไปก็จะเกิดปัญญาขึ้นมาเอง ซึ่งเรียกชื่อว่าวิปัสสนา คือรู้แจ้งเห็นแจ้งตามความเป็นจริงของธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาในโลกจะต้องวนเวียนอยู่ในการเกิดแก่เจ็บ ตายด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าใคร ๆ ทั้งนั้นก็หนีไม่พ้น นอกจากจะได้บรรลุ เป็นพระอรหันต์ขีณาสพ ตัดกิเลสทั้งหมดได้โดยสิ้นเชิง แล้วท่านก็จะเสวยสุขอยู่ในพระนิพพานไม่กลับมาเกิดในโลกต่าง ๆ อีกต่อไป

การที่จะปฏิบัติตามทางของมรรคนี้ ก็จะต้องเริ่มต้นเป็นขั้นๆ ไปคือเมื่อมี ศีล แล้ว ก็ปฏิบัติจิตให้สงบ เป็นสมาธิ เมื่อจิตสงบเป็นที่มั่นคงแข็งแรงแล้วไม่มีการหวั่นไ ง อารมณ์ต่างๆ ที่มากระทบ เรียกว่าอัปปันนาสมาธิ สมาธิที่แน่วแน่แล้ว ปัญญา คือวิปัส สนา จะเกิดขึ้นเอง ตามนี้พวกเราทั้งหลายได้พากันปฏิบัติอยู่ในขณะนี้นั่นเอง

จะยกตัวอย่างเรื่องตัณหาให้ท่านทั้งหลายพิจารณาดู เพราะเมื่อตัณหามันเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้เราต้องทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสต่อไป มีเรื่องที่ท่านกล่าวไว้ในมงคลสูตร์ว่า ในกาลครั้งนั้นมีพรหมณ์ผู้หนึ่งเกิดอยู่ในเมืองพาราณสี มีภรรยา และบุตรคนหนึ่ง ตัวเขาเองเป็นคนมีจิตใจเป็นบุญเป็นกุศล ถือศีล ๕ ประการ และทำมาหากินเลี้ยงชีพในทางสุจริต ตลอดมา ส่วนภรรยากับบุตรนั้นเห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้างในบางข้อบางประการ ต่อมาบุตรสาวก็ได้โตเป็นสาวขึ้น ส่วนพรหมณ์ผู้เป็นบิดา ก็ถึงแก่ความตายไป ด้วยกุศลผลบุญที่ทำไว้ ก็ได้ไปอุบัติเกิดเป็นพระยาหงส์ทองอยู่ในป่าหิมวันตะประเทศทั้งตัวเป็นทองไปหมด เช่นขนปีกหาง ก็ล้วนแต่เป็นทองทั้งนั้น เราจะเห็นได้จากรูปที่สร้างไว้ตามวัดวาอารามต่างๆ หรือภาพเขียนตามฝาผนังโบสถ์วิหารศาลาการเปรียญต่างๆ รูปร่างเป็นทองไปหมด จึงเรียกกันว่า หงส์ทองอยู่มาวันหนึ่งด้วยกุศลที่เขาทำไว้ก็ระลึกชาติได้ ได้ระลึกถึงภรรยาและบุตรสาวของตนว่าขณะนี้ยากจนลงได้แต่หากินไปวันกนึ่งๆ หงส์ทองจึงคิดจะไปช่วยเหลือแล้วก็บินไปที่เรือนของตน บอกให้ทราบว่าเขาเป็นสามีของเธอและเป็นบิดาของลูกสาว เมื่อตายแล้วได้ไปอุบัติเกิดเป็นหงส์ทอง เห็นว่าเธอและบุตรสาวทำมาหากินกันด้วยความลำบากยากเข็ญ ฉันจะช่วยเธอโดยจะสลัดขนทองให้ แล้วเอาไปขายได้เงินมา เลี้ยงชีพต่อไป แล้วก็สลัดให้ ๑ ขน ภรรยาก็เก็บขนทองนั้นเอาไปขายได้เงินหลายร้อยกะหาปณะ ก็เอาเงินนั้นมาจับจ่ายใช้สอยตามความประสงค์ของตนและบุตรสาว เหลือก็ซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น ส่วนพระยาหงส์ทอง กลับที่พักของตนแล้ว ๗ วันก็บินมาครั้งหนึ่ง มาถึงแล้วก็สลัดขนให้เป็นประจำ ภรรยาและบุตรก็มีความเป็นอยู่ดีมีฐานะดีขึ้นตามลำดับ ชาวบ้านชาวเมืองเห็นเข้าก็พากันนิยมชมชอบที่เห็นนางและบุตรสาวมีเงินมีทองขึ้นแต่ก็ไม่รู้ว่าเขามีเงินมีทองขึ้นได้อย่างไรอยู่ต่อมาก็เกิดป่าตัณหาขึ้น คือความทะยานอยาก

ได้ให้มันมากขึ้นไปกว่าที่ได้อยู่ในขณะนั้น เรียกว่าไม่รู้จักพอนั่นเอง จึงปรึกษากับลูกไว้ว่าเราจะช่วยกันจับหงส์ทอง แล้วถอนขนเอาไว้ให้หมด เราก็จะได้ขนทองไปขายก็จะเงินมาใช้จ่ายซื้อหาสิ่งที่ต้องประสงค์เลี้ยงชีวิตไปได้ตลอดชีวิต หงส์ก็ไม่แน่ว่าจะมาสลัดขนทองให้เช่นนี้ได้ตลอดไป ส่วนบุตรสาวนั้นไม่เห็นด้วยจึงห้ามไว้ว่าแม่อย่าทำเช่นนั้นเลยมันไม่ดี เพราะหงส์ทองก็เป็นสามีของแม่และเป็นบิดาของลูก ส่วนภรรยานั้นก็ไม่ยอมเชื่อฟัง และกล่าวว่าถ้าเองไม่ทำก็ไม่เป็นไรข้าจะทำของข้าเอง ครั้นเมื่อพระยาหงส์ทองบินมาจะสลัดขนทองให้อีก นางภรรยาก็จับเอาหงส์ทองไว้และถอนขนทองทั้งหมดตัวตลอดจนหาง เอาไปเก็บไว้ในเรือน บุตรสาวเห็นเช่นนั้นก็เกิดสงสารหงส์ทองจึงจับเอาไว้ในกรงเอาอาหารต่างให้กินทุกวัน ภรรยาก็เข้าไปเก็บขนทองไว้ให้ดีเพื่อจะนำไปขายในวันต่อ ๆ ไปแต่ก็ปรากฏว่าขนทองทั้งหมดเหล่านั้นได้กลับกลายเป็นขนหงส์ธรรมดาไม่เป็นทองเหมือนอย่างแต่ก่อน ก็รู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ครั้นเมื่อหงส์ทองนั้นขนปีกลำตัวและหางได้งอกขึ้นเป็นปรกติแล้วบุตรสาวก็ปล่อยหงส์ทองไปหงส์ทองก็บินกลับไปสู่ที่อยู่ของตน ตั้งแต่นั้นมาหงส์ทองก็ไม่มาให้เห็นอีกเลย นี้ก็เป็นตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนเมื่อป่าตัณหามันเกิดขึ้นแล้วก็กระทำไปด้วยโลภะ โทสะ โมหะ เพราะความทยานหยาก มันเกิดขึ้นจนไม่มีประมาณ คือไม่รู้จักพอนั่นเอง เมื่อขนทองที่ขายไปก็ใช้จ่ายเงินทองที่ได้มาก็ค่อยหมดสิ้นไป กลายเป็นคนยากจนลงตามเดิมจนกระทั่งถึงแก่ต้องขอทานเขากิน เมื่อตายแล้วก็ไปอุบัติเกิดในนรก เสวยทุกข์เวทนาอย่างแสนสาหัสเป็นระยะเวลายาวนาน เข้าในอกุศลกรรมบถในข้อปาณาติบาต แก่ผู้มีพระคุณและเป็นผู้อกตัญญูไม่รู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ จึงต้องไปอุบัติในอบายภูมิคือนรกตามกรรมของตนที่ได้เบียดเบียนสัตว์จนหงส์ทองนั้นได้รับความทรมานเจ็บปวดแสนสาหัสตนเองก็ได้รับผลตามอันสาสม ตกลงไปในโลหุวะนราถูกจับโยนลงไปในกะทะทองแดง ซึ่งร้อนพระอุด้วยเปลวไฟจมลงไปแล้วก็โผล่ขึ้นมาอีกและจมลงไปอีกเช่นนั้นตลอดเวลาช้านานตามที่กล่าวมาแล้วตอนต้น ๆ ให้ท่านทั้งหลายพิจารณาย้อนไปดูคงจะรู้ถึงผลกรรมที่เกิดขึ้นเพราะป่าตัณหาแท้ ๆ เมื่อท่านทั้งหลายทราบแล้ว ก็ควรจะพินิจพิจารณาหาทางที่จะพ้นไปจากป่าตัณหานี้ได้ ก็สุดแต่ท่านจะคิดจะพิจารณาเอาเอง

ตามธรรม คำสั่งสอน ที่พระพุทธเจ้าของเราได้ตรัสสอนไว้และปฏิบัติตามท่านก็จะพ้นจากป่าตัณหานั้น ๆ ได้ แม้ว่าจะยังไม่หมดไม่สิ้นไปทีเดียวก็จะผ่อนเบาบางลงไปทีละเล็กทีละน้อย ขัดเกลากิเลสตามภาษาบาลีเรียกว่าวิเลขะคือการเพียรพยายามขัดเกลากิเลสตัณหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไปตามลำดับ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละท่านที่จะกระทำได้ในโอกาศอันสมควร เมื่อเราได้มาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็จะได้พยายามกระทำอีกให้ต่อเนื่องกันไปหลายภพหลายชาติจะเป็นเท่าไร ไม่มีใครรู้ การที่ท่านทั้งหลายได้มาบำเพ็ญบารมีอยู่ด้วยกันทุกคนทุกท่าน ก็นับว่าเป็นการเพิ่มเติมเสริมบารมีให้สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ

ตามที่อาตมาได้ชี้แจงแสดงมานี้ ก็เห็นว่าสมควรแก่กาลเวลาจึงขออำนวนอวยพรให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจงเจริญงอกงามในธรรมที่ท่านทั้งหลายปฏิบัติอยู่ จงได้สำเร็จตามความมุ่งมาดปารถนาทุกประการเทอญ

เอวํก็มีด้วยประการฉะนี้.

๑) ๑. อย่าหวนละห้อยคล้อยจิตคิดถึงเรื่องในอดีตที่ล่วงมาแล้วเพราะอดีตผ่านล่วงพ้นไปแล้ว

๒. อย่าคิดถึงอนาคตเพราะยังไม่ปรากฏว่าจะมาถึงหรือไม่

๓. ควรคิดถึงแต่เรื่องต่าง ๆ ซึ่งปรากฎอยู่ในปัจจุบันเท่านั้นให้ชัดเจน ไม่หวั่นไหว ไม่วุ่นวาย จิตใจจะสงบสบาย

๔. อะไรที่เราจะต้องทำ ก็ควรเร่งทำ เสียในวันนี้นั่นแหละ

๕. เพราะใคร ๆ ก็ไม่รู้ว่า พรุ่งนี้จะตายหรือไม่ โอกาศนี้ก็ควรเร่งทำความดีต่าง ๆ ไว้

กาโล ฆสติ ภูตานิ

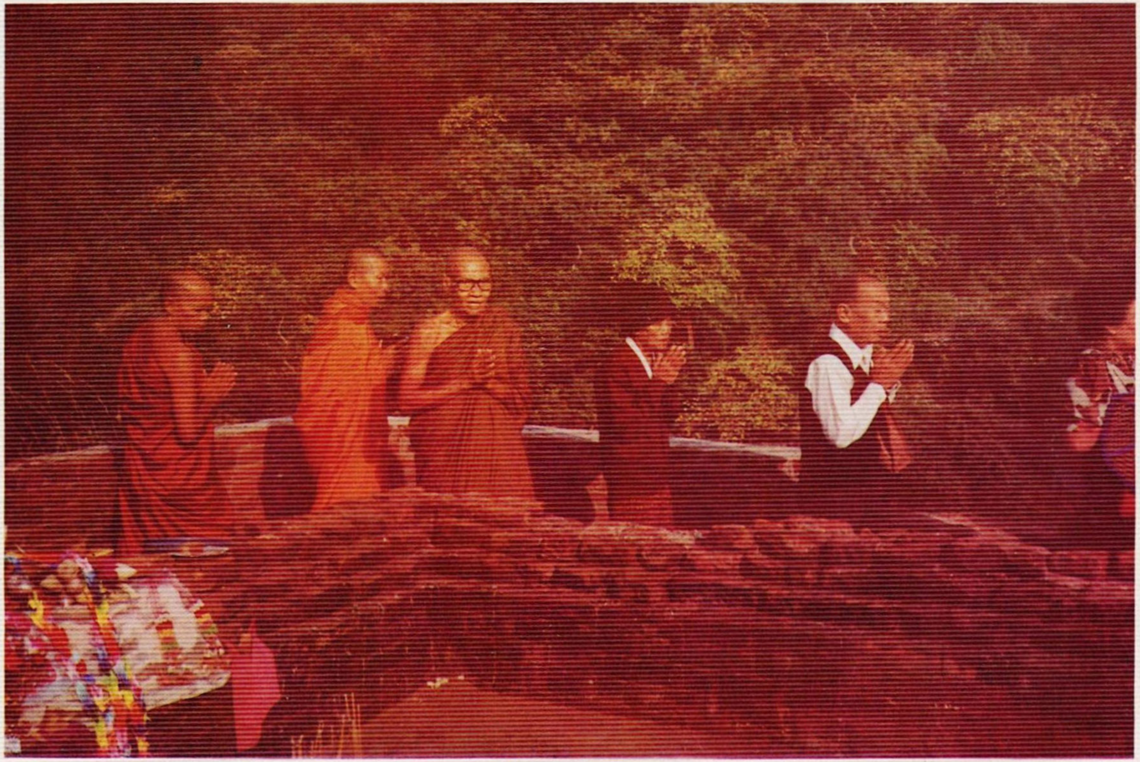
สพฺพาเนว สหตฺตนา

กาลเวลาย่อมกลืนกินสรรพสัตว์

กับทั้งตัวมันเอง

ภาพรูปโคนต้นพระศรีมหาโพธิ เป็นต้นที่ ๔ สืบ ต่อมาจากต้นเดิม
สถานที่พระพุทธเจ้าประทับใต้ต้นในวันตรัสรู้ขณะนี้มีอายุ ๑๑๘ ปีแล้ว
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร ๒๒ ต.ค. ๒๕๓๕

ภาพยอดภูเขาคิชฌกูฏ ที่พระคันธกุฎี พระพุทธเจ้าเสร็จประทับ
ทำปทักษิณเวียนเทียนสวดมนต์นั่งสมาธิ
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

จเชธนํ องฺควรสฺสเหตุ

องฺคํจเชชีวิตํ รกฺขมาโน

องฺคํธนํ ชีวิตญฺญาปิสพฺพํ

จเชนโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ

พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต

พึงสละทั้งทรัพย์ อวัยวะ และแม้ชีวิตเสีย

เพื่อรักษาธรรม

เรื่อง อภิชฌา ข้อที่ ๘ ในอกุศลกรรมบท

เทศน์ครั้งที่ ๑๕๘

กัณฑ์ที่ ๓ แสดงเมื่อ ๕ กันยายน ๒๕๓๕

วันเสาร์ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๑๐

ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดย

คุณวโร ภิกฺขุ

หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ

ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้

น.ธ.เอก เปรียญ ๖ ประโยค

นายอำเภอ และทนายความ

วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ โทร. 3950003

กุฏิปากซอย ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓จบ)

ปรสมฺ-ปตฺตึ อภิมุขํ ฌายตีติ อภิชฺฌา

ธรรมชาติใด ย่อมเพ็งเล็งคิดเอาทรัพย์สมบัติของผู้อื่น

ซึ่งตั้งอยู่เฉพาะหน้า ธรรมชาตินั้นชื่อว่าอภิชฌา ณ โอกาสนี้อาตมาจะได้ชี้แจงแสดงพระธรรมเทศนา ตามโอวาทนุสาสนีขององค์สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ได้ทรงแสดงไว้เพื่อให้พุทธบริษัททั้งหลาย ได้สดับตรับฟังและจดจำไปเป็นทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมบุญญาบารมีของท่านทุกคน อนุสนธิ์พระธรรมเทศนาที่ได้แสดงมาแล้วนั้น ก็เป็นระยะถึง ๗ หัวข้อด้วยกัน ในอกุศลกรรมบาถ สำหรับวันนี้ก็จะได้ชี้แจงหัวข้อที่ ๘ในอกุศลกรรมบาถ ซึ่งตามนิกเขปบทคาถาที่ยกขึ้นไว้เบื้องต้น แปลเป็นใจความว่า ธรรมชาติใดซึ่งคิดที่จะเอาทรัพย์สมบัติของบคคลผู้อื่นซึ่งตั้งอยู่เฉพาะหน้า ธรรมชาติอันนั้น ท่านเรียกว่าอภิชฌา เพราะฉนั้นอภิชฌานั้นถ้าแปลกันให้ตรงตัวหรือเป็นภาษาง่าย ๆ ที่เราเข้าใจกัน ก็คือการเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นที่ตนต้องใจ คือปรารถนา จะได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็สุดแต่

ขอให้ได้สิ่งเหล่านั้นมาคำว่าอภิชฌา นั้น ก็แตกต่างจากตัณหา ซึ่งเราจะเข้าใจไข้วเขวกันไปเพราะว่าตัณหานั้น แปลว่า ความอยาก ตัณหานั้นก็มีทั้งดีและทางชั่ว ซึ่งเรียกว่ากุศลและอกุศลสำหรับความอยากนั้น ก็อาศัยที่เกิดคือความโลภ เมื่อเกิดความโลภขึ้นแล้วก็จะโยงใยไปถึงโทสะคือความมีโกรธแล้วก็จะติดต่อ ต่อเนื่องกันไปถึงโมหะคือความหลง เมื่อมีความหลงแล้ว ก็จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ทั้งหมด เพราะว่าในตัณหานั้นเมื่อเกิดมากขึ้นเรียกว่าโลภะ ความโลภนั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ย่อมจะทำให้จิตใจของบุคคลที่ประสพพบอารมณ์ต่าง ๆ ที่ได้เข้ามากระทบก็จะหวั่นไหวเศร้าหมอง คิดฝักใฝ่ไปในทางที่อยากได้ของต่าง ๆ ที่ตนได้ประสพพบเห็น ความโลภนั้นก็เป็นของธรรมดาปุถุชนสามัญเราทุก ๆ คน ตลอดจนกระทั่งแม้ว่าจะเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าหรือว่าสามเณรหรือว่าอุบาสก อุบาสิกา หรือประชาชนทั่วไปทั้งโลก เราเรียกกันว่า ปุถุชน ปุถุชนนั้นแปลว่า ผู้ยังหนาแน่นไปด้วยกิเลส กิเลสก็คือตัณหา ตัณหาก็คือความอยากความอยากก็คือความโลภ ความโลภไม่ได้ก็เกิดโทสะ เกิดโทสะขึ้นมาแล้วก็เกิดความหลงงมงาย ไม่รู้จักบุญไม่รู้จักบาป สามารถที่จะกระทำได้ทุกอย่าง จนกระทั่งกลายขึ้นสูงขึ้นเรียกว่า อภิชฌา คือการเพ็งเล็งอยากจะได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นแม้จะมีราคาน้อยก็ตาม จะมีราคามากก็ตาม อยากจะได้เอามาเป็นทรัพย์สมบัติของตนเอง ทีนี้ถ้าอยากในทางกุศลก็เกิดจากตัณหาเหมือนกัน คือความอยาก อยากที่เราพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่ได้พากันมาปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา เราเรียกกันว่าให้ทานรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนาก็เพราะความอยาก อยากที่จะได้บุญได้กุศลคือความรู้ความเฉลียวฉลาดในหลักธรรมตามคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งองค์สมเด็จพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ตรัสสั่งสอนไว้ ก็มีนัยอยู่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ล้วนแล้วแต่เป็นคำสอนซึ่งรวบยอดสุดท้าย ก็คือพระนิพพานต้องการจะให้ปุถุชนทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้ ได้ปฏิบัติตามคำสอนขององค์พระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็จะได้ตัดขาดจากกิเลสทั้งหลายจนกระทั่งบรรลุเป็นพระอริยบุคคลเริ่มต้นตั้งแต่พระโสดาพระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหันตผลเป็นอันสุดท้ายด้วยกันทุกคน แต่ว่าสำหรับความอยากในส่วนที่เราจะทำความดีนั้น ท่านจัดว่าเป็นกุศล จัดเข้าในอภิชฌา อกุศลกรรม

ใบถยังไม่ได้ เพราะเป็นการเพ็งเล็งอยากได้ในทางที่ดี สำหรับการเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นมาเป็นของตน โดยอาศัยความโลภตามธรรมดาที่เรามีอยู่แล้วทุกคนนั้น เป็นสมมุติฐาน เริ่มแรกเมื่อความโลภอันเป็นของธรรมดา เกิดทวีคูณมากขึ้นๆ ก็จะทำให้จิตของบุคคลนั้นเร่าร้อนเศร้าหมองไม่ผ่องแผ้ว แต่จะอยากได้ทรัพย์สมบัติที่ตนต้องใจนั้นเอามาเป็นของตน จะเป็นด้วยทางใดทางหนึ่งซึ่งเราเรียกว่าทุจริต จะเป็นกายก็ตาม ทางวาจาก็ตาม ทางจิตคิดก็ตาม สำหรับอภิชฌา เมื่อเกิดขึ้นเช่นนี้แล้วท่านกล่าวว่าเป็นการก้าวร่วงอกุศลกรรมบถในข้ออภิชฌา คือเพ็งเล็งทรัพย์ของบุคคลอื่นถึงแม้ว่าเราจะยังไม่ได้ลงมือกระทำเช่น ยังไม่ได้ลัก ยังไม่ได้ขโมย ยังไม่ได้หยิบได้ฉวยก็ตาม แต่ว่าจิตคิดเป็นอกุศลแล้ว ก็นับเนื่องเข้าในอภิชฌาคือเพ็งเล็งซึ่งมีโทษหนักกว่าความโลภตามธรรมดา ความโลภตามธรรมดานั้นเราเรียกว่าโลกียะโลภะความโลภที่เป็นไปในทางโลก ซึ่งเราก็จะประสพพบอยู่กันบ่อยๆ ในการที่เราอยากได้ของต่างๆ เป็นต้นว่าอยากมั่งอยากมี อยากเป็นเศรษฐี อยากมีที่ไร่ที่นาอยากมีบ้านมีเรือนใหญ่โตมโหฬารก็คิดได้ในทางโลก ที่นี้บุคคลผู้นั้นจะไม่เรียกเป็นอภิชฌา เพราะเค้าคิดที่จะหามาได้โดยทางที่ชอบที่ควรเรียกว่า หามาโดยทางสุจริต เช่นต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อมีทรัพย์สินเงินทองอยู่ก็ไปซื้อไปหาเอาได้นอกจากนั้นยังจะแลกเปลี่ยนกันได้โดยนำวัตถุสิ่งของที่เรามีอยู่แลกกับสิ่งของที่ต้องใจของเราที่อยากจะได้ โดยจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียเปรียบหรือราคามากน้อยกว่ากันก็มีการแถมเงินเพิ่มเติมให้แก่กันและกันก็ได้ ในที่สุดแม้แต่ว่าของไม่มากนักจะออกปากขอก็ได้ ในเมื่อบุคคลที่เราขอนั้นเขาสามารถที่จะให้เราได้อย่างนี้ก็เรียกว่าได้ลาภ คือความอยากความโลภของเรานั้นที่เป็นโลกียะได้มาโดยสุจริตไม่ได้คิดโกง คิดฉ้อคิดฉล คิดลักคิดขโมย คิดปล้นคิดสะดม ต่างๆ ท่านกล่าวว่าเป็นโลภะ เป็นไปตามโลกบางคนซึ่งมีโลภะตามที่กล่าวแล้วนี้ ถ้าหากว่าความโลภความอยากนั้นสะสมเพิ่มเติมขึ้นทีละเล็กทีละน้อยในขันธสันดานของตนแล้วก็จะขึ้นสู่อภิชฌา เพ็งเล็งไปโดยเฉพาะในสิ่งนั้นๆ ต้องการที่จะได้สิ่งนั้นๆ จะเป็นไปด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ตามเอามาเป็นของตนให้จนได้ เช่น พวกที่คิดว่าเราจะฉกฉวยตีจิ้งวิ่งราวเอาทรัพย์ของคนอื่นที่เราเห็นเขาใส่สร้อยทอง แหวนเพชร เมื่อบุคคลนั้นเพ็งเล็ง

อยากจะได้ สายสร้อยทองเส้นนั้น อยากจะได้แหวนเพชรเส้นนี้นของบุคคลนั้นแล้วก็จะเอามาเป็นของตน โดยที่ว่าสิ่งของเหล่านั้นที่บุคคลผู้นั้นหามาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ด้วยการประกอบกิจการงานของตนเอง จะเป็นการกระทำโดยลงแรงอย่างหนึ่งอย่างใด อาจจะเป็นกรรมกรเป็นพ่อค้า หรือนักอุตสาหกรรมหรือเป็นข้าราชการประเภทใดประเภทหนึ่งก็ตาม ซึ่งเราใช้แรงงานกระทำแลกเปลี่ยนเป็นเงินตรา ซึ่งเราเรียกกันทั่วไปว่าเงินเดือน พวกเหล่านี้เมื่อเขาได้มาแล้วเขาก็เก็บหอมรอมลิบเอาไว้เมื่อต้องการอยากได้อะไรก็ไปซื้อหาเอามาโดยความสุจริต เช่นอยากได้ทองก็ไปซื้อทองมาใส่อยากได้แหวนเพชรก็ไปซื้อแหวนเพชรมาใส่ อยากได้โทรทัศน์ก็ไปซื้อมาไว้ดูอยากได้วิทยุเทป สเตอริโอต่าง ๆ ก็หาซื้อมาด้วยเงินตราของตนที่ได้หาไว้เก็บหอมรอมลิบไว้เพื่อจัดหาสิ่งของที่เราต้องประสงค์ จะเป็นวิธีใด ๆ ก็ตามที่กล่าวมาแล้วเช่นซื้อ ขายแลกเปลี่ยนหรือขอ พวกที่มีความโลภเข้าขั้นอภิชฌาแล้วจะไม่นึกถึงอะไรทั้งนั้น เพราะว่าจิตเศร้าหมองแล้วจะทำอะไรออกมาให้ปรากฏก็เป็นมโนทุจริตเกิดขึ้นแล้ว ฉนั้นเค้าจะไม่คำนึงถึงว่าทรัพย์สมบัติเหล่านั้นเป็นของใครก็ตามจะหามาได้อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตามเค้าต้องการก็ทำการฉกชิงวิ่งราว ปล้นสะดมเอาบางครั้งก็มีการทำร้ายเจ้าทรัพย์ถึงแก่ความตายเหล่านี้ บุคคลผู้นั้นซื่อว่าเป็นผู้ล่วงกุศลกรรมบถในข้ออุภิชฌา คือการเพ็งเล็งอยากจะได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นเอามาเป็นทัพย์สมบัติของตน โดยทุจริตคิดมิชอบตามที่กล่าวแล้ว การที่เพ็งเล็งจะเอาทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นนั้น ทรัพย์สมบัตินั้นก็มี ๒ ประเภท คือประเภทหนึ่ง เรียกว่า สวิญญูณาทรัพย์ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้เช่นจะเป็นวัตถุสิ่งของต่าง ๆ หรือจะเป็นสัตว์ต่าง ๆ เช่นช้างม้าโคกระบือเป็นต้น ประเภทที่สองอวิญญาณกทรัพย์ คือทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณครอง เช่นบ้านเรือนที่ดินเหล่านี้เป็นต้นของที่ติดไม่สามารถจะยกเคลื่อนที่ไปได้พวกที่ถูกอภิชฌาเข้าครอบงำแล้วย่อมเพ็งเล็งเอาอยากจะได้สวิญญากทรัพย์อย่างที่กล่าวมาแล้วเช่นของเล็ก ๆ น้อย ๆ สายสร้อย แหวนต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนที่เป็นอวิญญากทรัพย์เมื่อจิตคิดเอามาเป็นของตนแล้ว ก็ใช้วิชาฉ่อโกงต่าง ๆ ที่จะทำได้ยกตัวอย่างเช่นมีผู้ต้องการจะใช้เงินตรา เพาะขาดมือและจำเป็นจะต้องใช้ เช่นบุตรของตนป่วยตนเองป่วย หรือสามีภรรยาป่วย หรือพ่อแม่

ป่วยจะต้องใช้เงินค่ารักษาพยาบาล แต่ตนเองก็มีที่ไร่ที่นาที่สวนพอสมควร ก็เอาที่สวนที่นาที่ไร่นั้นแห่งใดแห่งหนึ่งไปจำนองกับบุคคลอื่นไว้เท่านั้นเท่านี้และเสียดอกเค้าตามกฎหมายบ้างกฎเถื่อนบ้าง สุดแต่ที่เราต้องการความรีบร้อน เมื่อนานเข้าเป็นจำนวนเดือนเป็นจำนวนปีดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ เมื่อเพิ่มขึ้นแล้วเจ้าของเงินอยากได้มีความอยากได้ที่ดินตรงนี้ ที่สวนตรงนี้ ขณะนี้ราคาตารางวาละ ๓๐๐ บ้าง ๕๐๐ บ้าง ต่อไปอีกสักปีสองปีข้างหน้า จะราคาตารางวาละ ๕,๐๐๐ บาท ตารางวาละหมื่นบ้างก็คิดจะโกง จะซื้อเค้าก็ไม่ขายเพราะว่าราคาที่ดินนั้นมีแต่เพิ่มขึ้นไม่มีลดลง เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระภายใน ๓ ปี หรือ ๕ ปี เมื่อถึงกำหนดแล้วก็จะไปถ่ายที่เราจำนองไว้ ผู้จำนองก็เอาเงินไปก่อนจะสิ้นอายุสัญญาเช่น สัก ๗ วันบ้าง หรือนานกว่านั้น เมื่อถึงเวลาตกลงกันกับผู้รับจำนองแล้วเมื่อถึงเวลาผู้จำนองก็ไปปรากฏว่าผู้รับจำนองไม่อยู่ โดยสั่งคนในบ้านไว้เช่นลูกของตนหรือคนใช้ไว้ว่าวันหน้ามาใหม่ ผู้จำนองจำเป็นต้องกลับบางทีติดธุระลืมบ้าง ไปไม่ทันกำหนดเวลาบ้าง เลยสัญญาไปประมาณ ๗ วันก็จะนำเงินไปถ่ายถอน ผู้รับจำนองก็บ่ายเบี่ยงคิดฉ้อโกงไม่ยอมให้ถอน บอกว่าขาดจากสัญญาแล้ว ที่ดินตอนนี้จะต้องเป็นของฉัน เมื่อผู้จำนองไม่ยินยอม ผู้รับจำนองเจ้าของเงินก็มีสิทธิฟ้องร้องได้ตามกฎหมาย ฟ้องร้องเค้ามีหลักฐานยืนยันเสร็จแล้วศาลก็จะต้องตัดสินตามเอกสารหลักฐานที่ตกลงกันไว้ ที่ดินแปลงนี้ก็ตกเป็นของผู้รับจำนอง ท่านจะเห็นได้ว่าเล่ห์เหลี่ยมในการฉ้อโกงเกิดขึ้น เพราะการเพ็งเล็งอยากจะได้ที่ดินแปลงนั้นเอามาเป็นของตนด้วยการฉ้อฉล หรือฉ้อโกง เพราะความโลภที่เกิดขึ้นธรรมดาคือไม่พอ ตัณหาคืออยากอยากเกิดโลภ โลภแล้วยังไม่พอใจสักครั้ง อยากจะได้มากขึ้นไป ๆ เหมือนอย่างที่ดินที่กล่าวแล้ว มีอีกเยอะแยะวิธีที่จะหาโดยทางทุจริตคิดมิชอบเพราะเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์ของเค้า ถ้าท่านคิดตามดู ท่านฟังดูจะได้ยินบ่อย ๆ บางครั้งก็มอมเมายาให้นอนหลับแล้วก็ปลดทรัพย์เอาไปหรือว่าล่อลวงไปแล้วก็มอมยาทำการมิดีมิร้ายถ้าเป็นสุภาพสตรีก็จะถูกข่มขืนกระทำเราเหล่านี้เป็นต้น ด้วยการเพ็งเล็งต้องการอยากได้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์ของตน นี่ก็ลักษณะของอภิชฌาที่เรียกว่าความเพ็งเล็ง เป็นอกุศลกรรมบถมีพิษร้ายแรงที่สุด ในข้อนี้ก็เช่นเดียวกันคือ มีโทษมากโทษ-

น้อยมีองค์ประกอบว่าทำอย่างไรจึงจะเข้าลักษณะของอภิชฌาทำอย่างไรจึงไม่เข้าลักษณะอันนี้ก็ความอยากหรือการเพ็งเล็งนั้นที่จะเข้าในองค์ประกอบของอภิชฌานั้นท่านกล่าวว่ามี ๒ อย่างตามบาลีที่ท่านชี้แจงไว้ เป็นศัพท์บาลีว่า ปรภณฑ์ คือทรัพย์สมบัตินั้นเป็นของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสิวญญานกทรัพย์หรือ อวิญญาณกทรัพย์ ก็ตาม เมื่อมีความเพ็งเล็งอยากได้เอามาเป็นของตน ก็เป็นอภิชฌาเมื่อได้ของนั้นมา ข้อที่สองอตฺตโนบรินามนํ คือความเพ็งเล็งคิดจะน้อมเอาทรัพย์ซึ่งเป็นสวิญญาณกทรัพย์หรืออวัญญาณกทรัพย์อันเป็นของบุคคลอื่นนั้นมาเป็นทรัพย์สมบัติของตนนี้ก็เป็นองค์ประกอบคือว่าทรัพย์นั้นต้องเป็นของคนอื่นแล้วก็ได้ทรัพย์ของคนอื่นนั้นมาเป็นของตน ๒ ข้อด้วยกัน จำง่าย ๆ นึกดูก็แล้วกันเราจะลักเค้าของนั้นจะต้องเป็นของคนอื่น เราเอามาก็เป็นของเราคือเรียกว่าลักเอามา องค์ประกอบ ๒ อย่างนี้ เป็นเครื่องชี้ให้รู้แน่นอนว่า เมื่อผู้ใดกระทำลงไปแล้วผู้นั้นท่านกล่าวว่าเป็นอปายคมนียะคือทางที่จะไปสู่อบายโดยแน่แท้แล้วไม่มีทางหลีกเลี่ยงไปได้ เมื่อถึงกาลมรณะ ตายลงไป ก็จะต้องไปเกิดเป็นสัตว์ในนรกเป็นเปรต อสูรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉานครั้งสุดท้าย จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดทุจริตคิดมิชอบในการเพ็งเล็งทรัพย์ของบุคคลอื่นให้มาเป็ของเรานั้นเข้าหลักในอกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ ประการ นี้เป็นของที่ละได้อยาก เพราะว่ามันเกิดตามมาตั้งแต่เราเกิด ตั้งแต่อยู่ในท้องของมารดา จนกระทั้งเติบใหญ่จนกระทั่งปัจจุบันยังไม่หมด ยังมีเชื้อติดอยู่ตลอดเว้นแต่ว่าบุคคลผู้ตั้งอยู่ในศีลในธรรมรู้จักประมาณ ก็จะขัดเกลากิเลสตัวนี้ อภิชฌาตัวนี้โลภะตัวนี้ โทสะตัวนี้ โมหะตัวนี้ ให้ผ่อนคายเบาบางลงไปบ้าง เราเรียกว่าจะเป็นการดีที่สุดและท่านทั้งหลายพุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็ได้พากันปฏิบัติอยู่แล้วในขณะนี้ทุกท่านเมื่อเรารู้ถึงองค์ประกอบแล้วก็ควรจะได้ทราบถึงโทษของอภิชฌาว่ามีมากน้อยอย่างไร

ซึ่งท่านเรียงลำดับไว้ว่าโทษมาก โทษน้อยตามลำดับของบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์ ๑ ถ้าบุคคลเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์ของบุคคลอื่น ซึ่งเรียกว่าเป็นบุคคลธรรมดาสามัญ จะมีศีลก็ตามไม่มีศีลก็ตาม เราลำดับรวมไว้ว่า เรียกว่าปุถุชน ผู้หนาแน่นไปด้วยกิเลสก็บาปน้อยกว่า การเพ็งเล็งเอาทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่น ที่เรียกว่าอริยบุคคลคือพระโสดาบัน อริยบุคคลน้อยกว่า ถ้าบุคคลนั้นเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์ของบุคคล ซึ่งเป็นพระโส

ดาบันและก็ได้ทรัพย์นั้นมาก็ยังโทษน้อยกว่าทรัพย์สมบัติสกทาคามี ก็ไล่ลำดับไป ถ้าบุคคลเพ็งเล็งเอาทรัพย์ของ สกทาคามีผลนี้มาเป็นของตนก็ยังมีโทษน้อยกว่าทรัพย์สมบัติอนาคามีผล ถ้าบุคคลเพ็งเล็งทรัพย์เอาทรัพย์สมบัติของอนาคามีผลมาเป็นของตนก็จะบาปน้อยกว่าเอาทรัพย์สมบัติของพระอรหันตผลเอามาเป็นทรัพย์สมบัติของตนนอกเหนือขึ้นไปอีกก็ตามลำดับไป บุคคลที่เพ็งเล็งเอาทรัพย์สมบัติของพระอรหันตผลมาเป็นทรัพย์สมบัติของตน ก็มีโทษน้อยกว่าเอาทรัพย์สมบัติของปัจเจกพระพุทธเจ้าบุคคลที่เอาทรัพย์สมบัติของปัจเจกพระพุทธเจ้าก็ยังมีโทษน้อยกว่าเอาทรัพย์สมบัติของสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นของตน ที่ก็เรียงตามลำดับไป ตามคุณสมบัติของบุคคล โดยเฉพาะในข้อหนึ่งที่ว่าปุถุชนธรรมดารวมถึงมีศีลและไม่มีศีลนั้น ก็หมายความว่า ถ้าเพ็งเล็งเอาทรัพย์สมบัติของบุคคล เช่นมีศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสก ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เรียกว่าบุคคลผู้มีศีล หรือเรียกว่าท่านที่สูงขึ้นไปว่าสุปติปันโน ที่เราสมมุติกันขึ้นว่าท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเช่นนี้ถ้าบุคคลผู้ใดเพ็งเล็งลักทรัพย์เอาทรัพย์โกงทรัพย์ของท่านสุดแต่วิธีเอามาเป็นของตนมีโทษมากเรียกว่า มหาสาวัชชะเพราะศักดิ์ของผู้ที่ครองทรัพย์สินอยู่นั้น บุคคลอื่นที่คิดที่ลักที่ขโมยฉ้อโกงอย่างหนึ่งอย่างใด ก็มีโทษมากเป็นธรรมดา ถ้าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่ไม่มีศีลไม่มีธรรมเป็นพาลชนหรือเป็นพวกโจรพวกผู้ร้ายก็มีโทษน้อย เพราะบุคคลเหล่านั้นมีศักดิ์ศรีต่ำจึงมีโทษน้อย ที่นี่โทษน้อยโทษมากเรียงลำดับสูงขึ้นไปจากพระโสดาไปจนถึงพระพุทธเจ้าตามที่กล่าวแล้ว ท่านอาจจะสงสัยว่าเป็นพระอริยบุคคลแล้ว ซึ่งก็ยังมีทรัพย์สมบัติอยู่หรือ ที่จะให้ เขาลักเขาขโมย มี มีทุกองค์เพราะว่าแม้แต่บาตร แม้แต่จีวร แม้แต่เครื่องกรองน้ำ แม้แต่ด้ายแต่เข็มก็เป็นสมบัติของท่านเหมือนกัน เพราะฉะนั้นถ้าผู้ใดลักขโมยเข้าของท่านไปก็มีโทษตามลำดับโทษมากน้อยตามลำดับขึ้นไป จนถึงของพระพุทธเจ้า จนกระทั่งในวินัยบัญญัติก็มีปรากฏว่าขโมยลักจีวรพระสงฆ์ แม้แต่ไปอาบน้ำก็กองไว้ที่ชายตลิ่ง เมื่อลงไปอาบน้ำกลับขึ้นมาไม่เห็นแล้วจีวรไม่เห็นแล้วสบง เพราะสมัยโน้นผ้าหายากราคาแพงคนยากคนจนก็มาก อย่างเดี๋ยวนี้ก็ประเทศอินเดียเป็นชมพูทวีปในสมัยก่อน ก็มีคนยากจนมากถึงเดี๋ยวนี้ ถ้าผู้ใดไปพบเห็นท่านจะรู้ท่านจะเห็นด้วยตาว่าคนยากจน

มากน้อยเพียงใดทีนี้ก็มากล่าวถึงเหตุผลอีกว่าบุคคลที่เพ็งเล็ง อยากได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นให้มาเป็นของตนนั้น หลักการที่ใหญ่ที่สุดในอกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ นั้น ท่านก็กล่าวมี ๒ ข้อ ที่ละได้ยาก มี ๒ ข้อด้วยกันใน ๑๐ ข้อ ข้อ ๑ คือ สัมผัปปลาปะวาทตามที่ได้อธิบายไปแล้ว คือการพูดจาที่ไร้สาระประโยชน์หาประโยชน์มิได้ ข้อ ๑ จะมีอยู่ในบุคคลทั่วไปทุกวัน เพราะว่าเราต้องพูดต้องคุยต้องสนทนาปราศัยอยู่เรื่อยต้องพลั้งต้องเผลอ เพราะฉะนั้นท่านจึงบอกว่าละได้ยาก คอยจะนำเราไปสู่อบายภูมิเรื่อยเป็นข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ คืออภิชฌานี่ อภิชฌาอกุศลกรรมบถการเพ็งเล็งอยากได้ทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ของบุคคลอื่น ๆ เอามาเป็นของตน ก็มีเรื่อยจะมีประจำอยู่เรื่อยถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีอยู่แล้วก็ตาม ก็ยังอยากจะได้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยไม่หยุดหย่อนซึ่งเรียกว่าโลภะกิเลส อันเป็นสมมุติฐานของอภิชฌาในการเพ็งเล็ง ที่จะได้ทรัพย์สมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน ที่นี้ก็มาพูดถึงเรื่องว่าบุคคลที่มีจิตตกเป็นเชลยของอภิชฌาแล้วโดยมากพุทธศาสนิกชนของเราก็จะมีอยู่ในบุคคลที่เกี่ยวข้องในทางเกี่ยวกับพระสงฆ์เกี่ยวกับศาสนา เช่นอย่างว่าบุคคลใดที่ทำการเพ็งเล็งเอาทรัพย์สมบัติที่เป็นของสงฆ์ไปเป็นของส่วนตัว ท่านบอกว่าเป็นอกุศลกรรมบถอย่างยิ่ง จะต้องเป็นอปายคัมมณิยะตายแล้วจะต้องไปตกนรก ตกนรกแล้วจะต้องเป็นเปรต เปรตนั้นชื่อว่าอสูรกาย ซึ่งก็จะชี้แจงลักษณะให้ทราบในภายหลัง ที่นี้ของที่เป็นของสงฆ์เราจะเห็นได้ของใหญ่ ๆ เช่นในวัดเราก็มีของในวิหาร ของในโบสถ์ของในโรงครัว ของในห้องสมุดเหล่านี้เป็นต้นซึ่งเรียกว่าเป็นของสงฆ์ สงฆ์ต้องดูแลรักษา ถ้าบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับพระสงฆ์อยู่มัคคทายกก็ดีหรือว่าผู้เข้าช่วยเหลือกิจการของสงฆ์โดยจะไม่ได้เป็นมัคคทายกก็ตาม มีจิตคิดอยากได้ของสงฆ์เหล่านั้นเช่นเป็นต้นว่า พัดลม พอเผลอหยิบเอาไปซึ่งคนเค้าถวายไว้ไม่เป็นของตน เมื่อเอาของสงฆ์ก็มีโทษมากแล้วต้องตายไปเป็นอสูรกายเปรตนี่ประเภท ๑ มองเห็นง่าย ๆ อีกอย่างหนึ่ง เช่นอย่างผู้ที่เกี่ยวกับของต่าง ๆ ที่เค้าถวายเป็นของสงฆ์ อาจจะมีผู้เกี่ยวข้องมีของอะไรอยู่แยะ บุคคลที่เค้าจะทำสังฆทานก็มาบอกว่าฉันจะทำสังฆทาน ช่วยจัดให้ทีเถอะจะคิดราคาเท่าไรก็ไม่ว่าให้พอสมควร ผู้เกี่ยวข้องคนนั้นก็จัดให้ เช่นเป็นต้นว่าใส่ข้าวสารใส่กะปิน้ำปลาใส่โกโก้โอวัลตินนมเนย

ต่าง ๆ ผ้าสบงของต่าง ๆ เรียกว่ากะละมังใหญ่ ๆ กะละมังหนึ่งหรือสองกะละมัง สามกะละมังก็ตาม ก็เป็นของครัวทั้งนั้น กะปิน้ำปลา ปลากระป๋อง ลำใยกระป๋อง ลิ้นจี่กระป๋อง แห้วกระป๋อง อะไรพวกนี้เสร็จแล้วคิดเงิน เป็นราคาสมมุติ ๕๐๐ บาท เวลาถวายก็มาถวายก็มาถวายต่อหน้าสงฆ์อย่างข้างล่างก็ดี ข้างบนมีพระสวดมนต์อยู่ก็ดี ก็มีตั้ง ๕ รูป หมายความว่าเลยสงฆ์แล้วตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ก็กล่าวคำถวายเป็นของสงฆ์เจ้าภาพเค้าก็ตั้งใจถวายเป็นของสงฆ์ พอเสร็จแล้วพระสงฆ์ทั้งหลาย ก็เห็นว่าเป็นของครัว ก็ไม่ได้มีองค์หนึ่งองค์ใดเอาไป บางทีสงฆ์ท่านก็ไม่เอาไปเพราะว่ามีพอใช้แล้ว ผู้เกี่ยวข้องก็เอาไปอีกเอาไปก็บอกว่าเข้าโรงครัว พอเข้าโรงครัวแล้วบางอย่างก็ให้ไปบางอย่างก็ให้ไปบางอย่างเก็บไว้มีคนอื่นมาทำอีก ก็จัดเข้ามาแบบอย่างนั้นอีก อย่างนี้เรียกว่าเบียดบังของสงฆ์เอาเป็นของส่วนตัวแล้วมาซื้อมาขาย นั้นละตายไปต้องเป็นอสูรกายเปรตนี่ประเภทหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเช่นอย่างบุคคลจะทำสังฆทานแต่ว่ามีของกระป๋องเดียว ความจริงกระป๋องเดียวก็ทำสังฆทานได้ต่อหน้าสงฆ์ ๔ รูปขึ้นไปก็เรียกว่าสังฆทาน เช่นอย่างเวลาพระสวดมนต์อยู่ชั้น๒ ๕ รูป เจ้าภาพก็มีถังสังฆทานถังหนึ่งมาถวาย ก็กล่าวคำถวายเป็นของสงฆ์ เสร็จแล้วตามธรรมเนียมองค์ไหนที่เป็นหัวหน้า ก็จะต้ององค์ต่อ ๆ มาอุปโลก ว่าของสิ่งนี้ทั้งหมดตกอยู่ในท่ามกลางสงฆ์ ผู้ใดมีสีลาจารวัตรที่สมควรเป็นที่เคารพนับถือก็ขอให้ตกเป็นขององค์นั้นผู้ใดเห็นด้วยก็ให้นิ่งเสีย ถ้าผู้ใดไม่เห็นด้วยก็ให้กล่าวคัดค้านขึ้นมา ไม่มีใครกล่าวคัดค้านก็เป็นของหัวหน้าหรือสมภารหรือเจ้าอาวาสนั้นได้ ที่นี้ถ้าไม่มีการอุปโลกให้ของนั้นมีกระป๋องเดียว เค้าก็ถวายหัวหน้าก็เป็นคนรับ พระสงฆ์อีกตั้ง ๘ องค์รู้ว่าเป็นของสงฆ์ แต่ไม่กล้าจะไปหยิบแล้ว เพราะของสงฆ์ใครก็เอาไปได้ในจำนวนนั้น แม้แต่สงฆ์ที่ไม่ได้นั่งอยู่นั่นก็เอาได้ ที่นี้ก็มีเครื่องกระป๋องเครื่องอะไรหลายอย่าง ๆ สบงก็มีที่พระจะใช้ ก็มีสบู่ ยาสีฟัน แปรงก็ไม่ได้เอาไป ไม่ได้อุปโลกด้วย ก็เกรงใจ ก็ต่างองค์ต่างไป องค์นั้นเอาไปเสร็จแล้วเอาไปใช้ส่วนตัวหรือไม่ก็จำหน่ายจ่ายแจกเป็นอย่างอื่นอย่างนี้นั่นแหละล่วง

อกุศลกรรมบทข้ออภิชฌาแล้ว ก็มีอสูรกายเป็นที่ไปในเบื้องหน้าเรียกว่านรกขุมนี้ เพราะฉะนั้นเรามักจะพลั้งพลาดพลั้งเผลอ หากว่าผู้ใดปฏิบัติไปพลั้งพลาดพลั้งเผลอก็

อาจจะมีโอกาศทำดีได้เมื่อรู้สึกว่าเป็นพาลอาจจะเป็นบัณฑิตได้ ถ้าไม่รู้สึกตัวก็ไม่มีโอกาสที่จะได้เป็นบัณฑิตต่อไปได้ สิ่งง่าย ๆ เท่าที่เห็นกันอยู่ควรจะปฏิบัติได้หรือเช่นอย่างว่ามีของกระป๋องเดียว หัวหน้าที่รับอาจจะบอกว่านิมนต์เลยครับองค์ไหนจะไปใช้ไปสอยนิมนต์เลยครับ ถือว่าอนุญาติแล้วพระองค์อื่นไม่เอาไม่เป็นไรละที่นี้ ถ้าไม่ออกปากบอกหรือกลัวเค้าจะมาเอาไปก็นิ่ง ๆ พระเค้าก็ไม่กล้าเอาอย่างนี้ เป็นลักษณะที่ไม่ดีไม่ควรจะกระทำ ต่อไปที่กล่าวไว้ว่ากิเลส ๒ อย่าง คือสัมผัปปลาปะ พูดเพ้อเจ้อไร้สาระกับอภิชฌาเพ็งเล็ง เป็นกิเลสซึ่งเรียกว่าละได้ยาก ท่านกล่าวว่าเริ่มตั้งแต่พระอริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาท่านก็บอกละได้ไว้ ๒ ตัวนี้ แต่ก็ยังยากที่สุด ทีนี้พระสกิทาคาก็บอกว่าละได้ยังอยากคือว่าละเอียดกว่าพระโสดา พระสกิทาคาก็จะละได้เรียกว่าละเอียดอ่อนแล้วที่สวดว่าสุขุมาร สุขุม โอราฬิก แปลว่าอยาก สุกุมาระ แปลว่าสุขุม ละเอียดอ่อนยิ่งขึ้นไปอีก ที่นี้พระอรหันตผลจึงจะละได้เด็ดขาด เรียกว่า อภิสุขุมาร คือละเอียดอ่อนที่สุด ที่เรียกว่าอาสวะ นอนเนื่องอยู่ในสันดานจึงจะละได้ เพราะฉะนั้นท่านจึงกล่าวว่า ๒ ตัวนี้ในอกุศลกรรมบถร้ายแรงมาก จึงขอให้พุทธบริษัทได้โปรดระมัดระวังให้ดี ต่อไปที่ควรจะได้ทราบที่กล่าวไว้ว่าจะอธิบายให้ทราบภายหลังพอเป็นลักษณะ เมื่อผิดในอกุศลกรรมที่กล่าวแล้วนี้ก็ เมื่อถึงกาลมรณะแล้วก็จะดิ่ง ลงไปแล้วเป็นอบายภูมิ ก็มีเปรตอสูรกาย มีสัตว์เดรัจฉาน มีนรก ผู้ที่ทำผิดนี้เมื่อตายไปแล้วจะไปเกิดเป็นอสูรกายเปรตเรียกว่า อสูรกาย อยู่ในสัตว์ตราวาสนรก ทีนี้ลักษณะอสูรกายเปรต พรรณนาไว้ว่ามีร่างกายสูงถึง ๑๐๐ วา ๑๐๐๐ วา รูปร่างหน้าตาน่าเกลียด ขนพองสยองเกล้าอย่างยิ่งใครพบปะเห็น ในตัวของเปรตนั้นไม่มีเลือดไม่มีเนื้อ มีแต่หนังหุ้มกระดูก ลักษณะที่ร้ายที่สุดคือ ตา เล็กเท่ากับตาปูนา ปากมีรูเล็กเท่ากับรูเข็มปากและตาไม่เหมือนกับมนุษย์เพราะมนุษย์เราปากและตาอยู่ด้านหน้าตามมองเห็นหยิบหาอาหารมาใส่ปากได้ เพราะเจ้าเปรตนี้มีลักษณะแตกต่างไปคือมีตาอยู่กลางกระหม่อมอยู่บนหัว ตาอยู่ข้างบนปากอยู่ข้างบนที่นี้ก็ทนทุกข์ทรมานอยู่อย่างนั้น เป็นกัปเป็นพุทกันดอน สิ้นศาสนาหนึ่งจะหมดอย่างห้าพันปี ก็ทนทุกข์ทรมารไปหาอาหารที่ไหนก็ไม่ค่อยจะเจอเมื่อพบปะอาหารเข้าอยากจะกินน้ำก็กินไม่ได้วลาจะกินทีทรมานที่สุดคือต้องเอาหัวปักลง

เอาเท้าชี้ฟ้า ท่านคิดดูซิว่าปากเท่ารูเข็มจะกินได้สักเท่าไร รูเข็มที่เราใช้เย็บผ้าอย่างนี้ เปรตนี้จะต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นานแสนนาน ในหลักฐานกองทัพธรรมท่านว่าในสมัยพระพุทธเจ้าพวกอสูรกายเปรตนี้ปรากฏตัวขึ้นบ่อย ก็ไปหาน้ำหาอาหารไม่เจอสักที ไปเจอแม่น้ำคงคา ก็มีพระภิกษุ ๒ รูปกำลังจะออกบิณฑบาตร เดินผ่านมาก็เห็นเข้าโอ้โฮอะไรกันนี่มัน ๆ สูงลิ่ว เดินอยู่ได้บนน้ำเดินอยู่อย่างไง เดินไปเดินมาอยู่อย่างนั้น ก็พากันสงสัยว่า ทำไมเดินในแม่น้ำคงคาได้ เปรตก็บอกว่าน้ำที่ไหนมีข้าพเจ้าไม่เห็นน้ำเพราะว่าพอเห็นเข้าน้ำก็กลายเป็นหินเป็นไฟไปหมดแล้ว ไหม้ลุกโหมไม่ใช่น้ำก็เดินไปอย่างนั้นหาน้ำไม่เจอไม่มีน้ำ เวลาจะกินก็ยากลำบากอย่างที่กลายแล้ว หาน้ำไม่ได้เสร็จแล้วพระองค์นั้นก็ถามว่าท่านทำบุญทำกรรมอะไรไว้ ถึงได้มาตกนรกเป็นอสูรกายเปรต เปรตก็บอกว่าสมัยข้าพเจ้าเป็นมนุษย์ได้เบียดบังเอาของที่ถวายเป็นของสงฆ์มาเป็นทรัพย์สมบัติของตน ฉกชิ่งกินของที่จะถวายสงฆ์ก่อนที่เค้าจะถวาย พระเหล่านี้ทราบเข้าโอ้บาปกรรมเป็นอย่างนี้เองถึงเวลาบิณฑบาตรก็บอกว่าขอให้ท่านไปเสวยสุขของท่านต่อไปเถิด พระก็ออกบิณฑบาตรไปกลับมาก็ซักถามคุยกัน พระพุทธเจ้าเสด็จมาก็ถามว่าคุยกันด้วยเรื่องอันใด บอกว่าได้เห็นเปรต เรียกว่าอสูรกายเปรตมันสูงเกินประมาณร้อยวาพันวาตาก็ขึ้นไปอยู่บนศีรษะ ปากก็อยู่บนศีรษะ พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่าพวกเหล่านี้ทำกรรมเบียดบังของสงฆ์ไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว เข้าในข้ออภิชฌาเพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์สมบัติของสงฆ์มาเป็นพรัพย์สมบัติของตน โดยไม่ซื้อไม่หาไม่แลกเปลี่ยนไม่อะไรทั้งนั้น เอากันดื้อ ๆ เลย พระภิกษุสงฆ์ก็ขอให้พระองค์ชี้แจงถึงอดีตกาลต่าง ๆ พระองค์ได้กล่าวงถึงอดีตนิทานต่าง ๆให้ฟัง ผลสุดท้ายสรุปว่าการทำอกุศลเข้าในหลักข้อภิชฌานี่แหละกับสัมผัปปลาปะ นี่แหละคือพูดมากพูดไร้ประโยชน์ พูดไม่มีแก่นสาร พูดไม่มีอิงหลักธรรมวินัยนี่เรียกว่า สัมผัปปลาปะ อภิชฌานี่ก็เช่นเดียวเพ่งเล็งอยากจะได้สมบัติของบุคคลอื่น อาจจะเป็นของสงฆ์ของบุคคลตามที่ได้ชี้แจงมา ผลสุดท้ายก็ต้องตายไปเกิดเป็นอสูรกายเปรต ตามที่ได้ชี้แจงแสดงมา ในข้อที่ ๘ นี้ยังอยู่อีก ๒ ข้อ ข้อ ៩ ข้อ ๑๐ ก็จะหมดเรื่องอกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ ข้อ ซึ่งได้แสดงเป็นลำดับมาครั้งละข้อ ท่านที่ได้ฟังติดต่อกันไปก็จะได้รับความรู้เพิ่มเติม บางอย่างถือเป็นหลัก

ปฏิบัติได้ โดยเฉพาะตัวอย่างบางอย่างที่ยกขึ้นมาให้เห็นจริงเป็นจังในปัจจุบัน ท่านก็เทียบเคียงเอาเองในตัวของเราเพราะว่าการพิจารณาตนในตน คือการพิจารณากายในกายนั่น ท่านบอกว่าเป็นมหาสติปัฏฐานที่ตั้งแห่งความสำเร็จ ที่จะไปสู่พระนิพพานได้ในอนาคตกาลหรือปัจจุบันกาลก็สุดแต่วาสนาบารมีที่ได้บำเพ็ญมา เห็นว่าสมควรแก่เวลาขออำนวยพรให้พุทธบริษัททั้งหลาย ผู้ตั้งใจปฏิบัติขอให้เจริญงอกงามในธรรมปฏิบัติที่ท่านปฏิบัติอยู่ทุกคนทุกท่านขอให้เจริญด้วยอายุวรรณสุขะพละทุกคนทุกท่านเทอญ เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

ภาษิตเตือนใจ

๒) ๑. พึงอ่อนน้อม ต่อผู้ที่อ่อนน้อม
๒. พึงคบแต่ผู้ที่เขาจะคบด้วย
๓. พึงทำกิจแก่ผู้ที่ช่วยทำกิจ
๔. ไม่ควรทำความเจริญ ให้แก่ผู้ใคร่ความเสื่อม
๕. ไม่ควรคบหาสมาคม กับผู้ที่เขาไม่พอใจจะคบหาสมาคมด้วย

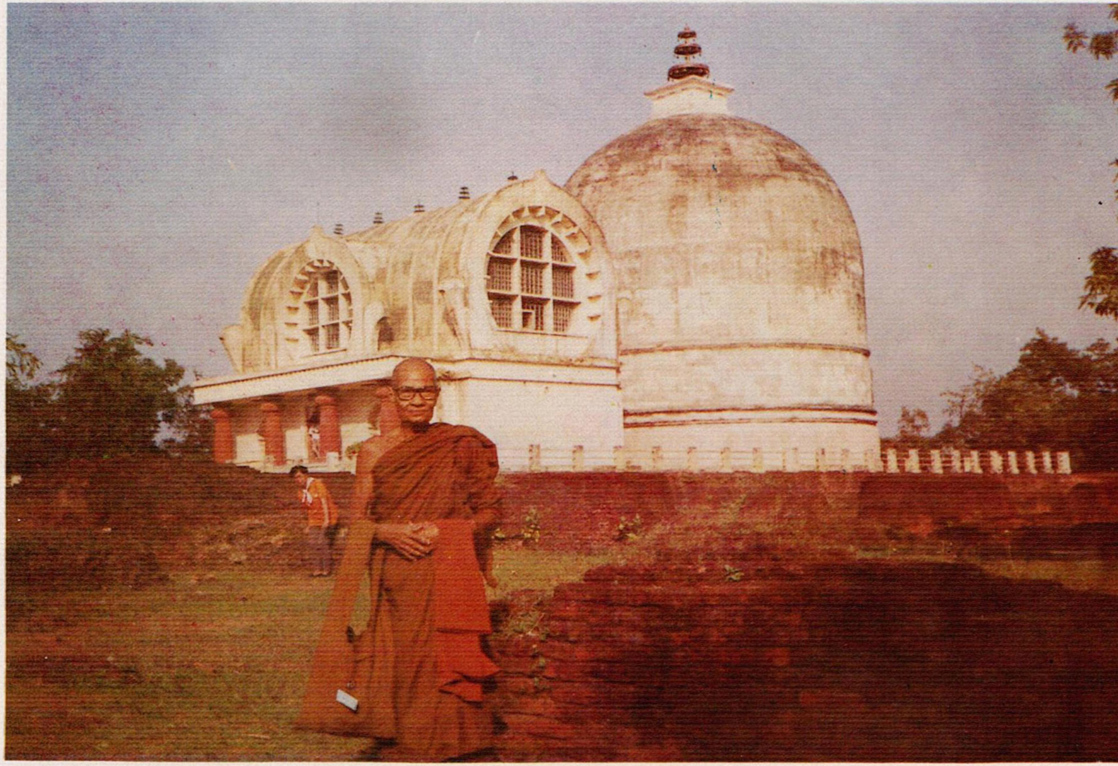
๓) ๑. เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง
๒. เมื่อนั้นเขาก็จะเบื่อหน่าย ในสิ่งซึ่งเห็นว่าเป็นทุกข์
๓. ทั้ง ๒ ข้อข้างต้นนั้น คือหนทางแห่งพระนิพพานอันเป็นธรรมหมดจด (ซึ่งเรียกว่าเป็นสุขอย่างยิ่ง)

๔) ๑. ขนนกที่เปื้อนฝุ่น ย่อมสลัดละอองธุลีออกจากขนของตนที่แปดเปื้อนให้หลุดจากหายไป ฉันใด
๒. บุคคลผู้มีความเพียรอันกล้า มีสติสมบูรณ์อยู่เสมอ ย่อมสลัดละอองธุลี คือกิเลสต่าง ๆ ที่แปดเปื้อนในตนให้หายตกไปจนหมด ฉันนั้น

นตฺถิ โลเก รโหนาม ปาปกมฺมํ ปกุพฺพโต

ชื่อว่าที่ลับของผู้ทำบาปกรรม ย่อมไม่มีในโลก

(คือแม้ไม่มีใครรู้ แต่ตัวเองก็ย่อมจะรู้)

ภาพพระสถูป และพระวิหารที่มีรูปพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน สถูปเป็นที่ไว้พระอัฏฐิอยู่ในประเทศอินเดีย
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

ภาพรวมสมาชิก ที่ไปนมัสการสังเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย ๑๙ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕
ณ โรงแรมสมัยก่อนเป็นพระราชวัง
หลวงพ่อมหากระจ่างคุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

คนล้มอย่าขึ้นคร่อม

เสือผอมอย่าเดินข้าม

เรื่อง ที่ ๙ พยาบาท ในอกุศลกรรมบถ

เทศน์ครั้งที่ ๑๖๐

กัณฑ์ที่ ๔ แสดงเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๕

วันอาทิตย์ แรม ๙ ค่ำ เดือน ๑๐

ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดย

คุณวโร ภิกฺขุ

หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ

ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้

น.ธ.เอก เปรียญ ๖ ประโยค

นายอำเภอ และทนายความ

วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ โทร. 3950003

กุฏิปากซอย ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓จบ)

พฺยาปชฺชติ หิตสุขํ เอเตนาตีติ พยาปาโท

ณ โอกาสนี้อาตมาภาพจะได้น้ำพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้ามาชี้แจงแสดงแก่พุทธบริษัททั้งหลาย ติดต่อกันมาในเรื่องอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ วันนี้ก็มาถึงข้อที่ ๙ เรียกว่าพยาบาท ก็คงอีกครั้งเดียวก็จะจบครั้งสุดท้ายก็เรียกว่า มิจฉาทิฏฐิ สำหรับวันนี้ในเรื่องพยาบาท ซึ่งตามภาษิตคาถาที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่า พฺยาปชฺชติ หิตสุขํ เอเตนาตีติ พยาปาโท แปลเป็นใจความภาษาไทยว่าธรรมชาติใดที่ชื่อว่าพยาบาทก็เพราะเหตุที่ว่า ธรรมชาตินั้นอันเป็นเหตุยังหิตสุขให้เสื่อมสูญสิ้นไป แปลเป็นใจความว่าอย่างนั้น ตามตัวอักษรบาลี ถ้าจะแปลให้เข้าใจ ให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ก็จะแปลเป็นใจความว่า ธรรมชาติได คือหมายความว่าสิ่งใดเจาะจงลงไปก็คือว่า จิตใจของเรานั่นเอง นี่ที่เรียกว่าพยาบาท ก็เพราะเหตุที่ว่า ธรรมชาติอันนี้ หรือเรียกว่าจิตอันนี้เป็นเครื่องทำลายหิตสุข หิตสุขนั้น

หมายความถึงว่า ประโยชน์ที่สัตว์ทั้งหลายในโลกนี้และมนุษย์ทั้งหลายในโลกนี้ ที่จะได้รับให้พินาศฉิบหายไปคือสูญสิ้นทำลายแตกหักแตกดับไปนั่นเองคือ พยาบาท ที่นี้คำว่าพยาบาท ตามบาลีก็สถานที่หรือเรียกว่า สถานการณ์ คือจิตใจของตัวเรานั่นเองแหละครุ่นคิดจะให้สัตว์อื่นหรือบุคคลอื่นให้ได้รับความพินาศ โดยต้องการให้สูญสิ้นเสื่อมเสียไปซึ่งทรัพย์สมบัติหรือด้วยการให้สูญสิ้นเสื่อมเสียไปซึ่งชีวิต อัตภาพก็ตาม สภาพแห่งความคิดอันชั่วร้ายนี้เรียกว่า พยาบาท บุคคลใดเมื่อความโกรธเกิดขึ้นในสัตว์อื่นในบุคคลอื่นจะเป็นเพราะในกรณีใด ๆ ก็ตาม ถ้าเป็นแต่เพียง ความโกรธอยู่เฉย ๆ ยังไม่ได้มีเจตนาร้าย คิดจะทำลายทรัพย์สมบัติและชีวิตของเขาหรือมิได้คิดจะทำให้เขาได้รับความพินาศ โดยประการใดประการหนึ่งแล้ว เช่นนี้ก็เรียกว่าเป็นโทสะ คือความโกรธตามธรรมดา ยังไม่จัดเข้าเป็นอกุศลกรรมบถ แต่ทีนี้ถ้าความโกรธธรรมดานั้นมีมากขึ้นทวีความรุนแรงขึ้น ก็จะคิดที่จะทำให้ประหัสประหารหรือคิดทำลายเขาประสงค์ให้เขาได้รับความพินาศด้วยประการใดก็ตาม อาการอย่างจิตชนิดนี้ จึงจะถึงขั้นที่เรียกว่าพยาบาท ซึ่งในคัมภีร์พระศาสนาก็ได้กล่าวเป็นคำบาลีไว้ว่า ปรสตฺตวตฺเถ หิ โกเธ เป็นอาทิ แปลตามตัวอักษรบาลีก็เป็นใจความว่าก็เมื่อความโกรธในสัตว์และบุคคลอื่นเป็นที่ตั้งแม้จะเกิดขึ้นแล้วก็ตามก็ยังไม่ถึงความเป็นพยาบาทอกุศลกรรมบถ จนกว่าจะคิดอาฆาตโดยคิดให้ผู้ที่ตนโกรธนั้นมีความพินาศฉิบหายไปว่า ทำเช่นไรหนอ เราจึงจะให้สัตว์หรือบุคคลนี้จะพึงถึงซึ่งความขาดสูญพินาศฉิบหายไปดังนี้ นั่นแหละจึงจะถือว่าเป็นอกุศลกรรมบถเรียกว่า อปายคมนิย เป็นทางที่จะนำบุคคลผู้ประพฤตินั้นไปสู่อบายก็คือที่ซึ่งต้องทนทุกข์ทรมาน เราเรียกว่านรกหรือเปรต หรือสัตว์เดรัจฉาน อย่างนี้คือเมื่อล่วงอกุศลกรรมบถนั้น เมื่อถึงกาลกริยาเมื่อไหร่ ก็จะดิ่งไปสู่อบายภูมิทันที ทีนี้ในคำว่าพยาบาท มูลลากหรือเหตุที่จะเกิดขึ้น ก็เกิดมาจากโทสะ คือความโกรธ ความโกรธนี้ก็เป็นอกุศลมูล เป็นรากเหง้าของอกุศลต่าง ๆ เช่นอย่างที่เรียกว่า โลภะ โทสะ โมหะ ตัวโทสะนั้นคือ ความโกรธนั้นเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจากจิตใจของตน อาจจะเกิดมาจากอินฏฐารมณ์ก็ได้ อาจจะเกิดมาจาก อนิฏฐารมณ์ก็ได้ คือหมายความว่าทั้งดีก็ได้ทั้งชั่วก็ได้เพราะเหตุที่จะเกิดขึ้น ก็ได้เกิดทางกาย ทางวาจา ทางใจ เพราะใจนั้นเป็นต้น

กำเนิดที่จะคิดจะทำจะพูด ก็ต้องออกมาจากใจทั้งนั้น ใจเป็นนายที่จะใช้กายใช้วาจา ให้ทำได้ทั้งกุศลและอกุศลคือทั้งดีและทั้งชั่ว หรือทั้งบาปและทั้งบุญได้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นอาการที่จะเกิดขึ้นก็อาศัย อายตนะทีเรามีกันอยู่ทุกคนเรียกว่า อายตนะ ภายใน ๖ อายตนะภายนอก ๖ อายตนะก็คือสิ่งที่สืบต่อเนื่องกันเรียกว่า อายตนะ เมื่อมากระทบกันเข้าก็จะก่อให้เกิดทั้งอารมณ์ ที่ชอบและอารมณ์ที่ไม่ชอบ ยกตัวอย่างเช่น อย่างว่าอายตนะภายในคือจักษุหรือเรียกว่าตา ตาเรานั้นเมื่อมองไป เราจะพบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในโลกนี้ ในระยะรัศมีที่ตาเรามองเห็นได้ทุกอย่าง ทีนี้ถ้าเรามองไปเห็นบุคคลหรือเห็นสัตว์ต่าง ๆ จะเป็น หมู หมา กาไก่ งูเงี้ยวเขี้ยวขออะไรต่าง ๆ ก็ตาม หรือบุคคลที่เรียกว่ามนุษย์ก็ตามเมื่อเห็น ถ้าหากว่าเราเห็นมนุษย์ด้วยกัน ก็อาจจะเกิดความยินดีคือเห็นว่าผู้นั้นเป็นผู้มีกริยา มารยาทเรียบร้อย จะเดินจะเหิน จะพูดจาจาก็มีหลักมีเกณฑ์ อยู่ในศีลในธรรมหรือเรามองไปเห็นพระภิกษุ สามเณร ท่านก็ทรงไว้ซึ่งผ้ากาสาวพัตร คือสัญญลักษณ์ของการเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกว่า สาวก คือผู้ปฏิบัติตามรอยเบื้องพระบุคลบาทของพระพุทธเจ้า เมื่อเราเห็นแล้วก็เกิดศรัทธาขึ้นหรือเรียกว่าความเลื่อมใสว่าพระภิกษุสามเณรองค์นั้น มีกริยามารยาทเรียบร้อย นุ่งห่มผ้าเป็นปริมณฑล เดินก็สำรวมไม่หลีอกแหละ ตามองค์ไปทางโน้นทางนี้ มองไปตรงหน้าตามท่านกล่าวว่าเพียงชั่วแอก ด้วยกริยาสำรวมเรียบร้อย เราเห็นเข้าเราก็อาจจะเลื่อมใสเลื่อมใสเราก็ยกมือไหว้ ยกมือไหว้เราก็ได้บุญแล้ว อันนี้เรียกว่า สิ่งที่ชอบคือ อิฏฐารมณ์ทีนี้ถ้าจักษุตาเรานั้นมองไปเห็น สมมุติว่าอย่างเดียวกัน พระอีกองค์หนึ่ง เดินมาพูดจาเอะอะจีวรพาดบ่า เดินมาไม่มีกริยา อาการสำรวมเดินมาด้วยเรียกว่า บางทีก็เหมือนกับจะวิ่งไม่รู้ว่าจะรีบไปหาวัว หาควายของท่านหายหรืออย่างไง อย่างนี้และก็พูดจาเอะอะ เห็นใครก็ทัก เห็นผู้หญิงก็ทัก เห็นผู้ชายก็ทัก เรื่อยเปื่อย เมื่อเราเห็นเช่นนี้แล้ว เราเป็นพุทธศาสนิกชน ก็จะมองเห็นแล้วว่า อาการกริยาของพระอีกองค์หนึ่งนั้นไม่สุภาพเรียบร้อย สมเป็นสมณะ ผ้าจีวรก็ไม่ห่ม ผ่านฝูงชนก็เอาผ้าพาดบ่า หรือเอาพาดย่ามไปอย่างนี้เราก็ไม่ชอบใจแล้ว นึกเกลียดแล้วว่าพระองค์นี้ไม่น่าจะเป็นพระเลย ควรจะไปเป็นฆราวาสเสียดีกว่า เพราะว่าคงจะไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนทางวินัยเลย อย่างนี้ก็เรียกว่าตาเรานี้ไปพบ

อนิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์หมายความว่า คืออารมณ์ที่ไม่ชอบ ถ้าส่งเข้าไปในจิตใจ จิตใจก็ไม่ชอบไปด้วย อย่างนี้เรียกว่า อายตนภายในตากระทบอายตนะภายนอก คือรูปที่เรามองเห็น ก็เกิดอารมณ์ชอบก็มี อารมณ์ไม่ชอบก็มี นี่เป็นตัวอย่างทีนี้ในเรื่อง เสียง กลิ่น รส ความสัมผัสถูกต้องและ ธรรมารมณ์ ก็มีนัย ที่จะเปรียบเทียบเคียงกันได้ เช่นเดียวกันกับ จักษุตาเราพบรูป มองไปพบรูปตามที่กล่าวแล้ว ขอให้ท่านได้นำไปพิจารณาเทียบเคียงเอา ก็คงจะรู้เพราะว่าเมื่อรู้ข้อหนึ่งแล้ว ข้ออื่นก็เหมือนกันเปลี่ยนกันแต่ว่า จากรูปเป็นเสียง จากเสียงก็ไปเป็นกลิ่นหอมกลิ่นเหม็น แล้วก็รสเค็ม รสเปรี้ยว รสหวาน แล้วก็เปลี่ยนไปเป็น โผฏฐัพพะ คือ ความถูกต้อง ความกระทบกระทั่งเบียดเสียดเบียดสีหรือว่านั่งในที่อ่อนที่แข็ง นอนในที่นุ่มที่สบาย หรือว่านอนกับกระดาน มันก็ได้รับทุกข์ผิดกัน แล้วก็เกิดจากธรรมคืออารมณ์ที่เกิดจากจิตใจของเรา เรียกว่า ธรรมารมณ์ ธรรมที่ดีก็จะทำให้อารมณ์เราดี ธรรมที่ชั่วก็ทำให้อารมณ์เราชั่วไปด้วย อันนี้ก็ให้พิจารณา เอาตามนัยเดียวกัน ทีนี้ก็จะกล่าวถึงโทสะ ธรรมดาโกรธได้ คนเราทุกคนจะมีการโกรธอยู่เรื่อย ตั้งแต่เกิดมาแหละ เกิดมาใหม่ ๆ ออกมานอนแบเบาะอยู่ช่วงระยะเวลาไม่กี่ชั่วโมง มันจะเกิดความโกรธขึ้นแล้วมันหิวเพราะว่านมที่ติดหรืออาหารที่ติดท้องเรามาจากสายสะดือที่เราดูดกินจากอาหารที่มารดาส่งมาให้นั้น เมื่อคลอดออกมาแล้วเข้าก็ตัดทิ้ง ตักสายสดือทิ้ง เรียกว่าตักสายสดือ ตัดจากไส้สายสดือออกแล้วก็เอาผ้าสำลีพันไว้ มันจะมีเลือดมีอะไรไหลออก ทีนี้ก็อาหารที่มันมีอยู่แล้วในท้อง ก็อาจจะอยู่ได้ระยะเวลาสัก ๒-๓ ชั่วโมง ในท้องก็หมดอาหารแล้ว มันก็เกิดโทสะขึ้นแล้วเมื่อเกิดโทสะเกิดขึ้น มันไม่รู้จะทำอย่างไร มันลุกไปไม่ได้ ก็ร้องออกมา ร้องเรียกว่าเด็กร้องอย่างไร พวกเราก็คงจะเคยได้ยินกันแล้ว ร้องออกมาเพราะความหิวไม่รู้จะทำอย่างไรทีนี้พ่อแม่ ญาติพี่น้องที่ดูแลรักษาอยู่ ก็รู้สัญญาณที่เราเข้าใจกันโดยธรรมชาติว่า ถ้าเด็กร้องก็หมายถึงว่า เด็กนั้นต้องหิวแล้ว เพราะว่าอยู่ในท้องมันร้องไม่ได้ออกมาข้างนอกมันร้องได้เพราะมันหิว อยู่ในทอ้งมันมีสายสดือส่งอยู่ ก็ดูดกินอาหารตามที่มารดาส่งไปให้ เนี่ยมันก็เกิดขึ้นแล้วซินี่ โทสะ ทั้งสามตัวนี้เรียกว่าโลภะ โทสะ โมหะ ทั้งสามตัวนี้จะตามเรามาตั้งแต่เกิด ตั้งแต่อยู่ในท้อง ออกมาแล้วก็

เหมือนกัน เริ่มเป็นเด็กก็โกรธแล้วไม่ได้กิน พอได้ยินเสียงร้องบิดามารดาหรือญาติพี่น้องรู้เข้าก็เอานมมาให้กิน หรืออุ้มไปกินนมของมารดา หรือ เอาน้ำให้กิน เหล่านี้ก็รู้กันตามสัญชาติญาณ ที่นี้ต่อมาความโกรธก็ทวีขึ้นเรื่อย ๆ โตขึ้นมาเป็นเด็ก พอรู้ภาษาเข้า ก็เอาแล้วก็โกรธไม่ได้กินก็ร้องเดินไม่ได้ก็ร้อง หกล้มก็ร้อง อะไรเหล่านี้มันก็โกรธ แม้แต่ของเล่นหยิบไม่ถึง ตะกายไม่ถึงก็โกรธ มันก็ร้องเราจะเห็นได้ง่าย ๆ มันเกิดอยู่ทุกระยะทีนี้ไม่ใช่ว่าทุกคนแม้แต่สัตว์ก็เช่นเดียวกัน คนจะเกลียดจะโกรธมันเหมือนกัน แม้แต่สัตว์เลี้ยงบางทีเราเลี้ยงไว้สองสามตัว แมวเราเอาข้าวให้กิน ไอ้ตัวหนึ่งกินไอ้ตัวหนึ่งวิ่งเข้ามากินทีแรกก็กินด้วยกันดีหนัก ๆ เข้ากัดกันแล้ว อย่างนี้เราก็โกรธแล้ว ไอ้นี่เอาให้กินดี ๆ ยังจะมากัดกันอีก อะไรเหล่านี้ แมว หมา อย่างนี้เช่นเดียวกัน ก็โกรธแล้วที่เรียกว่าโกรธธรรมดา หากเกิดไอ้แมวหรือหมานั้น มันมากัดเราเข้า ยิ่งโกรธใหญ่เลยนั้นเรียกว่าผูกพยาบาท เราต้องฆ่ามัน มันกัดเรา อุตส่าห์เลี้ยงมาตั้งแต่เล็กจนโต อะไรมันยังมากัดเจ้าของได้ สัตว์ตัวนี้เลี้ยงไม่ได้ อาจจะคว้าไม้คว้าอะไรตีตายก็ได้ อย่างนี้เรียกว่าเข้าขึ้นอกุศลกรรมบถ ทีนี้จะพูดถึงมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์ด้วยกันนั้นเมื่อโกรธเกิดขึ้นตามธรรมดาอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เรียกว่าโกรธกันตามธรรมดา ยังไม่ถึงขั้นที่จะเป็นอกุศลกรรมบถ บางทีก็หายบางทีเช้าโกรธเย็นก็หายแล้ว บางทีไปสักชั่วโมงก็หายแล้ว อย่างพ่อแม่โกรธลูกของตัว ทำไอ้โน่นแตกไอ้นี่แตก หรือว่ากล่าวไม่เชื่อไม่ฟังก็โกรธไปประเดี๋ยวประด๋น หรือวันหนึ่งหรือหลายชั่วโมงต่อมาก็หายแล้ว อย่างนี้ไม่เรียกว่าพยาบาทเรียกว่าโกรธธรรมดาก็มีโทษน้อยทีนี้ถ้าหากว่าในมนุษย์ด้วยกันในลูกหรือในญาติพี่น้องก็ตามมันจะมีการผูกพยาบาทกันขึ้น เพราะว่าเมื่อโกรธขึ้นแล้วมันก็มีกิริยาอาการหน้าแดงทะลึ่งตึงตัง พูดจาเอะอะ ขโมงโฉงเฉงแสดงออกหน้าดำหน้าเขียวอย่างนี้ทีนี้ก็ไม่สามารถจะทำอันตรายกับเขาได้ไม่สามารถจะทำได้ก็เก็บไว้ในใจ เก็บไว้หาทางที่จะแก้แค้นก็ผูกใจเจ็บไว้ เรียกว่าพยาบาทล่ะทีนี้ พยาบาทนี่ก็ ถ้ามีโอกาสเมื่อไหร่ เราจะต้องทำตอบแทนเมื่อนั้น หรือเรียกว่าจะเป็นกี่วันกี่เดือนกี่ปีก็ตาม จะต้องแก้แค้นให้ได้ อันนี้เรียกว่าพยาบาท อย่างนี้เราจะได้ยินกันที่เขาพูดเป็นภาษาทั่ว ๆ ไปว่า แค้นนี้ต้องชำระเหล่านี้ก็เป็นที่เข้าใจว่า เราผูกพยาบาทเข้ามานานแล้วหาโอกาสอยู่

ได้โอกาสเมื่อใดก็จะทำการประหัสประหารให้บุคคลนั้นสูญสิ้นสภาพความเป็นมนุษย์ คืออาจจะให้ขาขาดมือขาด แขนขาดหรือหัวแตก แต่ยังไม่ถึงกับตายก็ข้าขั้นแล้ว เพราะทำให้เขาได้รับทุกข์ทรมาน แทนที่จะมีความสุขเหมือนมนุษย์ธรรมดา ก็กลับได้รับความทุกข์ที่เรียกว่าทำให้จิตสุขให้ฉิบหาย หมายความว่าทำให้ความสุขของเขาที่เขาควรจะได้รับให้ฉิบหายสูญสิ้นไป จากสภาพที่เขาเป็นอยู่บางคนก็ตาย บางคนก็ขาขาดมือขาด ตาบอดหูหนวกสุดแต่จะทำแหละ นั่นแหละเข้าขั้นทำอกุศลกรรมบถแล้ว เป็นมูลเหตุสำคัญที่จะเกิดพยาบาท พยาบาทแล้วมันจะต่อไปถึงที่เรียกว่าอิสสา คือความริษยา แล้วก็จะรวมไปถึงการจองเวรจองกรรมจองล้าง จองผลาญที่เราพูดกัน จองเวรจองกรรมจะต่อเนื่องกันไปแล้วเมื่อเกิดพยาบาทขึ้นมาเหตุที่มันจะเกิดพบายาทก็มีอยู่ ๒ อย่างคือ ๑ ปรสตฺโต เรียกว่า สัตว์อื่น สัตว์อื่น ๆ เช่น หมู หมา กาไก่ ที่มันทำให้เราต้องโกรธและบุคคลอื่นด้วย ประการที่ ๒ เรียกว่า วินาสจินตา คือ มีจิตคิดจะทำลายร้างผลาญเพื่อให้สัตว์บุคคลนั้นประสพความพินาส คือให้ตายไป หรือให้บาดเจ็บทุพคลภาพ วิกลจริต พิการอะไรต่าง ๆ มี ๒ อย่าง ทีนี้ก็พูดเฉพาะมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์ด้วยกันนี้ก็มีเราพยาบาท ทำให้สูญสิ้นไป ก็มีสองอย่าง คือ หนึ่งชีวิต ของบุคคลนั้น สองทรัพย์สมบัติของบุคคลนั้น คำว่าทรัพย์สมบัติหมายถึงว่าทั้งสังหาริมทรัพย์ สิ่งที่เคลื่อนที่ได้ และอสังหาริมทรัพย์สิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ ดังสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ เราจะเห็นได้เช่นตู้โต๊ะ เก้าอี้ แหวนเพชร นิลจินดา เงินทอนต่าง ๆ เสื้อผ้าพวกนี้เรียกว่าเคลื่อนที่ได้ที่เคลื่อนที่ไม่ได้เราก็เรียกว่าอสังหาริมทรัพย์ เช่นสวนไร่นา ต้นไม้ต่าง ๆ ที่เราปลูกเราฝังไว้เคลื่อนที่ไม่ได้ ทีนี้ก็เขาจะทำให้สูญสิ้นไป จากทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ก็มาลักเอาไปบ้างเผาไฟเสียบ้าง ตัดต้นไม้เสียบ้าง หรือที่ไร่ที่นาที่สวนเขามีต้นหมากรากไม้ ก็เอายาไปพ่นให้มันตายเสียบ้าง อย่างนี้เรียกว่า ทั้งทรัพย์เคลื่อนที่ได้และทั้งทรัพย์เคลื่อนที่ไม่ได้โดยมีเจตนาสิ่งที่เราคิดที่เราทำนั้นสมกับที่เราคิดไว้คิดจะทำลายมันให้มันสูญสิ้นไป ให้มันฉิบหายไป ก็เห็นทันตาทีเดียวที่เราไปทำอย่างนี้ก็เข้าพยาบาท ทีนี้พยาบาทมันก็ไม่ละทีนี้ เมื่อทำเขาแล้วไอ้คนที่ถูกพยาบาทนั้นมันก็ไม่มีหนทางแก้ อาจจะเรียกว่าจนจะตายหรือว่ายังไม่ตาย ได้รับทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสมันก็จะจองเวรเลยทีเดียว ว่าไอ้นี่ทำกูอย่างนี้

จนถึงแก่ความตายเกิดไปชาติใดฉันท์ใดขอให้กูได้ฆ่าไอ้นี่ เหมือนกับที่มันทำกับเรา อันนี้เขาเรียกว่าจองเวรแล้ว จองแล้วเรียกว่าจับจองไว้แล้ว หรือเขาทำให้เรา ขาด้วน ขาขาด หูหนวก ตาบอด เราก็ตั้งจิตจองเวรว่าไอ้คนนี้มันทำเราขนาดนี้ เกิดไปชาติใดฉันท์ใดให้เราได้ชำระแค้นแทนมันให้จงได้อย่างนี้ ก็ไปถึงจองเวรแล้วนี้เรียกว่าจองเวร จองเวรนั้นมันไม่ใช่มีเฉพาะชาตินั้นมันจะไปหลายชาติ พระพุทธเจ้าตรัสบอกไว้ว่า มันจะต้องติดตามไปถึงกัปป ๑ กัลป์ ๑นานพอสมควร ซึ่งก็เคยอธิบายแล้วว่า กัปหนึ่งยาวนานเท่าไร ผลมันจะตามไปหลายชาติหลายภพจนจะสิ้นสุดกันนั้นคือหมดที่ตามไม่ทันแล้ว ผู้นั้นนิพพานแล้วจึงตามไม่ได้แล้วยังเป็นพระอรหันต์มีชีวิตอยู่ยังตามได้อยู่นะกรรม มันตามจนกระทั่งพระพุทธเจ้าพระสารีบุตร พระโมคคลานะ ตามไปหมด แม้เป็นพระอรหันต์แล้วก็ตาม แต่ท่านไม่สนใจกรรมมันตามมา ท่านก็ตัดแล้วก็ตายไป ท่านก็ไม่ได้คิดจองเวรอีกแล้วท่านก็มาปลงว่านี่แหละเวรของเรามันถึงเป็นอย่างนี้ ก็ให้ใช้หนี้ใช้เวรกรรมของเราไปเถิด เราตายแล้วก็แล้วไปเขามาฆ่าเราก็ฆ่าไป อย่างพระโมคคลานะถูกโจรตีจนตายทั้งที่เป็นพระอรหันต์แล้ว เพราะเวรเขามีอยู่ที่ฆ่าพ่อฆ่าแม่ ทีนี้เมื่อถึงเวรนี้แล้วก็ถ้าเรามาเทียบจะยกตัวอย่างให้มองเห็น ถ้าเรามาเทียบในปัจจุบันนี้ คนที่ฆ่าเขาตายเช่นยิงเขาตาย ทีนี้ก็มีเงินมีทองถูกจับถูกคุม เขาก็วิ่งหาทนาย ศาลเมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานอ่อนก็ตักสินปล่อยไปก็มี ทีนี้ญาติพี่น้องของคนที่ถูกฆ่าตายมันก็โกรธว่าไอ้นี่ทำกับพ่อแม่หรือญาติพี่น้องเรา เพราะฉะนั้นก็จะหาโอกาสเมื่อโกรธและอาฆาตขึ้นละทีนี้อาฆาตขึ้นก็หาโอกาสที่ว่าเวลาใด เวลาหนึ่ง มีโอกาสบางทีตั้งปีสองปี เจอที่เหมาะที่ไหนที่เปลี่ยวที่ไหนหรือว่าโอกาสที่จะยิงได้ ที่จะฆ่าได้เมื่อใด ก็ลงมือทำเมื่อนั้นเรียกว่า เขาอาฆาตไว้ ที่อาฆาตไว้ เวรมันก็ต่อจองเวรกัน มึงทำกูได้ชาติหน้าหรือกูเกิดชาติไหนก็ในปัจจุบันนี้ถ้ามีโอกาสกูก็จะทำ ถ้าไม่มีโอกาสตายไปเกิดไปชาติใดฉันใดก็จะต้องฆ่ามันให้ได้อย่างนี้หรือคนที่ถูกฆ่า ถูกรถยนต์ชนตายอะไรเหล่านี้มันก็มีกรรม มีกรรมที่เราได้ทำเขาไว้ เขาได้อาฆาตจองเวรมาเราถึงได้เป็นเช่นนั้น ถ้านึกกลับกันให้ดีล่ะก็ ถ้าหากว่าท่านผู้ใดได้อ่านหนังสือเรื่องกฎแห่งกรรมละที่อาตมา เคยพิมพ์แจกไว้แล้วเทศน์ถึง ๕ ครั้งเป็นเวลา ๗ ชัวโมงครึ่ง ท่านจะรู้ว่าเรามีกรรมมาอย่างไร

ถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาเป็นผู้หญิงเป็นผู้ชาย มาเป็นคนที่ยากจนมาเป็นคนที่ปานกลางบ้างเป็นเศรษฐีเพราะอะไร จะรู้เรื่องทีนี้ก็เรื่องที่กล่าวมานี้ ก็น่าจะมองเห็นในปัจจุบัน ทีนี้ก็จะเอาเรื่องในพระไตรปิฎกจะได้หยิบยกมา เอาตัวอย่างมาให้ท่านดู ซึ่งมีปรากฏอยู่ในธรรมบทขุททกนิกาย ว่ามันจองเวรอย่างไร มันถึงได้ไปจนกระทั่งหลายชาติจนกระทั่งพบพระพุทธเจ้าจึงได้หมดกัน ซึ่งก็ตามภาษิตที่ว่า เวรย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวร เวรจะระงับได้ด้วยการไม่จองเวร อันนี้ก็พอจะเข้าใจได้ อย่างเขาทำเราเจ็บใจเราไม่ผูกเวรซะมันก็เลิกกันแล้ว ถ้าเรายังเจ็บใจตอบอยู่ เวรมันก็ต่อกัน เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่จองเวรกันมันก็หมดกัน เราสละซะถ้าเรายังเจ็บใจอยู่ มันก็จองกันไปเรื่อย เป็นกัปเป็นกัลป์ไปเลย ก็มีเรื่องเล่าว่าในอดีตกาลที่ล่วงมาแล้ว สมัยที่พระพุทธเจ้าของเรายังดำรงพระชนม์ชีพอยู่ ก็มีกุฎมภีคนหนึ่ง กุฎมภีหมายความว่า ผู้มีอันจะกินขึ้นมาพอสมควรมีไร่มีนาทำ ก็อยู่ต่อมาพ่อตาย ก็เหลือแต่แม่ตัวเองก็เป็นบุตรผู้ชายคนเดียวก็ต้องทำภาระหน้าที่หลายอย่าง ข้างนอกก็จะต้องทำนาทุกวันในหน้านา เพื่อได้ข้าวมากินมาขายได้เงินได้ทองมาเลี้ยงแม่ กลับมาจากนาก็ต้องหุงอาหารซื้อของมาทำกับข้าวกับปลา ให้แม่กินเพราะว่าเขาเป็นคนที่เรียกว่ามีความกตัญญูกตะเวที รู้คุณของพ่อแม่ที่เขาจะได้ตอบแทนทีนี้ก็อยู่ต่อมานานเข้าแม่ก็เห็นว่าลูกเราคนเดียวต้องทำงานตรากตรำหน้าสงสารต้องไปไถไร่ ไถนา คุมทำงานหนัก กลับมาต้องมาตักน้ำ หุงข้าวหาอาหารให้อีก ก็คิดจะช่วยเหลือบุตรของตน ก็จึงบอกบุตรว่า ลูกเอ๋ยแม่จะหาภรรยาให้เพื่อจะได้แบ่งเบาภาระในการทำงานของลูกได้ และบุตรชายก็บอกว่าแม่อย่าพูดเลยฉันยังไม่ต้องการยังไม่อยากได้ ฉันจะเลี้ยงแม่ไปจนกระทั่งชีวิตฉันจะหาไม่หรือชีวิตแม่จะหาไม่ไปเมื่อไหร่นั่นแหละ จึงจะคิดก็บอกแม่ไปอย่างนั้น ต่อมาหลายวันแม่ก็พูดอีกหลายเดือนก็พูดอีก รบเร้าจะให้ลูกมีภรรยา จะหาภรรยาให้ลูกคือตามธรรมดาของภาษามคธพ่อแม่จะต้องหาเมียให้ลูก ทีนี้ก็รบเร้าหนัก ๆ เข้า ลูกก็เป็นผู้ชาย อดรนทนไม่ไหว ก็ถามแม่ว่าแม่จะไปเอาผู้หญิงสกุลไหนล่ะแม่เค้าก็บอกว่าโน้นเด็กตนนั้นนามสกุลอย่างนั้นเรียกว่าพอรูปร่างหน้าตาสะสวย พ่อแม่เขาก็พอมีอันจะกิน แม่จะไปเอาคนนั้นแหละบุตรชายก็บอกว่า ผมไม่เอาหรอกแม่ ถ้าจะให้ผมมีจริง ๆ แม่ไปเอาคนชื่อ

นั้นลูกคนนั้นคนนี้ทีเดียว ที่ผมก็นึกชอบ ๆ อยู่ แม่ก็ดีใจ เออ ถ้าอย่างนั้นก็ไม่เป็นไร แม่จะไปขอเอาผู้หญิงคนนั้นมาให้เป็นภรรยาของลูก เพื่อจะได้แบ่งเบาภาระไป สุดท้ายแม่ก็ไปพูดกับพ่อแม่ของหญิงคนนั้น บอกว่า ฉันก็มีบุตรผู้ชายคนเดียว อยากจะได้ลูกสาวของพ่อแม่นี้แหละ เอาไปเป็นลูกสะใภ้ เมื่อได้ลูกสาวท่านแล้วได้บุตรขึ้นมาลูกท่านก็จะได้เป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติทั้งหมด เพราะว่าตามธรรมดาแล้วลูกที่เกิดขึ้นมาจากบุตรชายนั้นจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์ที่มีอยู่ มีไร่มีนามีบ้านมีเรือนอะไรต่าง ๆ ผู้หญิงคนนั้นพ่อแม่ก็ยินยอมก็ตกลงเอาผู้หญิงคนนั้นมาเป็นภรรยาของบุตร ทีนี้ก็อยู่ด้วยกันมา ก็ไม่มีท้องสักที ก็ปรากฏว่า ผู้หญิงคนนั้นเป็นหมันไม่สามารถจะมีบุตรได้ ฝ่ายสามีและแม่ก็มาคิดกันว่าทำไมไม่มีบุตรสืบสกุลต่อไปข้างหน้า เพราะว่า ตามธรรมดาเขาถือในสมัยก่อน เขาถือว่าใครไม่มีบุตรละก็ตายไปตกนรก ขุมปุตะ ศาสานทางพราหมณ์ เขาถืออย่างนั้นซึ่งทุกคนจะต้อง มีบุตรไม่ว่าผู้หญิงผู้ชายล่ะ ถ้าไม่มีลูกละก็ต้องตกนรก ทีนี้แม่และบุตรชายก็มาปรึกษาว่าจะทำอย่างไรดี ก็บอกว่าให้แม่หาผู้หญิงคนอื่นเถิด มันจะได้มีลูกมีบุตรด้วยกัน แม่ก็เอาดีเหมือนกัน ก็กำลังคิดว่าจะไปเอาผู้หญิงคนไหนมาให้ลูกในขณะนั้น ฝ่ายภรรยาก็ได้ยินเข้า ก็เกรงไปว่า ถ้าแม่เขาไปหามาหรือลูกชายไปหามาเนี่ย ถ้าเกิดผู้หญิงคนนี้มันมีท้องขึ้นมา มีลูกขึ้นมา เราจะไม่ต้องกลายเป็นทาสีเขา เราต้องรับใช้เขาหรือ ทรัพย์สมบัติก็จะต้องเป็นของมันของลูกมันหมดหรือ ก็คิดอิจฉาริษยาเกิดขึ้นแล้ว จึงบอกกับสามีว่า ถ้าอย่างนั้นล่ะก็ฉันจะไปหาให้เองดีกว่า เอาผู้หญิงที่ฉันรู้จักนะจะได้อยู่ด้วยกันได้ จะได้ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ฝ่ายสามีก็เชื่อดังนั้นก็ไปเอาผู้หญิงที่ภรรยาไปหามาให้ ก็ไปหาพ่อแม่ผู้หญิงและไปบอกกับผู้หญิงเช่นเดียวกัน ตัวเขาก็บอกว่าฉันนี่เป็นหมันขอเธอไปช่วยประนิบัติสามีฉันด้วย เมื่อมีท้องมีลูกออกมาแล้ว ทรัพย์สมบัติก็จะเป็นของเธอทั้งหมดผู้หญิงคนนั้นก็ยินดี พ่อแม่ก็ปลงใจก็เอาผู้หญิงคนนั้นมา มาเป็นเรียกว่าเมียน้อย คนแรกก็เรียกว่าเมียหลวง ทีนี้เมื่อได้ภรรยาใหม่มาอยู่ด้วยกัน ภรรยาคนเก่าก็บอกไว้ล่วงหน้า เธอมีท้องเมื่อไหร่ละก็ต้องบอกฉันนะ ต้องบอกฉันให้รู้เรื่องนะ ทางภรรยาน้อยก็ตกลงว่าโดยคิดเห็นว่าเมียหลวงเขาก็มีอุปการะ อุตส่าห์ไปให้เรามาเป็นเมียของสามีเขาเป็นเมียน้อยเขา ก็ไม่

ได้อิจฉาริษยาอะไร ให้ข้าวให้น้ำให้อะไรกินบริบูรณ์ก็ตกลงว่าจะบอกทีนี้อยู่ต่อมาพอมีท้องขึ้นมา ระหว่าง ๒-๓ เดือนก็เริ่มเรียกว่าประจำเดือนขาดล่ะ ก็มีลูกขึ้นแล้ว ระหว่าง ๑-๒ เดือนที่ประจำเดือนขาด พอเมียน้อยรู้ว่าจะมีลูกก็บอกกับเมียหลวงให้ทราบ เมียหลวงก็เกิดอิจฉาขึ้นมาล่ะทีนี้ เพราะว่าธรรมดาล่ะเมียน้อยกับเมียหลวงและผู้หญิงก็จะมีอาการเช่นนี้ คือ ความอิจฉาริษยาเนี่ยจะเหมือน ๆ กันหมดแม้แต่ในปัจจุบันนี้สามีไปมีเมียน้อยที่โน้น มีเมียน้อยที่นี่หลายคนก็ตาม ผลสุดท้ายก็ถูกฆ่ากันอยู่นั่น เมียหลวงจ้างฆ่าเมียน้อยก็จ้างฆ่าเมียงหลวง เหล่านี้เราจะได้ยินบ่อยสามีจ้างฆ่าก็มีจ้างฆ่าเมียหลวงก็มี เพื่อจะอยู่กับเมียน้อยทีนี้ก็เมื่อเมียหลวงรู้เข้าก็อิจฉาละทีนี้ทั้งที่ตัวจัดหามาด้วยมือของตนเอง มันก็อดไม่ได้ นิสัยผู้หญิงเป็นอย่างนั้น ผลที่สุด นางก็เอายาพิษคือยาทำลายลูกใส่ในอาหารให้เมียน้อยกิน เมียน้อยก็ไม่รู้ เขาให้กินทุกวัน เมียหลวงเขาให้กิน ก็กินทุกวัน เขาแบ่งให้กินก็กินอย่างนั้น พอกินเข้าไปมันก็ตกเลือดขึ้นมาก็แท้ง ไม่มีแล้วหมดไปคนหนึ่งแล้ว ต่อมาคนที่สองก็มีทองอีก ก็บอกเขาอีก บอกเมียหลวงอีก เรียกว่าเมียน้อยเป็นคนซื่อหรือจะเรียกว่าโง่ก็ได้ และก็ไปนึกถึงบุญคุณว่าเขาเป็นคนหาเรามา ก็บอกตามซื่อก็หนที่สองท้องอีกก็บอกอีก เมียหลวงก็ทำอย่างนั้นอีกเมียน้อยก็แท้งอีก ท้องที่สองก็แท้งอีกอย่างเดียวกัน ต่อมาวันหนึ่ง นางเมียน้อยก็ไปเยี่ยมเพื่อนฝูง เพื่อนฝูงก็ถามผู้หญิงด้วยกันเป็นอย่างไรอยู่ด้วยกันกับเมียหลวงเขาดุเขาคำว่าอะไรไหมสบายดีหรืออย่างไร มีลูกหรือยังมีท้องหรือยัง นางเมียน้อยก็บอกเพื่อนฝูงว่าเป็นอย่างนี้ พอมีท้องขึ้นมาก็แท้งทุกที ทีนี้เพื่อนของนางก็บอกทีเดียวว่าเธออย่าไงซิ อย่าไปบอกเขาซิว่าท้องให้มันแก่เสียก่อนซิมันจะได้ออกได้ เมื่อเราได้บุตรแล้วเราก็จะได้เป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติทั้งหมดนางเมียน้อยก็ได้สติที่เพื่อนฝูงเขาบอกกลับมาบ้านอยู่ต่อมานางก็ท้องอีก มีบุตรคนที่สามบุตรคนที่สามนี้เมียน้อยก็ไม่บอกเมียหลวงล่ะก็ปล่อยไว้จนโต จวนจะคลอดได้ก็ราว ๆ สัก ๖-๗ เดือน จะคลอดได้แล้ว ๕ เดือนก็คลอดได้แล้ว ทีนี้ก็เห็นว่าท้องปรากฏขึ้น ทางเมียหลวง เห็นเข้าก็ต่อว่า ทำไมเธอไม่บอกกับฉันล่ะ เมียน้อยก็บอกว่า ฉันจะบอกเธอได้อย่างไรล่ะ ถ้าบอกเธอก็ต้องทำลายลูกฉันอีกเหมือนกัน ทำลายมาแล้วสองคนฉันเลยไม่บอก นางเมียหลวงก็ทำ

อย่างไรดี ก็หาอุบายต่าง ๆ นานา ก็เอายาอันเก่าให้กินเข้าไปอีก ใส่อาหารใส่เนื้อ ให้กินอีก ทีนี้กิน ข้าไป มันจวนจะคลอดได้แล้วนี่ กินเข้าไปยามันก็ไปทำลายลูกในท้อง ลูกในท้องก็กระวนกระวายปวดท้องมันก็จะออกมาล่ะทีนี้ ผลที่สุดลมกัมมัชวาตตีปั่นป่วน เด็กมันก็ขวางตัวไม่ออกมาตามปกติ ขวางออกมามันก็คาช่องคลอดอยู่ ออกไม่ได้นางเมียน้อยก็ทนทุกข์ทรมาน ผลที่สุดก็ตาย ตายทั้งลูกทั้งแม่ทีนี้สามีรู้เรื่องเข้า สอบสวนได้ความเมียน้อยก็ตายเสียแล้ว โกรธเมียหลวงมาก เมียน้อยก่อนจะตายก็ผูกพยาบาทไว้เลย จองเวรไว้เลยว่าเกิดชาติใดฉันท์ใดขอให้ข้าพเจ้าได้กินนางเมียหลวงพร้อมทั้งลูกมันด้วยกินลูกมันก่อนแล้วค่อยกินแม่มันทีหลัง ก็ผูกพยาบาทอาฆาตจองเวรไว้อย่างนั้นสามีก็โกรธเมียหลวงใหญ่ตีเตะจนช้ำบวมไปหมด ผลที่สุดเมียหลวงก็ตาย ตายก็ตายไปก็ไม่นึกว่าจะต้องถูกผูกพยาบาทอย่างนั้น ทีนี้ทางเมียน้อยนั้นตายแล้วก็เกิดมาเป็นแมวก็อยู่ในบ้านนั้นนั่นแหละ ทางเมียหลวงตายไปก็มาเกิดเป็นแม่ไก่อยู่ในบ้านนั้น นางเมียน้อยเป็นแมว พออยู่มา ๔-๕ เดือน แม่ไก่ก็ออกไข่มา แมวก็มากินทุกวัน ออกมาทีไรกินอีก ๆ นางแม่ไก่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ออกมาทีไรมันก็กินหมดแล้วมันจะกินเราเสียอีกด้วยล่ะซิทีนี้ ทำให้เจ็บบอกเจ็บใจก็จองเวรกันซิทีนี้ ถ้าข้าพเจ้าเกิดในชาติใดฉันท์ใดก็ขอให้ได้กินมันบ้าง ให้ได้กินมันพร้อมทั้งลูกมันด้วย ก็จองเวรกันไปอีกแล้ว แม่ไก่ก็ตายไป ไปเกิดเป็นเสือเหลือง ส่วนเมียน้อยที่เกิดเป็นแมวก็ตายไปก็ไปเกิดเป็นนางเนื้อทราย นางเนื้อสมันเขาเรียกว่าเนื้อทรายอยู่ในดงในป่าเหมือนกัน เสือเหลืองก็อยู่ในดงในป่า พอนางแม่เนื้อทรายออกลูกมาทีไรนางเสือเหลืองก็มากินทุกเที่ยว กินไปสองหนแล้ว กินครั้งที่ ๓ พอกินครั้งที่ ๔ ก็กินแม่นั่นแหละ แม่เนื้อจะตายก็อธิษฐานผูกพยาบาทอาฆาตจองเวรกันอีก ว่าถ้าเกิดชาติใดฉันท์ใด ขอให้ได้กินมันบ้าง ตลอดจนตัวมันด้วย ก็อธิฐานจิตผูกพยาบาทจองเวรไปอย่างนั้น ผลที่สุดนางเมียน้อยก็ได้เกิดเป็นนางยักษ์ยิณี ชื่อว่าการะยักษ์ยิณี นางเมียหลวงจากเสือเหลืองก็ไปเกิดเป็นลูกผู้มีอันจะกินพอสมควร ก็เรียกว่าเป็นกุลธิดา เป็นลูกของคนในสกุลหนึ่ง เขาเรียกว่ากุลธิดามันคล้าย ๆ กับกุลสตรีที่เราพูดกัน แต่คนละอย่าง กุลสตรีหมายถึง ผู้หญิงที่มีสามีแล้วสตรีอยู่ในสกุลนั้น ส่วนกุลธิดานั้นหมายถึงลูกสาว ลูกสาว-

ของตระกูลนั้นมันต่างกัน บางทีเราพูดสลับกันไปเรื่อย กุลบุตรบ้างกุลธิดาบ้าง บางทีก็เรียกว่ากุลสตรีบ้าง ถ้ากุลบุตรกุลธิดาหมายความว่า ยังไม่มีลูกไม่มีสามีกัน ขอให้เข้าใจไว้ ทีนี้ก็นางคนนี้ก็ได้สามีคือบ้านก็เรียกว่าอยู่ชนบท พ่อแม่อยู่ในเมือง เมืองสาวัตถี นี้ออกมาอยู่บ้านนอกก็ห่างขนาด ๕-๖ กิโลเมตรระหว่างนั้นคล้ายกับนางนาคพระโขนงห่างจากทางกรุงเทพฯอย่างนั้น ทีนี้ก็พอได้สามีแล้วก็มีลูกน้อยออกมาคลอดออกมาแล้วก็อยู่ไฟ นางยักษ์ษิณีรู้มันอธิฐานจองเวรไว้ มันก็มาถามคนในบ้านนั้นโดยแปลงตัวเป็นเพื่อนที่รักของนางกุลธิดานั้นผลที่สุดคนในบ้านก็บอกว่าเขาคลอดลูกแล้วนอนอยู่ในห้องแล้วนางยักษ์ษิณีก็บอกว่าฉันขอเข้าไปเยี่ยมเพราะเป็นเพื่อนเป็นเพื่อนรักกัน พอเข้าไปก็ไม่มีใครอยู่ มันก็จับลูกกินเสียเลย อยู่ต่อมานางกุลธิดาคนนี้ก็มีลูกอีกออกลูกมาอีกเหมือนกันอย่างนั้น นางยักษ์ษิณีก็มาถามอย่างนั้นอีกเข้าไปก็ไปจับลูกกินอีก ครั้งที่สองทีนี้ครั้งที่สามนางคนนี้ก็มีท้องแก่ก็ปรึกษากับสามีว่าอยู่นี่ไม่ได้แล้ว เพราะที่นี่มีนางยักษ์ษิณีมากินเรื่อยอย่ากระนั้นเลยเราไปคลอดที่บ้านพ่อแม่ฉันเถิดอยู่ในเมืองสาวัตถีนี่ใกล้ๆ นี้ เดินกันไปก็ราวๆ ๕-๖ กิโลเมตร พอท้องแก่ก็ไปทีเดียว สามีก็พาไปคลอดบ้านพ่อแม่ของภรรยาพอถึงก็ไปคลอดลูก ส่วนนางยักษ์ษิณีมันก็จะมากิน ทีนี้มันก็ติดเวรนางยักษ์ษิณีทั้งหลายนั้นเขามีเวรต้องเป็นคนตักน้ำจากสระอโนดาษไปให้ท้าวเวสสุวรรณทุกตนไป ยักษ์เขาเรียกว่าตน มนุษย์เรียกว่าคน ระยะที่นางคนนี้คลอดมันถูกเวรตักน้ำเข้าเวรที่ก็ประมาณ๕-๖เดือนทีนี้ก็เหลืออีกหนึ่งเดือนก็จะหมดแล้วนางคนนี้ก็คลอดลูกออกมาแล้วไม่เห็นยักษ์มากินแล้วก็ดีอกดีใจล่ะ ก็บอกกับสามีว่าเรากลับบ้านกันเถิด มาอยู่บ้านเดิมเราสามีภรรยาก็ไป เดินกันไปพอถึงสระน้ำก็อาบน้ำให้ลูกแล้วก็เอาลูกให้สามีอุ้มไว้ ตัวก็ไปอาบน้ำในสระอโนดาษ ของเกาะ ถ้าใครไปนมัสการสังเวชนียสถานไปถึงพระเชตุวันจะเห็นสระน้ำอยู่ใกล้วัด นางคนนั้นอาบน้ำเสร็จก็อุ้มลูกให้สามีไปอาบน้ำ อุ้มลูกอยู่สามีก็ลงไปอาบน้ำก็จะพากันกลับออกจากเมืองสาวัตถีจะไปล่ะสามีก็กำลังอาบน้ำอยู่ นางยักษ์ษิณี ก็เดินมาแปลงตัวเป็นมนุษย์เดินมานางกุลธิดาเห็นก็ร้องเอะอะขึ้นบอกให้สามีช่วยด้วย สามียังไม่ทันมา นางยักษ์ก็มาใกล้แล้วนางกุลธิดาก็ตกใจอุ้มลูกวิ่งหนีวิ่งเข้าไปในวิหารของวัดเชตุวันก็คงจะเป็นเวลาเย็นๆ

พระพุทธเจ้ากำลังเทศน์ให้ประชาชนพุทธบริษัทได้ฟัง นางยักษ์สิณีก็ตามมา ทางกุลธิดาก็อุ้มลูกวิ่งเข้าไปเลย พระพุทธเจ้าก็นั่งบนธรรมมาสน์คนกำลังเยอะแยะ พระก็มีอยู่ข้างหลัง โยมก็อยู่ด้านหน้าไปถึงก็อุ้มลูกขึ้นไปวางที่เท้าของพระพุทธเจ้าเลย บอกว่าหม่อมฉันขอถวายลูกแก่พระองค์ด้วยเพื่อช่วยชีวิตด้วย ทีนี้นางยักษ์ยิณีก็วิ่งมาถึงประตูก็จะเข้าประตู เทพยดาชื่อสุมานะเทวดาที่สิ่งสถิตย์อยู่ที่ประตูวิหารก็ห้ามไว้ไม่ให้เข้าไม่ให้เข้านางยักษ์ก็เข้าไม่ได้ พระพุทธเจ้าก็เรียกอานนท์ไปเรียกนางยักษ์ยิณีเข้ามาซิ พระอานนท์พอได้รับคำสั่งของพระพุทธเจ้าก็ได้เดินลงไปเรียกนางยักษ์ยิณีว่าเข้ามาได้เทวดาก็อนุญาติ ก็เข้ามาพาเข้ามาใกล้ พอนางกุลธิดาเห็นก็ร้องเอะอะขึ้นมาว่านางยักษ์มาแล้ว ๆ พระพุทธเจ้าก็บอกว่าเธออย่าร้องไปไม่เป็นไร แม่นางนี่ก็หยุด พระพุทธเจ้าก็แสดงพระธรรมเทศนา ก็บอกกับนางยักษ์สิณีว่าทำไมเธอถึงทำเช่นนี้ก็สอนให้ฟังว่าเวรนะมันไม่ระงับด้วยการจองเวร เวรจะระงับด้วยการไม่จองเวรด้วยกันเท่านั้น นี่ท่านจองเวรจองกรรมกันอยู่นี้ก็ต้องเป็นอย่างนี้ไปอีกกัปหนึ่งไม่รู้ว่าอีกกี่พันปีอีกกี่หมื่นปีและเธอจองเวรกันอย่างนี้ ถ้าเธอไม่ได้มาพบพระพุทธเจ้า คือข้าพเจ้านี้แล้วท่านก็ต้องจองเวรกันอีกเป็นกัปล์ พระองค์ก็แสดงพระธรรมเทศนาถึงเรื่อง เวรกรรมต่าง ๆ ให้ฟัง ผลสุดท้ายนางยักษ์สิณีก็บรรลุโสดาบัน ทีนี้ก็พอเสร็จ นางยักษ์เป็นโสดาบัน ก็ถือศีลห้า เป็นนิจศีล ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่ลักทรัพย์ ไม่มุสาวาสไม่ดื่มของเมาสุรายาเมาต่าง ๆ เทศน์จบนางยักษ์ก็ได้เป็นโสดาบัน พระพุทธเจ้าก็บอกกับนางกุลธิดาว่าเธอเอาลูกส่งให้นางยักษ์สิณีนั้นซิ นางกุลธิดาก็บอกว่าหม่อมฉันไม่กล้าหรอกเจ้าคะเดี๋ยวนางยักษ์สิณีจะกินอีก พระพุทธเจ้าบอกไม่เป็นไรหรอก เธอส่งไปเถิดเวลานี้เขาจะไม่กินแล้วล่ะ นางคนนี้ก็ส่งลูกให้ไปนางยักษ์สิณีก็อุ้มลูกมาก็เอามาจูบมาลูบมาคลำต่าง ๆ แล้วก็เอามาคืนให้นางกุลธิดาไปทีนี้นางยักษ์สิณีก็นั่งซึมเหงา พระพุทธเจ้าก็ตรัสถามว่าเธอเป็นอะไรไป นางยักษ์ก็บอกว่าหม่อมฉันแต่ก่อนนั้นก็เที่ยวแสวงหาอาหารสุดแต่วิธีที่เรียกว่าเล่ห์เหลี่ยมที่จะได้กินอาหารได้ มันทำทุกอย่างล่ะนางยักษ์สิณี เมื่อก่อนนี้ก็ยังหาอาหารยังไม่เต็มท้องเลยต่อไปนี้ก็จะทำไม่ได้แล้วเช่นนั้นก็จะเดือดร้อนด้วยอาหารการกินต่าง ๆ จึงร้องไห้ ผลที่สุดพระพุทธเจ้าก็บอกว่าเธอไม่ต้อง

ร้องไห้ ไม่ต้องทุกข์ไม่ต้องกลัวว่าจะอดยาก พระพุทธเจ้าก็ตรัสกับนางกุลธิดาว่าเธอจง เอานางยักษ์ยิณีนี้ไปไว้ด้วยแล้วก็เลี้ยงดูเขาให้อาหารการกินเขาให้บริบูรณ์ ก็เอาไปพอไปถึงบ้าน นางกุลธิดาก็ให้อยู่ที่โรงตำข้าว แต่ก่อนนี้เขาใช้ครกกระเดื่องตำข้าว แล้วก็ให้ข้าวให้น้ำกินทุกอย่างอิ่มบริบูรณ์ นางยักษ์อยู่ตรงโรงตำข้าวก็ไม่สบาย ย้ายไปอยู่โรงเตาไฟที่เขาหุงต้ม เมื่ออยู่ตรงนั้นก็ไม่สบายอีก ย้ายไปอยู่ที่ชายคาอีก ก็ไม่สบายอีก มันเร้าร้อนไม่สบายตั้งห้าที่หกที่ แล้วที่ย้ายไป ก็เลยปลูกกระท่อมให้หนึ่งกระท่อม ซึ่งอยู่นอกบริเวรบ้านเลยทีนี้ ให้อยู่ก็ส่งข้าวส่งน้ำให้กินทุกวันทั้งเช้าและเย็น ผลที่สุดนางยักษ์สิณีก็สบายอกสบายใจอยู่นอกบ้าน เรียกว่าได้บำเพ็ญได้ ได้อะไรได้สะดวกเพราะเป็นพระโสดาบันแล้วนี่ ผลที่สุดนางยักษ์ยิณีก็มานึกได้ว่าทางกุลธิดาได้มีบุญคุณกับเรามาแล้วนี่ อย่ากระนั้นเลยเราจะทดแทนบุญคุณกับนางนี่เสร็จแล้วก็บอกกับนางนี้ว่าปีนี้ฝนจะตกมากให้ทำนาในที่คอนน้ำจะได้ไม่ท่วม นางก็ให้สามีทำนาในที่ดอนข้าวก็ได้บริบูรณ์ ฝ่ายพวกชาวบ้านเขาไม่รู้ก็ทำนาในที่ลุ่ม น้ำก็ท่วม พอรุ่งขึ้นอีกปีทางยักษ์ก็มาบอกอีกว่าปีนี้น้ำจะน้อยนะให้ทำนาในที่ลุ่ม นางกุลธิดาก็ทำนาในที่ลุ่ม ก็ได้ผลงาม พวกชาวบ้านไม่รู้ก็ทำนาในที่ดอน เพราะปีที่แล้วน้ำมันท่วม ปีนี้มันแล้งมันก็เลยไม่ได้กิน นางกุลธิดาก็ได้ข้าวได้น้ำบริบูรณ์ พวกชาวบ้านก็มาถามว่านางทำอย่างไรนาไร่ ถึงได้บริบูรณ์ นางก็บอกเล่าให้ฟังว่านางยักษ์ยิณีนี่เป็นคนบอกให้พวกชาวบ้านทั้งหลายรู้เข้าก็พากันหาลาภสักการะ ข้าวปลาอาหารมาส่งกัน นางยักษ์ก็บอกให้เป็นปี ๆ ชาวบ้านก็ได้ทำนาตามที่นางยักษ์ยิณีบอกก็พากันมั่งมีศรีสุข นางยักษ์ยิณ์ก็ได้ลาภสักการะแยะ ทีนี้นางยักษ์ก็มาคิดว่าพวกชาวบ้านมาทำบุญทำทานให้ลาภสักการะเราเยอะแยะ อย่ากระนั้นเลยเราจะทำสลากพัตร์โดยที่นิมนต์พระมาวันละ องค์มารับทุกวัน เพราะอาหารการกินที่เขาเอามาให้เป็นพวกข้าว พวกอะไรเยอะแยะพวกชาวบ้านก็เคารพ สักการะนับถือยักษ์ ก็ตั้งไว้แปดที่ก็นิมนต์พระมาทุกวัน สลากพัตร์ถวายไปทุกวัน ๆนี้ก็เป็นเรื่องเหตุผลที่เราทำบุญสลากพัตร์ ไม่ใช่สังฆทานนะมันคนละอย่างคือทำบุญสลากพัตร์หมายความว่าอย่างที่เราทำตรุษทำสารทเขาเรียกว่าสลากพัตร์ เช่นว่าหน้าทุเรียนก็เอาทุเรียนมาถวายพระ หน้าเงาะก็เอาเงาะมา

ถวายพระ ถึงหน้าลางสาดก็เอาลางสาดมาถวายอย่างนี้เขาเรียกว่าทำบุญตามกาลเวลา เรียกว่าสลาก สลากพัตร์โดยที่อะไรออกก่อนผลไม้อะไรออกก่อนเช่น ผลมะม่วงออกก่อนก็เอาผลมะม่วงมาถวายก่อน ก่อนที่ตัวจะกินเอาให้พระฉันก่อน อย่างนี้เขาเรียกว่าสลากพัตร์ แล้วก็ทำบุญเอามาถวายเป็นกองเป็นห่อก็ได้สุดแต่เป็นสลาก หรือจะมาแบบบ้านนอกที่เขาเอามารวมเป็นกอง ๆ ผลไม้ แล้วพระก็ให้เบอร์ เบอร์ ๑ เบอร์ ๒ เบอร์ ๓ ไปจนคนสุดท้าย สมมุติว่ามี ๒๐ คน มี ๓๐ เจ้าก็ให้ไป ๓๐ เบอร์ ก็เอา ๑- ๓๐ มาแจกพระ ถ้าพระมี ๓๐ องค์ ใครได้เบอร์ไหนก็จับเอาตามเบอร์นั้น เขาทำอย่างนั้น เขาเรียกว่า สลาก เวลาเข้าพรรษาก็ทำเช่นเดียวกัน เอาผ้ามารวมเอาผ้าอาบน้ำฝนมากอง ๆ ไว้ ใครจะมีเครื่องอัฐบริขารอะไรเท่าไรก็ตาม เป็นกอง ๆ ไป เสร็จแล้วก็แจกเบอร์อย่างนี้ แจกเบอร์ทั้งคนและพระสมัยก่อนเมื่ออาตมาบวชอยู่วัดสระเกศ คนตั้ง ๓๐๐ กว่าพระก็มีราว ๆ ๒๐๐ กว่าองค์ เอาเบอร์มาแจกคนแล้วก็เอามาให้พระจับ พอลงอุโบสถแล้วก็จับสลากเสร็จแล้วก็ไปเดินหาเอา บางทีต้องเดินรอบระเบียงโบสถ์ซึ่งกว้างมาก กว่าจะไปพบเบอร์ของเราทีนี้บางคนก็ดีอกดีใจไปเจอเข้า บางทีไปเจอหลวงตาเข้า เจ้าของที่เป็นสาว ๆ ไม่อยากถวายให้เด็กถวายให้แม่ถวาย ลูกสาวไม่ถวายแล้วไปโดยอาตมาเข้าไปส่งถึงกุฏิ ปวารณาเลย ๓ เดือน นิมนต์ท่านมหาไปรับบาตรที่บ้านทุกวัน ใส่ปิ่นโตมาให้นี่สบายอย่างนั้นก็เรียกว่าทำบุญตามอารมณ์เรียกว่า บุคลิกทาน อานิสงค์ก็ได้น้อย อันนี้ก็เหมือนกับนางยักษ์ษิณีตนนี้ ก็เป็นคนเริ่มที่ทำสลากพัตร์ ทีนี้การผูกเวรนี้ก็พอสรุปได้ว่าถ้าเราโกรธธรรมดา เราไม่อาฆาตก็ไม่เป็นอกุศลกรรมบถ ถ้าเราอาฆาตแต่ยังทำไม่ได้ก็จองเวรเขาเรียกว่าจองเวรกันไป จองเวรกันไปชาตินี้ชาติหน้าไม่รู้ละ มันก็จะไปเจอเข้าจนได้เรียกว่าจองเวร เพราะฉะนั้นการอาฆาตหนัก เพราะว่าต้องถึงตายถึงชีวิตเลย ทรัพย์สินก็ถึงฉิบหายไปหมด นาไร่ก็สูญสิ้นไป โกงเขาอะไรเขาก็สุดแต่เถิดขอให้คนนั้นมันสูญสิ้นไปเลยนาไร่ ต่าง ๆ หรือบ้านช่องของเขาก็เผาซะอย่างนี้ วางเพลิงมันซะนี่เรียกว่าพยาบาทแล้วก็จองเวรไป จองเวรไปอย่างที่อาตมาได้ชี้แจงไว้ถึง ๓ ชาติ แล้วมาพบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านก็เทศนให้ฟังว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่ผูกเวร เวรย่อมไม่ระงับด้วยการผูกเวร ตามทีอาตมาได้ชี้แจงมาสรุปพอเป็นใจความว่า

บทบาทโกรธเป็นเริ่มต้น พยาบาทเป็นที่ ๒ เป็นอกุศลกรรมบถ เวรที่เราอธิษฐานมันก็ติดตามเราไปหลายชาติหลายภพ ถ้าเราหยุดจองเวรกันเมื่อไหร่มันก็หมดเมื่อนั้น อย่างที่เรากรวดน้ำ เราก็บอกว่าข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินในชาติก่อนก็ดีในชาตินี้ก็ดี ขอให้โปรดงดโทษ คือยกโทษให้ข้าพเจ้าด้วยเถิด ที่เรากรวดน้ำนั้น จะมีคำว่าเจ้ากรรมนายเวรนั่นแหละ ถ้าใครว่าทุกวันบางทีมันอาจจะหมดไปก็ได้นะเวรนัน เราไม่รู้ว่าเรามีเวรมีกรรมอะไรมา ก็สุดแต่เวรกรรม อาตมาได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามสมควรแก่เวลา จึงขออำนวยอวยพรให้พุทธบริษัททั้งหลายที่ได้มาฟังพระธรรมธรรมเทศนาวันนี้ ขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณ สุขะ พละและให้มีร่างกายแข็งแรง ขอให้ขัดเกลาให้ผ่อนคลายความโกรธลงไปทีละเล็กทีละน้อยอย่าได้ให้เกิดมีพยาบาทขึ้นแล้วจะกลายเป็นการจองเวรกันไปในโอกาสขาังหน้า ท่านจะได้ปฏิบัติใน

ทางชอบ จนกระทั่งถึงพระนิพพาน จนถึงอวสานที่สุด ทุกท่านทุกคนเทอญ

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

ภาษิตเตือนใจ

๕) ๑ ตัวตนของเรานั่นไม่มีนะ แต่พอเผลอตัวตนของเราก็มีขึ้นมาได้

๒ เราพิจารณาด้วยปัญญาก็จะเห็นว่า ตัวตนที่มีขึ้นนั้นก็จะหายไปหมดสิ้น

๓ จงทำจิตใจให้ถอนออกจากตัวเรา และตัวเขา ทั้งหมดได้ แล้วให้มีแต่ปัญญา

๔ ฉะนั้น ตัวเราของเรา ตัวเขาของเขา ก็จะไม่มีจิตใจก็เบาสบายหายความกังวลต่าง ๆ เป็นจิตใจสอง บริสุทธิ สอาด สว่างไสว มองไกลเป็นเห็นพระนิพพานแน่นอน

๖) ถ้าเป็นคนโง่ แม้จะเข้าใบนั่งใกล้บัณฑิตผู้ฉลาดชั่วชีวิต เขาก็ยังไม่รู้แจ้งธรรมเสมือนทัพพีตักแกงอยู่ทุกวัน แต่ทัพพีนี้ไม่รู้รสของแกงเลยฉะนั้น

ก้านบัวบอกลึกตื้น ชลธาร
มรรยาทส่อสันดาน ชาติเชื้อ
โฉดฉลาดเพราะคำขาน ควรทราบ
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรื้อ บอกร้ายแสลงดิน

สายบัวเป็นเครื่องวัดน้ำ
มรรยาทและวาจาเป็นเครื่องวัดตระกูล
คารมซึ่งสำแดงเป็นเครื่องวัดปัญญา
ความเหี่ยวแห้งแห่งหญ้าเป็นเครื่องวัดพื้นดิน

ภาพพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ณ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารา อยู่ในพระวิหารที่สร้างคร่อมไว้
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

ภาพบรรไดที่จะขึ้นไปเขาคิชฌกูฏ และนมัสการพระคันธกุฎีที่ประทับของพระพุทธเจ้าอยู่ในเมือง
ราชคฤห์ ประเทศอินเดีย
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร ตุลาคม ๒๕๓๕

ศิลปะย่อมมาให้เป็นตอนตอน
โภคทรัพย์ย่อมมาให้ทีละน้อย
การขึ้นภูเขาต้องค่อยค่อยไป
กามคุณควรผ่อนเป็นขั้นๆ
ความโกรธควรแสดงคราวละน้อย
ห้าอย่างนี้พึงค่อยเป็นค่อยไป

เรื่อง อกุศลกรรมบถ ข้อที่ ๑๐ (เทศน์ครั้งที่ ๑๖๒)
กัณฑ์ที่ ๕ แสดงเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕
ณ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดย
คุณวโร ภิกฺขุ
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง บุญอาจ
ผ่านการศึกษาสอบไล่ได้
น.ธ.เอก เปรียญ ๖ ประโยค
นายอำเภอ และทนายความ
วัดอโศการาม ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ โทร. 3950003
กุฏิปากซอย ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓จบ)

มิจฺฉา ปสฺสตีติ มิจฺฉาทิฏฺฐิ

ณ โอกาสบัดนี้อาตมาภาพจะได้นำพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาชี้แจงแสดงแก่พุทธบริษัททั้งหลาย เพื่อจะได้ทราบแนวทางที่จะถือปฏิบัติต่อไปสำหรับเรื่องที่อาตมาได้ชี้แจงแสดงมาแล้วก็ได้กล่าวถึงเรื่องอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการด้วยกัน ซึ่งได้แสดงมาแล้วถึง ๕ ครั้งติดต่อเนื่องกันมา วันนี้ก็จะนำเอาข้อสุดท้าย ซึ่งเรียกว่าข้อที่ ๑๐ ของอกุศลกรรมบถ คือมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิคือความเห็นผิดจากสภาวะความเป็นจริงนั้นตามบาลีที่อ้างไว้ในเบื้องต้นคือตามตัวแล้วก็จะเห็นได้ว่ามิจฉาทิฏฐินี้ย่อมเป็นสภาพความเห็นผิดไปจากความเป็นจริง เป็นลักษณะกล่าวคือ ผู้ที่มีใจประกอบไปด้วยมิจฉาทิฏฐินี้ ย่อมไม่มีความเชื่อถือความเลื่อมใส ในคำสอนแห่งบัณฑิตชน ผู้มีพระคุณอันประเสริฐ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นต้น คือมีความคิดความเห็นและความประพฤตินั้น เป็นไปในทางตรงกันข้ามกับคำสั่งสอนของบัณฑิตทั้งหลาย ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว เป็นปกตินิสัยของบุคคลเหล่านั้น เมื่อจะกล่าวถึงมิจฉาทิฏฐิโดยกว้างขวางแล้ว ก็ย่อมมีอยู่มากมายหลายประการ หลายประเภทด้วยกัน เช่นทิฏฐิ ๖๒ ประการที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระองค์ได้แสดงไว้ในพรหมชาลสูตร ก็มีสักกายทิฏฐิ คือความเห็น ๒๐ ประการ ทรง แสดงไว้ในที่ต่าง ๆ กัน คือมีความยึดมั่นถือมั่นในขันธ์ทั้ง ๕ อย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นตัวเป็นตนก็มี แต่สำหรับมิจฉาทิฏฐิที่กล่าวไว้ในอกุศลกรรมบถ อันเป็นมโนทุจริตนี้มุ่งหมายเอานิยะตะมิจฉาทิฏฐิ สำหรับมิจฉาทิฏฐิที่กล่าวนี้ ไว้ในอุศลกรรมบถ

มโนทุจริตนี้ มุ่งหมายเอานิยะตะมิจฉาทิฏฐิ คือความเห็นวิปริตอันดิ่งลงไป ที่สำเร็จเป็นอกุศลกรรมบถได้ ส่วนมิจฉาทิฏฐิอื่น ๆ เป็นแต่เพียงทิฏฐิสามัญ ยังไม่เข้าขั้นเป็นอกุศลกรรมบถ ทีนี้สำหรับข้อที่เราจะสังเกตุรู้ว่าอะไรเป็นนิยรตะมิจฉาทิฏฐิ กล่าวว่ามีข้อที่เราจะใช้โยนิโสมนสิการ พิจารณาให้เห็นท่องแท้แล้ว จะมีอยู่๒ ประการด้วยกันคือ

๑. อตฺถวิปริตฺตา เนื้อความที่ตนยึดถือไว้นั้น เป็นเรื่องที่ผิดไปจากสถาวะธรรมความเป็นจริง

๒. ตถาภาวุปฏฐานํ มีความเห็นดิ่งลงไปว่าเป็นความจริงในเรื่องที่ผิดไปจากสภาวะธรรมความเป็นจริง ซึ่งตนได้ยึดถือไว้นั้น นิยตมิจฉาทิฏฐิ ที่จะเป็นมิจฉาทฏิฐิมโนทุจริตชักพาให้ไปปฏิสนธิในอบายสัตว์หรือในอบายภูมิอย่างแน่นอน คือความเห็นวิปริตที่ดิ่งลงไป ซึ่งจัดเข้าในมิจฉาทิฏฐินั้น มีอยู่ ๓ ประการ คือนัตถิกทิฏฐิ๑ อเหตุกทิฏฐิ๑ อกิริยาทิฏฐิ๑ ซึ่ง๓ ประการนี้ก็จะได้อธิบายชี้แจงให้ท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ทราบพอเป็นสังเขป เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปสำหรับ นัตถิกทิฏฐินั้น ก็มีความหมายเป็นประการหนึ่ง อเหตุทิฏฐิ ก็มีความหมายไปอย่างหนึ่ง อกิริยทิฏฐิก็มีความหมายไปอย่างหนึ่ง โดยที อกิริยทิฏฐิ นั้นคือ มีความคิดเห็นว่าไม่ต้องกระทำอะไรเลย ก็จะเกิดขึ้นมาเองซึ่งเรื่องนี้ก็ไม่ตรงกับคำสอนจของทางพระพุทธศาสนาของเราซึ่งก็จะได้กล่าวให้เห็นเสียก่อนว่า อกิริยทิฏฐิ นั้นมีความเห็นอย่างไร ซึ่งในกรรมทีปนีและในพระสูตตันตปิฎก ซึ่งท่านได้หยิบยกไว้ ในเรื่องทิฏฐิ อันเป็นนิยตทิฏฐิคือ ทิฏฐิที่ดิ่งลงไป ทิฏฐิที่แน่นอนทิฏฐิที่เรียกว่าไม่สั่นคลอน คือเชื่อถือสนิทใจ ที่จะกระทำลงไปที่เรียกว่าถือดิ่งลงไปนั้นก็เปรียบเสมือนหนึ่งว่าเช่นอย่างเราจะได้ยินได้เห็นได้ฟังอยู่เสมอว่าเช่น เขามีการกระโดดร่มที่เรียกว่าดิ่งพสุธา อันนี้ก็หมายถึงว่า เมื่อกระโดดร่มลงมาแล้วก็จะดิ่งลงสู่พื้นแผ่นดิน เมื่อถึงพื้นแผ่นดินแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะกระเดนกระดอน ขึ้นไป

เหมือนอย่างกับที่โดดลงมาได้ ท่านจึงใช้คำว่าความคิดเห็นที่ผิดดิ่งลงไป คือหมายความว่ามีรากฐานอันมั่นคงเหมือนอย่างกับที่เราปักเสาเทปูนลงไปตามรั้วหรือตามที่จะสร้างบ้านสร้างเรือน เขาก็ใช้เทปูนลงไปผสมทรายผสมกรวด เมื่อดินทรายกรวดปูนนั่น ซีเมนต์นั้นลงไปคลุกเค้ากันเมื่อแห้งแล้วก็จะแข็งคือว่า ไม่สามารถที่จะเหนี่ยวรั้ง ดึงขึ้นมาได้เราเรียกว่า ดิ่งลงไป เป็นคำพูดซึ่งแปลจากบาลี ถ้าฟังดูเผิน ๆ ท่านก็จะสงสัย จึงอธิบายประกอบให้ท่านเห็นตัวอย่างว่า คำว่าดิ่งนั้น คือปักใจปักจิตคิดว่าที่ตนมีความคิดเห็นนั้น แม้จะผิดก็ถือว่าเป็นความคิดเห็นที่จริง ๆ ยึดถือเป็นหลักไปเลย ไม่สามารถที่จะเหนี่ยวรั้งกลับคืนมาได้ แต่ก็ยังมีวิธีที่จะเหนี่ยวรั้งถอนรากถอนโคนของนิยตมิจฉาทิฏฐินั้นได้เหมือนกันซึ่งก็จะอธิบายให้ทราบในภายหลัง เรื่องนี้ท่านยกตัวอย่างไว้ให้เห็นว่าพวกบุคคลสามจำพวกนี้เรียกว่า นิยตมิจฉาทิฏฐิ คือความคิดเห็นผิดที่ดิ่งลงไปอย่างแน่นอนแล้ว คือ บูรณะกัสสัป ชื่อของเขา ทีนี้ก็มีประวัติเล่าเรื่องมาว่าเจ้าบูรณะกัสสัปนี้ เป็นผู้เกิดในตระกูลของลูกทาส ซึ่งเป็นทาสคนใช้สอยหรือเรียกว่าบริวารของเศรษฐีคนหนึ่ง ซึ่งมีทรัพย์สินมาก โดยการทำมาค้าขายต่าง ๆ ก็ตาม ต้องใช้ทาสเป็นจำนวนมาก ซึ่งประกอบกิจการงานบ้านของตน และเกี่ยวกับกิจการที่จะอำนวยผลประโยชน์ให้แก่ตนท่านเศรษฐีนี้ก็มีทาส ซึ่งอยู่ในเรือนของตนนั้นมีจำนวนอยู่แล้วมากมาย นับได้ถึง ๙๙ คน เก้าสิบเก้าคนแล้ว ยังขาดร้อยอยู่คนเดียวก็บังเอิญลูกของทาส ทาสผู้หญิงคนหนึ่งในเรือนของเศรษฐีนั้นก็มีท้องเกิดขึ้น เมื่อครบวาระที่จะคลอดบุตรแล้ว ก็ได้คลอดออกมาเป็นผู้ชาย ซึ่งในสมัยก่อนนั้นบรรดาผู้มีข้าทาสบริวารต่าง ๆ คือพวกเศรษฐีนั้นเอง ถือกันเป็นอย่างยิ่งว่าบุคคลใด มีทาสคนที่ ๑๐๐ เกิดขึ้นแล้ว ก็จะถือว่าบุคคลนั้นเป็นมงคลทาส คือทาสที่เป็นมงคลแก่ตน สมารถที่จะทำให้ตนมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตที่ดำเนินการต่าง ๆ อยู่ในโลกนี้ ทีนี้บุตรของหญิงทาสนั้นเมื่อเกิดมาแล้ว เศรษฐีก็ดีอกดีใจปีติยินดีปราโมทเป็นอย่างยิ่งว่า เราจะได้ทาสเป็นที่ร้อยแล้ว ก็ได้ตั้งชื่อว่านายบูรณะคือ คนที่ร้อยคนที่เต็มร้อยนั่นเองเรียกว่าบูรณะ บูรณะแปลตามตัวว่าเต็ม หมายถึงว่าเป็นทาสคนที่ร้อย เมื่อเศรษฐีได้ทาสแล้ว ก็ตั้งชื่อให้ว่า บุรณะตามบาลี แล้วก็ประกาศให้ลูกเมียของตนและข้าทาสบริวาร

ทั้งหลายในเก้าสิบเก้าคนนั้นว่าเจ้าบูรณะนี้เป็นมงคลทาสของเรา ท่านอย่าได้ประมาทคือ ปล่อยให้เขาจะทำงานทำการหรือไม่ก็ตาม จะไม่ทำก็ตาม จะกินก็ตาม จะนอนก็ตาม จะเดินก็ตาม จะเล่นก็ตาม ทุกอย่างหมด แม้จะผิดพลาดบกพร่องไปบ้าง ก็อย่าได้ว่ากล่าวตักเตือนหรือโกรธเคืองนายบูรณะนี้เลย เพราะถือว่าเป็นมงคลทาสของเรา คือเรียกว่าปล่อยให้เป็นอิสระเหมือนกับไม่ได้เป็นทาส อยู่ต่อมาบิดามารดาของนายบูรณะนี้ก็สู้กระตุ้มฮุ้มห่อเลี้ยงดูด้วยนมด้วยอาหารต่าง ๆอย่างบริบูรณ์ก็เจริญวัยขึ้นมาตามลำดับ ได้อายุ ๕ ขวบ ๖ ขวบ ๗ ขวบ โตขึ้นมาเรื่อย ๆ ก็รู้จักภาษาแล้ว พูดรู้เรื่องแล้วใจความรู้เรื่องแล้ว จนกระทั่งอายุ ๒๐ ปี ในระหว่างนั้นเค้าก็มีความสุขความสบายอย่างล้นเหลือ งานการไม่ต้องทำไม่มีใครว่ากล่าว อยากจะทำอะไรก็ได้ อยากจะเล่นก็เล่น อยากจะเที่ยวก็เที่ยว อยากจะกินก็กิน อยากจะนอนก็นอน หมายความว่าไม่ได้กินเหมือนอย่างกับทาส ทาสนั้นเค้าแบ่งให้กินคนละเท่านั้นเท่านี้ นายบูรณะจะกินสักเท่าไรก็ไม่ว่า กินจนอิ่ม วันหนึ่งเค้ากิน ๓ เวลาจะกิน ๕ เวลา ๗ เวลา ไม่มีใครว่า กินได้ทุกเมื่อนอนก็เช่นเดียวกัน จะนอนดึกตื่นเช้าก็ได้ ทำให้สุขสบายอย่างยิ่ง เรียกว่าเกินกว่าทาสทั้งหลาย เกินกว่าเจ้าของทาสอีก คือเศรษฐีและบุตรภรรยาของเขาก็ต้องตื่นนอนตามกำหนดเวลา กำกับดูแลการทำงานของข้าทาสบริวารของตน ฉะนั้นในบูรณะนี้ก็มาคำนึงคิดขึ้นว่าเรานี้ก็มีความสุขความสำราญเหลือล้นแล้ว แต่ว่าจะเป็นด้วยเหตุที่หมดบุญวาสนา หรือว่าจะเป็นเพราะเหตุที่ตนมีกรรมซึ่งได้กระทำไว้ในชาติก่อน ๆ ซึ่งมาดลจิตดลใจให้เขาได้คิดว่าการที่เราเป็นอยู่เช่นนี้ ก็ไม่มีประโยชน์อะไร อย่ากระนั้นเลยเราจะไปเที่ยวในโลกกว้าง ๆ ออกไป จากบ้านเศรษฐีนี้ ไปให้มันไกลจะได้เห็นดูโลกกว่าเป็นอย่างไง ไปเมืองโน้นเมืองนี้ไปดูสถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น เมื่อคิดเช่นนั้นแล้ว อยู่มาวันหนึ่งเขาก็เก็บข้าวของเครื่องใช้ประจำตัว เสื้อผ้าเล็กน้อย แล้วก็หนีออกจากบ้านเศรษฐีในเวลากลางคืน ก็เดินเรื่อยไปมืดที่ไหนก็นอนที่นั่น มีอะไรกินก็กินไปเท่าที่มีวัตถุติดตัวมาข้าวของเล็กน้อย เงินทองซื้อหากินได้ก็ซื้อกิน ก็เดินเรื่อยไปจากวันหนึ่งไปวันหนึ่ง จากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ก็เดินไปอย่างนั้นเพราะสมัยก่อนป่าดงพงไพรมันมากไม่เตียนเรียบโปร่งเหมือนกับสมัยนี้ เพราะฉะนั้นวันหนึ่งเขาก็

เดินไปตามปกติของเขา ไปตามป่าตามดงที่จะลัดไปเมืองโน้นเมืองนี้ ในระหว่างทางก็ปรากฏว่ามีโจรผู้ร้าย ทำการปล้นสะดมเขาโดยมีโจรสามสี่คน ก็เข้าทำการปล้นยึดตัวยึดจับตัวแล้วก็ค้นข้าวของเงินทองที่มีอยู่ ก็ได้ไปเพียงเล็กน้อย พวกโจรเหล่านั้นหัวหน้าโจรก็บ กว่าไอ้คนนี้มันจัญไรมีสมบัติเพียงเล็กน้อย เสียแรงที่เราปล้นมันเป็นคนอนาถาอย่ากระนั้นเลย เราจะทำให้มันเป็นคนอนาถาให้ยิ่งขึ้นไปอีก แล้วก็เปลื้องผ้านุ่งผ้าห่มออกหมด ให้เหลือแต่ตัวร่อนจ้อน ไม่มีผ้านุ่งคือเปลือยหมด แล้วก็เอาเสื้อผ้าเหล่านั้นไปเสีย โจรทั้งหลายก็พากันหลบหนีไป นายบูรณะนี้ก็จนปัญญาคือ ไม่เคยคิดไม่เคยนึก ไม่เคยทำอะไรเลยก็ทำไม่เป็น ไม่คิดที่จะเอาเราไม่มีผ้านุ่งผ้าห่มแล้ว ควรจะเอาใบไมมาร้อยเข้าทำเป็นผ้านุ่ง ทำเป็นเครื่องปกปิดร่างกายส่วนล่าง ไม่ให้อุจาดอนาถาโดยแก้ผ้าโท้ง ๆ ไปอย่างนั้น ก็ไม่ได้คิดเพราะไม่มีปัญญาเรียกว่า เป็นคนโง่ โง่มาแต่กำเหนิด เรียกว่าคนปัญญาอ่อนนั่นเอง ทีนี้เมื่อไม่มีผ้านุ่งแล้วจะทำอย่างไง ก็คิดอายเค้าแหละทีนี้ ถ้าเราเดินไปอย่างนี้คนเค้าเห็นเข้าเค้าก็จะว่าต่าง ๆ เราก็จะได้รับความอายเขา อย่ากระนั้นเลยเดินมันเรื่อย ๆ ไป เดินลัดป่าไปเรื่อยไปเหนื่อยที่ไหนก็หยุดนอนตามโคนต้นไม้ ทีนี้วันที่หนึ่งก็พอทน วันที่สอง ที่สามหนักเข้าก็หิว เมื่อความหิวเกิดขึ้นก็อดรนทนไม่ได้ ก็จะเกิดตายขึ้นมาล่ะ เพราะความหิว อย่างที่องค์สมเด็จพระพุทธเจ้าของเราตรัสว่า สพฺเพ สตฺตา อาหารฏฺฐิติกา สัตว์ทั้งหลายย่อมมีอาหารเป็นเครื่องยังชีพให้ดำรงอยู่ได้ เขาก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไง ก็เดินโซซัดโซเซไปด้วยความหิวอาหารอย่างยิ่ง ไปเจอหมู่บ้าน หมู่บ้านหนึ่งก็ตั้งใจเดินเข้าไป เพื่อจะขอทานเขากินจะขอทานอาหารเค้ากินเพื่อระงับความหิวกระหาย ที่นี้พวกชาวบ้านพอเห็นเข้าก็นึกแปลกใจสมณะหรือเรียกว่าบรรพชิต ผู้ออกยบวชคนนี้เห็นจะเป็นคนสันโดดอย่างยิ่งอุตส่าห์เสื้อผ้าไม่นุ่งเกิดความเชื่อถือเคารพขึ้นว่า คงจะเป็นพระอรหันต์แน่ เพราะว่าไม่เคยเห็นบรรพชิตที่ผ่าน ๆ ไปมาสันโดดเหมือนอย่างนี้ ก็เป่าร้องกันบอกพวกชาวบ้านทั้งหลาย ให้พากันมาทำบุญทำทานเถิดเราได้พบพระอรหันต์แล้ว ซึ่งเกิดขึ้นในโลกโด ที่พระองค์ได้สันโดด ไม่ยึดถืออะไรทั้งหมดในโลกแม้แต่เสื้อผ้าก็ไม่นุ่ง พวกประชาชนในหมู่บ้านผู้โง่เขลาเบาปัญญาพากันมาหาอาหารต่าง ๆ อันประณีตเข้ามาถวาย

เอามาให้บูรณะกิน บูรณะนั้นได้รับอาหารกินอิ่มหนำสำราญแล้ว ก็พักอยู่นั่นพวกประชาชนทั้งหลายก็เคารพนับถือ ถึงเวลาก็ได้กินข้าวอย่างปราณีตที่เขาจัดหามาให้อย่างดี พวกเหล่านั้นถือว่าการทำบุญแก่พระอรหันต์นั้นเป็นกุศลผลบุญอย่างยิ่งยากนักที่จะได้ทำที่นี้เจ้าบูรณะก็มาคิดดูว่าเรานี้บุญทานอะไรก็ไม่เคยทำสักอย่างไม่เคยทำเลย อยู่ๆ ก็เกิดขึ้นเองมีคนเคารพนับถือเพราะการแก้ผ้านี่เองเราไม่มีผ้านุ่งผ้าห่มเลยจากที่พวกโจรปล้นเอาไปหมด แต่ประชาชนเค้ากับเข้าใจผิดว่าเราเป็นพระอรหันต์ อย่างระนั้นเลยเรามาคิดว่าการบรรพชาหรือออกบวชเพื่อแสวงหาสิ่งที่ตนต้องกันได้เกิดขึ้นแก่ตัวเองแล้วตามที่ประชาชนยกย่องนับถือว่าเราเป็นคนสันโดดไม่ยึดไม่เหนียวกังวลต่ออย่างไรทั้งนั้นแม้แต่ผ้านุ่งก็ไม่ยอมนุ่งอย่างนี้ต่อไปนี้เราจะไม่นุ่งมันเลยผ้า ประชาชนทั้งหลายก็เอาผ้าเอาอะไรมาให้เพื่อให้นุ่งเค้าก็ไม่ยอมนุ่ง ประชาชนก็กับยิ่งเลื่อมใสขึ้นไปอีกว่าท่านสันโดดดีเหลือเกินพระอรหันต์องค์นี้ก็เลยสมมุติชื่อขึ้นเรียกว่าบูรณกัสสป ศาสดาราจารย์ของเราที่นับถือก็มีประชาชนมีลูกศิษย์ลูกหาเข้ามาสมัครตนเป็นลูกศิษย์ก็ประมาณ ๕๐๐ คน ทีนี้เค้าก็บรรญัติข้อเป็นวินัยเป็นธรรมที่คนนับถือเค้าจะต้องปฏิบัติมีถึง ๓๐ ข้อโดยประมาณ แต่ว่าอาตมาจะยกมาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับนิยตมิจฉา-ทิฏฐิที่ทางพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้คือเค้าถือว่า

๑. การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต คนทุกคนจะตัดมือตัดแขนตัดขาคน จะทำอะไรให้คนตายสัตว์ทั้งหลายตาย จะฆ่าเป็ดฆ่าไก่ ฆ่าสุนัข ฆ่าหมู ฆ่าวัว ฆ่าอะไรได้ทั้งนั้นไม่มีบาปแม้ตนไม่ฆ่าเองใช้ให้บุคคลอื่นฆ่าให้ทำอย่างนี้ให้ตีให้ทุบให้เตะให้ฆ่าให้ตายก็ไม่บาปเค้าถือว่ามันเกิขึ้นเองของมันไม่มีบาป ไม่มีบุญไม่มีบาปอะไรทั้งนั้น

๒. ใครอยากจะลักทรัพย์ อยากจะเป็นโจรปล้นทรัพย์ อยากจะลักอยากจะขโมยอยากจะตีชิงวิ่งราวทรัพย์สมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตนก็ตาม ก็ถือว่าไม่มีบาปทำแล้วก็ชื่อว่าไม่ทำ ตลอดจนใช้ให้ผู้อื่นทำก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำแล้ว เรียกว่าอกริยะคือว่าไม่มีการกระทำ ทำแล้วก็เหมือนว่าไม่ทำ

๓. ถือว่าประพฤติผิดในการลูกเมียใครก็ตาม เจอก็อยากจะสมสู่ด้วยข่มขืนเอาตามชอบอกชอบใจสุดแต่จะทำเจอเด็กอยากจะเอาเด็กก็ทำ อยากจะเอาสาวก็ทำกับสาว

อยากจะเอาเมียเค้าทำกับเมียเค้า อยากจะทำกับคนแก่ก็ทำกับคนแก่ ชอบอย่างไงทำได้ทั้งหมดนี่ผู้ชาย ส่วนผู้หญิงก็เหมือนกันชอบอะไรชอบผัวเค้า ชอบลูกค้าชอบอะไรก็ทำได้ทุกอย่ง คือหมายความว่า สมสู่กันเรียกว่าระหว่างเพศนั่นเอง ได้ทุกอย่าง แม้จะใช้คนอื่นให้ช่วยทำให้ช่วยจับขึงตีนขึงมือแล้วก็ทำอสัตถ์กรรมใช้คนอื่นก็ไม่ผิดที่ถูกใช้หรือว่าไม่ได้กระทำ ทำไปแล้วไม่มีหายกันไปหมด

๔. การพูดโกหกพูดคำหยาบพูดเพ้อเจอพูดส่อเสียดไม่มี จะว่าจะด่าใครก็ตามว่าได้ด่าได้พูดส่อเสียดได้พูดโกหกพูดคดโกงอะไรก็ตาม ล่อลวงได้ทุกอย่าง ไม่มีการกระทำที่จะเป็นผิด

๕. การดื่มของดองของเมาต่าง ๆ จะเป็นสุรา กัญชา ยาฝิ่นอะไรก็ตามที่มึนเมาสงเคราะห์เข้า ได้ทั้งนั้น กินได้ทั้งนั้นไม่ผิดไม่อะไรหมด นี่เป็นคำที่เค้าถือเรียกว่าจริงผิดจริงตามที่เค้าถือแต่ว่าไม่มีผิด เพราะว่าเขาถือว่าไม่ผิดนี่เรียกว่านิยตมิจฉาทิฏฐิโดยแท้ นี่ก็เป็นประวัติของอกิริยทิฏฐิ คือเห็นว่าไม่มีการกระทำที่นี้ต่อไปอีกพวกหนึ่งซึ่งเรียกว่า อเหตุกทิฏฐิ คือมีความคิดเห็นว่าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยอะไรทั้งนั้นที่จะเกิดขึ้นมันจะเกิดขึ้นเอง โดยปกติของมันเองไม่มีเหตุมีผลอะไรเลยที่จะทำให้คนเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ได้ คือเรียกว่าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย ซึ่งตรงกันข้ามกับคำสอนของพระพุทธเจ้าของเรา พระองค์ก็ได้ตรัสว่า อวิชชา ปัจจยา สังขทรา ความไม่รู้เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามและรูป นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ ผัสสะเป็นปัจจัยให้เวทนา เวทนาเป็นปัจจัยยให้เกิดตัณหา ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปทาน อุปทานเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นภพ ภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติชาติเป็นปัจจัยให้เกิดแก่ เจ็บ ตาย แล้วก็โศกเศร้าเสียอกเสียใจ เป็นปัจจัยต่อเนื่องกันอย่างนี้ พระพุทธเจ้าสอน แต่เค้าบอกไม่มีปัจจัยเหล่านี้ไม่มี มันจะเกิดก็เกิดขึ้นเอง นี่เป็นทิฏฐิจของเขา อกิริยทิฏฐิที่นี้ก็ผู้เป็นต้นศาสตราจารย์ของเขาก็ชื่อมัคลิโคศาลศาสตราจารย์ เจ้ามัคลิโคศาลนี้ ประวัติก็เกิดเป็นลูกทาสเหมือนกัน เป็นลูกทาสของพ่อค้าคนหนึ่ง แต่ว่าไปเกิดในโรงโค คือแม่คลอดบุตรในโรงโคนม ก็เลยเรียกว่าโคศาล ตั้งชื่อให้โคศาลคือ เกิดในโรงโคนมนั่นเอง อยู่ต่อมาก็เป็นทาสรับใช้อยู่ในบ้านของ

พ่อค้า ก็เจริญเติบโตขึ้นมาได้ใช้ได้สอยทำงานทำการต่าง ๆ จนอายุมากก็ใช้โคศาลแบกหามแต่ก่อนนี้ใช้เทินหัวกันไป เค้าไม่มีการหาบแม้เดี๋ยวนี้ประเทศอินเดีย ก็ยังใช้เทินหัวอยู่ทั้งนั้น จะเป็นน้ำเป็นสินค้าต่าง ๆ ขนม ข้าวต้มนมเนย ที่เขาจะเอาไปขายเขาก็เทินหัวมาทั้งนั้น หาบหามไม่เป็นใช้หัวเป็นประมาณ เทินขึ้นไปบนศีรษะ อยู่มาวันหนึ่งนายจ้างของเขาก็พากันไปค้าขายน้ำมัน ก็ให้โคศาลเอาน้ำมันใส่หม้อใหญ่พอสมควร เมื่อก่อนเค้าใช้หม้อดิน ไม่มีหม้อทองเหลือทองแดงเหมือนอย่างปัจจุบันนี้ แม้แต่บาตรของพระสงฆ์ในสมัยก่อนก็เป็นดินเผาทั้งนั้นไม่มีสแตนเลสน์ ไม่มีเหล็กเหมือนอย่างที่พระสงฆ์ในปัจจุบันใช้ จึงมีข้อห้ามไว้ หลายอย่างในข้อการรักษาบาตร เมื่อจัดสินค้าเสร็จก็ใส่น้ำมัน อาจจะเป็นน้ำมันเนยไปขายยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งระยะห่างกันประมาณ ๕-๖ กิโลเมตร กว่าจะถึงหมู่บ้านอีกบ้านหนึ่ง ก็ให้โคศาลเอาหม้อน้ำมันเทินศรียะไปตัวนายก็เดินตามหลังถือไม้อันหนึ่งเดินตาม ก็ให้โคศาลเดินออกหน้าก็เดินเรื่อยไป ๆ ก็ผ่านสถานที่แห่งหนึ่งมีฝนตกมีเปลือกตมเลอะเทอะ ทางอาจเป็นดินเหนียวจจะลื่นจะล้มได้ง่าย พอไปถึงที่นั่นนายจ้างก็บอกว่ามาขลิ มาขลิซึ่งแปลว่าระวัง ระวังจะล้มนายจ้างก็บอกว่ามาขลิ ๆ เจ้าโคศาลเมื่อได้ยินนายจ้างกล่าวเช่นนั้นให้ระวัง บังเอิญลื่นล้มลงพอดี หม้อน้ำมันที่เทินมาก็ขมำคว่ำลงไปแตกกระจายน้ำมันก็หกหมด หันหลังมาเห็นในจ้างถือไม้เตรียมตัวจะตี แล้วก็วิ่งหนีไป นายจ้างก็วิ่งตามกวดไปจะตี เพราะเค้ามีสิทธิ์ที่จะฆ่าจะตีได้ทุกอย่าง วิ่งตามกันสุดกำลังไปใกล้ที่จะถึงตัวนายโคศาลนี้แล้วนายจ้างก็ยึดเอาผ้าที่มันนุ่งเวลาวิ่งก็ปลิวออกจากตัวมาห่างหน่อย ดึงผ้าห่มผ้านุ่งไว้เจ้าโคศาลเห็นเช่นนั่นรีบแก้ออกเลยเพราะถ้าไม่แก้ กระตุกเข้าตัวก็จะวิ่งไปอีกไม่ได้ ก็แก้ออกเลยนายจ้างก็ดึงเอาผ้าหลุดออกมาหมด เจ้าโคศาลก็วิ่งต่อไป นายจ้างก็วิ่งตามอีกตีมันไม่ทัน ก็วิ่งเตลิดเปิดเปิงเรียกว่าวิ่งอย่างไม่คิดชีวิตเข้าป่าเข้าดงไป นายจ้างเห็นว่าถ้าวิ่งต่อไปก็คงจะตามมันไม่ทันแล้ว อย่ากระนั้นเลยก็เดินทางกลับบ้าน เจ้ามาลิเดินเรื่อยไปแบบบูรณะกัสสป เข้าไปในดงในป่าเรื่อยไปสองวันสามวันจะหาอะไรปิดบังก็ไม่ได้เรียกว่า ทาสโง่ ไม่มีปัญญาแทนที่จะเอาใบไม้มาร้อยกันเข้าแล้วเอามาคาดเอวมันก็จะปิดอวัยวะเบื้องต่ำได้ก็ไม่ทำ ที่นี้ก็หิวเข้าวันที่สามที่สี่แย่แล้วอดข้าว เดินไปก็พบหมู่บ้านอีกเหมือน

กันอย่างนี้ ก็เข้าไปในหมู่บ้านนั้นหมู่บ้านนั้นก็แบบเดียวกันคนโง่ คนเขลามันแยะ สมัยก่อนคนมีปัญญาน้อย ก็เห็นเข้านึกว่าคนนี้เป็นพระอรหันต์อีกแล้วก็เคารพนับถือ ชาวบ้านชาวช่อง ทั้งหลายพากันนึกว่าพระอรหันต์อีกคนที่แก้ผ้าอย่างนี้ ก็เข้าใจว่าเป็น พระอรหันต์ พระองค์นี้บรรพชิตองค์นี้หรือนักบวชองค์นี้ มีความสันโดนไม่ยึดไม่ถือ เรียกว่าเป็นบรรพชิตที่ควรเคารพนับถือไม่ใช่คนธรรมดาแน่คงเป็นพระอรหันต์แน่ ก็พา กันนำอาหารบริโภคอันปราณีตมาให้เจ้าโคศาลนี้กิน เจ้าโคศาลกินอิ่มหนำสำราญ ก็จน หายเพลียหายเมื่อยที่อดข้าวมาสามสี่วันจนสบาย ร่างกายก็กระปี้กระเป่าขึ้นมีความแข็ง แรงเกิดขึ้น พวกเหล่านั้นก็ตั้งชื่อให้เป็นมาคลิ ก็เรียกว่ามัคคลิโคศาลศาสตราจารย์เป็น พระอรหันต์ไปเอง มัคคลิก็พูดจาเป็นไม่ห่วงไม่ใย ผ้าห่มผ้าสไบเค้าตัดหมดแล้ว คือ เห็นว่าสิ่งต่าง ๆเหล่านี้ เป็นของไม่จำเป็น เจ้ามัคคลิโคศาลเขาถืออเหตุกทิฏฐิ คือไม่มี เหตุไม่มีปัจจัยเลย เพื่อความเศร้าหมองแห่งสัตว์ทั้งหลายไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย สัตว์ทั้ง หลายเหล่านั้นหาเหตุไม่ได้หาปัจจัยไม่ได้ เมื่อจะเศร้าหมองก็เศร้าหมองเอง เมื่อจะบริ สุทธิ์ก็บริสุทธิ์เอง ไม่มีอะไรที่จะอยู่จะต้องทำ ไม่มีการกระทำของตนเอง ผู้อื่นก็ไม่มี การกระทำ ไม่มีการกระทำของบุรุษ ไม่มีกำลังความเพียรของบุรุษ ไม่มีความบากบำ กระทำกิจกรรมของบุรุษ มีความคิดเห็นเป็นเช่นนั้น ไม่ต้องทำตัวเค้าไม่ต้องทำอะไร เป็นทาสอยู่รับใช้แรงงานให้แก่นายจ้างเท่านั้น แต่เดี๋ยวนี้เค้าไม่ได้ทำอะไรเลย มีลาภสัก การะประชาชนเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก ก็เพราะการไม่ได้ทำอะไรเลยคือการแก้ผ้า นั่นเองไม่มีผ้านุ่ง ไม่ได้ทำเลยมันเกิดขึ้นมาโดยบังเอิญ เค้าก็ถืออย่างนั้นมี สมัครพรรคพวกเพิ่มมากทั้งลูกศิษย์มาก ก็ขนานนามว่ามัคคลิโคศาล ศาสตราจารย์ เป็นขึ้นมาเองโดยไม่ทำอะไร จึงเรียกว่า อเหตุกทิฏฐิ

๓ นัตถิรทิฏฐิ คือความเห็นไม่มีอะไรเช่นเห็นว่าผลทานไม่มีทานผลแห่งการบู ชาใหญ่บูชาน้อยไม่มี สวรรค์ไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี ผลที่ปฏิบัติต่อบิดามารดา ไม่มี สัตว์ที่เกิดมาทุกวันนี้เกิดมาชาติเดียวแต่พอตายไปแล้วสูญสิ้นกันไป ตายไป แล้วจะไปเกิดในชาติหน้าอีกก็ไม่มี จะทำความดีสักเท่าไร ๆ จะทำความชั่วสักเท่าไร ๆ ก็กำหนดกันแค่ตายแค่ตายเท่านั้นไม่มีอะไรทั้งนั้นในโลก เกิดมาก็แค่ตายบุญก็ไม่ต้องทำ บาปก็ไม่ต้องทำ มันจะดีก็ดีขึ้นเอง มันจะชั่วก็ชั่วขึ้นเอง พ่อแม่ไม่มีบุญมีคุณ ครูอาจารย์

ไม่มีบุญมีคุณอะไร แม่อุ้มท้องเรามาเพราะหน้าที่ของแม่จะต้องคลอดลูก เมื่อออกมาแล้วเป็นตัวเป็นตนแล้ว พ่อแม่ก็ไม่มีแนะโยชน์อะไร เขาคือว่าเหมือนกับขี่เรือข้ามฟาก เมื่อข้ามจากฝั่งนี้ไปถึงฝั่ง แล้วเรือนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร สำหรับเขา เค้าขึ้นฝั่งได้ก็เดินเรื่อยไป ๆ พ่อแม่จึงไม่มีบุญคุณ อันนี้ยิ่งร้ายเพราะว่าผิดกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้าตรัสสอน บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ญาติที่น้อง ผู้มีบุญคุณ เรียกว่าบุพพาการี เมื่อเราเกิดขึ้นมาโตใหญ่มีอาชีพการงานหรืออยู่บ้านกับพ่อแม่ก็ตามก็ต้องรับใช้ใช้สอยพ่อแม่ทำกิจการอะไรก็ช่วยพ่อแม่ช่วยครูบาอาจารย์ท่านจะว่าจะตักเตือน ก็ยึดถือเป็นคำสั่งสอนของบิดามารดา แล้วก็เราจะต้องมีความกัตญญูรู้คุณของท่าน เมื่อท่านตายไปแล้วก็อุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลให้เรียกว่าบุพพเปตพลี เช่นทำบุญ ๕๐ วัน ทำบุญ๑๐๐ วันทำบุญกระดูกถึงครบปีก็ทำกันทีมีการสวดมนต์ มีการถวายทาน สังฆทาน อย่างที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายเห็นที่วัดเราทำกันเสมอ ๆ แทบไม่เว้นแต่ละวันตลอดปี เค้าไม่ถือว่าทำไปก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร ไม่มีถึงพ่อตายแล้วก็สูญไป แล้วไม่มีประโยชน์อะไรเลยตรงกันข้ามกับที่พระพุทธเจ้าของเรา ได้ชี้แจงแสดงไว้ ทั้งสามทิฏฐิ คืออกิริยทิฏฐิความเห็นว่าไม่มีปัจจัยอะไรปรุงแต่งทั้งนั้นมันเกิดก็เกิดขึ้นมันเอง นัตถิกทิฏฐิ ยิ่งร้ายไปคือไม่มีสวรรค์ไม่ต้องทำอะไร อเหตุทิฏฐิ ความเห็นว่าไม่มีนรก บุญคุณต่อกันไม่มีบิดามารดาไม่มีบุญคุณต่อกัน ไม่ต้องไปทำบูชาอะไรต่าง ๆเกิดมาแล้วเป็นหน้าที่ของบิดามารดาต้องเลี้ยงดูเราไปเอง ทั้ง ๓ ทิฏฐินี้ถือว่าเป็นนิยตทิฏฐิคือความคิดเห็นผิดวิปริตจากสภาพความเป็นจริง ที่บัณฑิตชนทั้งหลาย ผู้รู้ทั้งหลายได้สอนไว้ได้มีความคิดบอกไว้ว่าสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ย่อมเกิดขึ้นด้วยปัจจัยคือธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่เราจะเกิดขึ้นมาเป็นขันธ์ห้าเป็นรูปร่างขึ้นมา เป็นรูปมนุษย์ เป็นรูปสัตว์เดรัจฉาน เป็นรูปช้าง ม้า วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ปู ปลา อะไรต่าง ๆในโลกนี้ทั้งหมด นับจากมนุษย์ไปที่มีชีวิตมีลมหายใจเกิดมาด้วยธาตุทั้งสี่เกิดมาแล้วก็มีขันธ์ทั้งห้า คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เราสวดทำวัตรเช้าทุกวัน ท่านกล่าวว่าขันธ์ห้าเป็นทุกข์ถ้าใครไปยึดเข้า รูปตัวตนของเราเป็นของเราใครแตะต้องไม่ได้ หรือว่ารูปคนที่เป็นพ่อแม่ของเราเมียของเราเป็นลูก พี่น้องของเราก็ดีถือว่าเป็นทรัพย์เป็นสิทธิ์ส่วนหนึ่งคือว่าเคารพนับถือโดยญาติสายโลหิตต่าง ๆ ว่าเป็นผู้นั้น-

ผู้นี้ก็สมมุติกันขึ้น ก็ไปยึดไป ไปเหนี่ยวว่าเรามีตัวมีตนมีบุคคลมีเรามีเขาที่เรียกชื่อเรียกนามต่าง ๆ นั่นชื่อนายก นายข นางจ เรียกว่าสมมุติเกิดขึ้น หรือเราเรียกรูปสมมุติตามรูปธรรมรูปธรรมนี้ก็มองเห็นมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่นว่าเป็นผู้ชายก็เห็นว่าเป็นผู้ชายมีลักษณะแตกต่างไปจากผู้หญิง เป็นผู้หญิงเราก็มองเห็นเป็นผู้หญิง ที่มีลักษณะบ่งชัด บอกว่า แตกต่างไปจากผู้ชาย ลักษณะอาการก็ผิดกัน ผู้หญิงชอบแต่ตัว ทาปากทาเล็บ ผู้ชายรูปร่างใหญ่โต แข็งแรง กล้ามขึ้น เราก็รู้กันว่านี้เป็นรูป นอกจากรูป ที่ตาเราเห็นเรียกว่าเห็นภายนอก มองเห็นรู้หมดโน้น นาฬิกาโน้นโบสถ์ วิหาร โรงครัว เรามองเห็นเรียกว่ามองเห็นภายนอก แต่ภายในมองไม่เห็น ภายในในตัวของเราเรามองไม่เห็น เมื่อเรามองไม่เห็นเราก็ยึดถือ ถือว่าเป็นของเราบ้านนี้ รถยนต์ลูก เมียคนนี้เป็นของเรา ทรัพย์สมบัติเป็นของเราเพราะเราเห็นด้วยตา ถ้าเราพิจรณาให้ดีให้เห็นด้วยตาในของเรา ตาของเราภายในจะมองเห็นด้วยตัวของเรา เริ่มด้วยมองเห็นด้วยตัวของเราว่าเป็นอย่างไรเสียก่อน จึงจะรู้เหมือนกับมองเห็นรูปด้วยตาของเราในภายนอก โดยที่พระองค์ก็สอนให้พิจจารณาตัวของเราเสียก่อน เราเรียกว่าตจะปัญจกะกัมมัฏฐานกัมมัฏฐาน ๕ อย่าง สำหรับผู้ที่จะขอบรรพชาอุปสมบทเข้ามาเป็นสักยบุตรพุทธชิโนรสในพระพุทธศาสนา ท่านก็สอนให้พิจารณาในตัวว่าเกศาผม โลมาขนขาเล็บ ทันตา-ฟันตโจหนัง พิจารณาเรื่อยไปจนกระทั่งอาการที่เหลืออยู่อีก ๒๐ กว่าอย่างรวมแล้วเรียกว่าอาการ ๓๒ อาศัยตาในนี้พิจารณาเห็นว่าร่างการของเรานี้มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุด ถ้าเราแยกออกไป เหมือนกับตานอกที่เรามองเห็น สมมุติว่ามองเห็นนาฬิกา มีเข็มนาทีมีเข็มวินาที มีเลขบอกทีนี้ตัวเราก็เหมือนกันจะมองด้วยตาในจะเห็นมีอะไรบ้างในอาการ ๓๒ แยกออกเราแยกนาฬิกาออกถึงเข็มนาทีออก ดึงเข็มวินาทีออก ดึงเข็มชั่วโมงออก เอาเลขที่บอกชั่วโมงออก แล้วเราจะเห็นเป็นอะไร เราจะเรียกนาฬิกาไม้ เราก็ไม่เรียกเราก็เรียกนี่เข็มวินาที นี่เข็มนาที นี่เข็มบอกชั่วโมง นี่ตัวเลขไม่มีนาฬิกา ในตัวเราก็เหมือนกันถ้าพิจารณาให้ดีแยกออกไป นี่ผม นี่เล็บ นี่ขน นี่ฟัน นี่ตาหูจมูกลิ้น หนังหุ้มกระดูกอาหารใหม่อาหารเก่า ไปถึงน้ำมูตที่ไหลออกจากร่างกาย ถ้าเราแยกออกไปแล้วเราจะมองเห็น นี่ลูกตาเอาไปกองไว้ นี่ผมเอาไปกองไว้ นี่หูเอาไปกองไว้นี่จมูกเอาไปกองไว้นี่แขนขา เอาไปกองไว้ แยกออกไปหมด เราจะมองเห็นว่าคนไหนชื่อนาย ก นาย ข ที่สมมุติ

ชื่อกันตรงไหน จะไปจับอะไร ไปจับหัวก็เป็นหัว จับผมก็เป็นผม จับเล็กก็เป็นเล็บ จับมือก็เป็นมือ จับตรงไหนมันไม่ใช่ตัวเรา ไม่มีตัวเรา เพราะฉะนั้นท่านจึงให้พิจารณาภา ในตัวเรา แล้วจะขาดการยึดถือว่าเป็นเราเป็นเขา จะเบื่อหน่ายไปเอง แล้วความเบื่อหน่ายก็จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วกิเลสทั้งหลายที่สุมเรามีราคะ โทสะ โมหะ ก็จะหายไปทีละเล็กทีน้อยไม่มีการยึดถือ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ แต่พวกนั้น กู้ไม่กลัยไม่ยอมถือ ไม่ยอมเชื่อฟังทั้งนั้น เรียกว่านิยทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐินี้ก็แบ่งเฉพาะ ๓ อย่างนี้ เท่านั้นที่เป็นเหตุอย่างร้ายแรง เรียกว่าจัดเข้าในนิยตมิจฉาทิฏฐิอกุศลกรรมบทคือความเห็นผิดดิ่งลงไป เหมือนกับดิ่งพสุทา ที่กล่าวมาแล้ว ไม่มีทางกลับนั่นคือทางที่จะทำผู้นั้นเมื่อตาไปแล้วทางที่เค้าจะไปก็คืออบายภูมิสิ่งที่ชั่วหรืออยาบนรก ต้องไปตกนรก ทนทุกข์ทรมานด้วยความที่ตนมีความเห็นผิดไปจากทำนองครองธรรมที่โลกเค้ามีอยู่ที่พระพุทธเจ้าของเราสอนไว้ เมื่อมิจฉาทิฏฐินี้เจริญงอกงามขึ้น ในสันดานแล้ว จะได้รับอุปการะจากมิจฉาสังกัปป คือ มิจฉาทิฏฐินั้นเกิดขึ้นแล้วความเห็นผิด ก็มีมิจฉาสังกัปปคือความดำริผิดเป็นตัวสนับสนุนแล้วก็จะเกิดมีมิจฉาสมาธิคือ ตั้งมั่นลงไปผิด ๆ จนเกิดความเห็นผิดโทษอันยิ่งใหญ่ที่สุดพระองค์ตรัสว่ามีโทษอันยิ่งใหญ่ที่สุดมากกว่าโทษอย่างอื่นอย่างแน่นหนาแล้วจะมีพระพุทธเจ้าอีก ๑๐๐ องค์ ๑๐๐๐ องค์ ก็ไม่สามารถที่จะเหนี่ยวรั้งพวกที่มีความเห็นผิดกลับมามีความเห็นถูกได้ ดังจะเห็นพวกนี้ตอ..ที่พระพุทธเจ้าทีพระชนม์ชีพอยู่พระองค์เรียกว่า เดียรถีย์ คือ ผู้ที่มีสันดานเหมือนสัตวเดรัจฉานนั่นเองพวกนี้จะไปเกิดในอยาบภูมิหรืออบายนรก สำหรับเรื่องนี้พระองค์ก็ตรัสพุทธฎีกาที่ทรงตรัสไว้ใน เอกนิบาตอังคุ ตร นิกายว่า มิจฉาทิฏฐิปรมานิ ภิกขเว วัสสชานิ เป็นอาทิ แปลเป็นความหมายว่าดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสารทั้งหลายความเห็นผิดเป็นนิยตมิจฉาทิฏฐินี้ มีโทษอย่างอื่นเป็นข้อ ๆ ว่าผิดเรื่องการฆ่าสัตว์ก็ผิดเฉพาะการฆ่าสัตว์ นิยตมิจฉาทิฏฐิเมื่อมีความเห็นผิดไปแล้วจะต้องดำริผิ ไปด้วยจะต้องตั้งลงมีจิตฝังแน่นดิ่งลงไป ไม่หวั่นไหว ก็คิดดูแม้แต่คนแก้ผ้าก็ยังถือเป็นศาสตราจารย์ได้เรียกว่าครูทั้งหก เฉพาะสามครูนี้เรียกว่าบูรณกัสปศาสตราจารย์ ๑ มักส...คศาล ๑ อชิตเกสกัมพละ ๑ องค์สุดท้านถือต่างไปคือว่า อชิตเกส

กัมพละเป็นคฤหัสถ์คนหนึ่งเหมือนกันอยู่มาหนัก ๆเข้าเบื่อหน่ายออกมาบวชเมื่ออายุมาก ออกบวชแล้วทำเป็นถือวัตรเคร่งครัด จะให้คนเคารพนับถืออุตส่าไม่นุ่งหุ่มผ้า ธรรมดา นุ่งหุ่มผ้าที่ทอด้วยผม คนทั้งหลายก็หลงเห็นว่าพระองค์นี้ดีเคร่งครัด อุตส่าห์ไม่นุ่งห่มผ้าทอด้วยไหม ด้วยด้ายด้วยฝ้าย นุ่งห่มด้วยผมคนฉะนั้นจึงนิยมนับถือกัน หาว่าเป็นพระอรหันต์ สามสัทธินี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นนิยตมิจฉาทิฏฐิ สำหรับคนนอกศาสนาเข้ามานับถือก็ไม่เป็นไร สำหรับคนที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว บัญชีทะเบียนราษฎ์ก็ขึ้นแล้วว่า พ่อแม่นับถือ ศาสนาพุทธแต่ก็ยังมีความเห็นผิดไปอีกหลายอย่างส่วนมากคือเค้ามองไม่เห็นพูดออกมาว่าทำดีไม่ได้ดีมีถมไปทำชั่วได้ทีมีถมไป คนที่พูดอย่างนี้นั้นคือเรียกว่ามีนิยตมิจฉาทิฏฐิแล้วคือมีความเห็นดิ่งไปว่าทำดีมันไม่ได้ดี ทำชั่วได้ดีมีถมไปเค้าไม่ได้ศึกษาว่าทำดีนั้นทำอย่างไรมีผลอย่างไรทั้งชาตินี้และชาติหน้า ทำชั่วนั้นมีผลอย่างไรทั้งชาตินี้และชาติหน้า บางทีก็พูดออกมาว่าไปทำบุญตักบาตรไม่ได้ประโยชน์อะไร พระกินฟรีสบาย กินแล้วก็นอนไม่เห็นได้อะไร อย่างนี้ก็มีเห็นคนอื่นเค้าทำบุญทำทานทอดผ้าป่า สร้างกุฏิ สร้างวิหาร ก็บอกว่าเสียเงินเปลา ๆ ไปทำไม่ได้อะไรเกิดขึ้นนั่นล่ะคือนิยตมิจฉาทิฏฐิ เมื่อตายก็จะเดินทางไปสู่อบายภูมิ น่าเสียดายคนเหล่านี้ที่เราควรจะส่งสารควรจะมีเมตตากรุณา ถ้าสามารถจะแนะนำชักจูงให้เค้ากลับได้กับความคิดเห็นนั้นได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ตน และแก่ผู้นั้นด้วยและเป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมือง ไปด้วยโดยโน้มน้าวจิตใจให้เห็นว่าทำดีต้องได้ดีท่านทำอไร ก็ทำงานทำการต่าง ๆ ถ้าท่านไม่คิดจะโกง ไม่ขี้เกียด ลักเวลาทำงานก็ไม่ได้ชื่อว่าทำดี ถ้าท่านทำดีขยันหมั่นเพียรตั้งหน้าตั้งตาทำงานอันนั้น ๆ คิดให้ถูกให้ดีตริตรองพิจารณาให้รอบคอบจะพูดจะทำอะไรมันก็ดี ความดีอันนั้นจะส่งเสริมให้งานอันนั้นเจริญก้าวหน้า อย่างเห็นผลทันตา เจริญกว่าคนที่ทำบ้างไม่ทำบ้างก็มองเห็นความดีต่าง ๆ กัน ผิดไปแล้วเหมือนเราทำบุญ เราตักบาตรเราทุกวันแม้ไม่มีอะไรข้าวเปล่าก็ยังดีกว่าคนที่ไม่เคยทำเลย นาน ๆ จะทำสักทีหรือว่าถึงฤดูกาลที่เค้าทำกันมากมายจะไม่ทำก็อายเค้า เช่นวันนี้เข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ก็ยังดีกว่า

คนที่ไม่ทำเสียเลย คนที่ไม่เข้าวัดเห็นพระเดินชนก็มีไม่ว่าผู้หญิงผู้ชายเห็นพระเป็นตัวอะไรก็ไม่รู้ อย่างนี้ก็แสดงว่ามันหมด เรียกว่าอาปจารมัย การเคารพนบน้อบต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไม่มีแล้ว เมื่อไม่มีจิตใจของเขาก็เสื่อมตามลงไปด้วย เมื่อตายจิตใจก็ไปนรกเป็นนี่หมายหลายทางคนที่ทำของเค้าไว้แม้แต่ยกมือขึ้นไหว้พระสงฆ์ก็ได้บุญแล้ว ไม่ใช่ไหว้คนไหว้ถึงพระพุทธเจ้าที่ประทานไว้คือผ้าเหลือง ๆ ต้องนึกถึงอย่างนั้น คนนั้นมาครองเพราะเป็นผู้รักษาศีลเป็นสักยบุตรลูกของพระพุทธเจ้าเราถึงกราบไหว้ อย่างที่ในมงคลสูตรว่าไว้ว่า อารตี วิรตี ปาปา มัชชปานา จ สัญญโม อัปปมาโท จ ธัมเมสุ เอตัมมังคลมุตตมัง คารโว จ นิวาโต จ สันตุฏฐี จ กตัญญุตา กาเลน ธัมมัสสวนัง เอตัมมังคลมุตตมัง ขันตี จ โสวจัสสตา สมณานัญจ ทัสสนัง ขันตี จ อดทน ๑ โสวจัสสตา ความเจียมเนื้อเจียมตัว ๑ สมณานัญจทัสสนัง การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่งในมงคล ๓๘ ประการ เพราะฉนั้นเมื่อเราเห็นพระสงฆ์ ก็บอกเล่าต่อกันไปใครก็ตามบุตรหลานของเราไม่ต้องลงทุนอะไรเพียงแต่ยกมือไหว้ก็ได้บุญแล้ว ยกมือไหว้นึกถึงพระพุทธเจ้า นึกถึงพระธรรม นึกถึงพระสงฆ์ บุญก็เกิดแล้ว บางคนไม่ไหว้ แสดงอาการไม่เคารพก็มีน่าเสียดาย ตามที่อาตมาได้ชี้แจงมานี้ก็เห็นว่าในเรื่องอกุศลกรรมบท ๑๐ ประการครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายเรียกว่าหัวข้อที่ ๑๐ มิจฉาทิฏฐิความเห็นผิดดิ่งลงไป ถอนไม่ขึ้น สุดท้ายนี้อาตมาภาพก็ขอเจริญพรให้ญาติโยมทั้งหลายเจริญในธรรมให้มีความเฉลียวฉลาดปัญญาเกิดขึ้น นึกถึงธรรมที่พระสงฆ์องค์เจ้าทั้งหลาย ที่ท่านเทศน์ชี้แจงให้ฟังแล้วนำเอาไปปฏิบัติ จงเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป จนตลอดถึงพระนิพพานอันเป็นอวสานที่สุดเทอญ ทุกคนทุกท่านเทอญ เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

บัญชีผู้มีจิตรศรัทธาบริจาคร่วมในการพิมพ์

รายชื่อผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในธรรมทานการจัดพิมพ์หนังสือพระธรรมเทศนา ๕ กัณฑ์ ในหัวข้อธรรมต่าง ๆ แจกเป็นธรรมทานทั่วไปทุกภาคในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

๑. นายสุธรรม สุสุนครศรีธรรมราชและกนกพรรณ แสงประทุม	๑๐,๐๐๐บาท
๒. นายสุพจน์ พรธีระบูรณ์ เทศบาลเมืองสมุทรปราการ	๕,๐๐๐ บาท
๓. นายชวลิต-ศิริพร ยงพาณิชย์ และบุตรธิกา ผู้พิพากษาศาล จ.สมุทรปราการ	๕๐๐บาท
๔. อุบาสก-อุบาสิกา ทำบุญคล้ายวันเกิด	๗๐๐ บาท
๕. คุณพรรณิกา คนเทศครอบครัวและคณะ	๒,๓๙๐ บาท
๖. คุณนฤดี จันทร์ภักดี สมศักดิ์ พิชิตวิจัย	๕๐๐ บาท
๗. แม่ชีใช้ สุ่นสวัสดิ์	๕๐๐ บาท
๘. คุณจิตรา พันธุมณี	๕๐๐ บาท
๙. นายสมจิต-นางวานี เกียรติเจริญวัฒน์	๕๐๐ บาท
๑๐. คุณกสิน อรรถพันธ์	๕๐๐ บาท
๑๑. คุณพีรยศ ณ นคร	๕๐๐ บาท
๑๒. คุณสมชาย ศรีสังข์ทอง	๕๐๐ บาท
๑๓. นายสุนทร ผสมทรัพย์ พร้อมภรรยาและญาติ	๕๒๐ บาท
๑๔. คุณสมศรี ชวาลา	๕๐๐ บาท
๑๕. โยมชีแสวง ดำพิพัฒนา	๔๐๐ บาท
๑๖. นายจิตร ผนิดรัตนาการ	๓๐๐ บาท
๑๗. นางบัวพรรณ ผนิดรัตนากร	๓๐๐ บาท
๑๘. นางกิตติยา พันธมณี	๓๐๐ บาท
๑๙. นายชัยพร ผนิดรัตนากร	๓๐๐ บาท
๒๐. นางสาวกิตติมา ผนิดรัตนากร	๓๐๐ บาท
๒๑. นางสมคิด ทองคำ	๓๐๐ บาท
๒๒. นายสถาปนิก-นางพรรณี ผิวนวล	๖๐๐ บาท

๒๓. คุณวนิดา-สักรินทร สังข์หล่อ	๒๐๐ บาท
๒๔. คุณพีรยศ ณ นคร	๒๐๐ บาท
๒๕. โยมชีละเอียด กำแพงทอง	๒๐๐ บาท
๒๖. คุณอรรถพงศ์-สมทรง ดวงพัตรา	๔๐๐ บาท
๒๗. ด.ช.ณรัตน์ ดวงพัตรา	๒๐๐ บาท
๒๘. ด.ญ.ณัฏฐา ดวงพัตรา	๒๐๐ บาท
๒๙. นางมณี ศรีสง่า	๒๐๐ บาท
๓๐. คุณดนัย-คุณทัศนีย์-ด.ญ.ดรุณี อนันต์ศฤงฆาร	๒๐๐ บาท
๓๑. นายทรงกลด เจริญพร-เบญจวรรณ วนวิชาเยนตร์	๒๐๐ บาท
๓๒. พระฉัตรชัย สกฺกวโร	๒๐๐ บาท
๓๓. คุณรัตนา วรรณาไทร	๒๐๐ บาท
๓๔. คุณนิธิมา คุณสมบัติ-คุณชัยวัฒน์ เจริญลาภมีชัย	๒๐๐ บาท
๓๕. คุณยุพดี วิไลลักษณ์	๒๐๐ บาท
๓๖. คุณนวลอนงค์ ประเสริฐอัมพร	๒๐๐ บาท
๓๗. คุณสุพรรณ ทองใบ	๒๐๐ บาท
๓๘. นายศีลา-นางมณี-ด.ช.ศิวะ ทองคำ	๒๐๐ บาท
๓๙. น.ส.ยิ้ม นาคสังข์	๒๐๐ บาท
๔๐. นายพงศ์วุฒิ ฉัตรเฉลิมชัย	๒๐๐ บาท
๔๑. นายสมพงษ์ รัตติกาลชลากร	๒๐๐ บาท
๔๒. น.ส.เอื้อมจิตร ตังคะสุวรรณ	๒๐๐ บาท
๔๓. คุณอุมาพร ศักดิ์คำ	๒๐๐ บาท
๔๔. จ่าโทสมยศ ทองสมบัติ	๓๐๐ บาท
๔๕. คุณฉลวย เมฆสุนทร และครอบครัว	๑๔๐ บาท
๔๖. คุณยุพิน จิตราวิริยะกุล	๑๐๐ บาท
๔๗. คุณรัตนา จิตราวิริยะกุล	๑๐๐ บาท

๔๘. นางสุชิน แก้วแกมเนตร ๑๐๐ บาท
๔๙. นายประเทือง-คำมูล คงปัญญา ๑๐๐ บาท
๕๐. นางเล็ก วรรณโก ๑๐๐ บาท
๕๑. คุณมาลี ศิริอังคณา ๑๐๐ บาท
๕๒. นางละมัย วัฒนาคม ๑๐๐ บาท
๕๓. คุณวิชา-คุณหงส์ โพธิศรี ๑๐๐ บาท
๕๔. ร.อ.เอนก สุขสยาม ๑๐๐ บาท
๕๕. นายทวีสุข-นางภีร์-ลูกปู สงเคราะห์ ๑๐๐ บาท
๕๖. นายสมศักดิ์-ณัฐกานต์ โชคแว่นทอง ๒๐๐ บาท
๕๗. ด.ช.ประกิตติ พันธประภากิจ ๑๐๐ บาท
๕๘. คุณวิไลลักษณ์ โรจน์ศิริพันธ์ ๑๐๐ บาท
๕๙. คุณยุพดี เจริญลาภนำชัย ๑๐๐ บาท
๖๐. คุณคณิศรา มดทอง ๑๐๐ บาท
๖๑. คุณเขมชาติ สุภิมาส ๑๐๐ บาท
๖๒. นายสิทธิชัย-นางโสภิดา ผลวิจิตร ๑๐๐ บาท
๖๓. นางสมจิตย์ วิวัฒนรัตนบุตร ๑๐๐ บาท
๖๔. น.ส.สุวรรณี " ๑๐๐ บาท
๖๕. นางทัศนีย์ อนันต์ศฤงฆาร ๑๐๐ บาท
๖๖. นางสาวยุวดี ท้วมเสม ๑๐๐ บาท
๖๗. นายอรัญ เกตุลอย ๑๐๐ บาท
๖๘. น.ส.อัญชลี แค้ลวอาวุธ ๑๐๐ บาท
๖๙. น.ส.อารีรักษ์ " ๑๐๐ บาท
๗๐. นายช่วย-นางทองอยู่ นิมกมล ๑๐๐ บาท
๗๑. ด.ช.ธนกร สมศรี ๑๐๐ บาท
๗๒. นายสันติ-นางสุพรรณี คงทน ๑๐๐ บาท

๗๓. น.ส.ภาณี พุฒิเจริญ ๑๐๐ บาท
๗๔. แม่ชีอารีย์ เงินทอง ๑๐๐ บาท
๗๕. คุณสมประสงค์ ไกรฤกษ์ ๑๐๐ บาท
๗๖. คุณพุก แซ่เจ้ว ๕๐ บาท
๗๗. ด.ช.พรหมพนัส อัสรางชัย ๕๐ บาท
๗๘. ด.ช.พรหม พิทักษ์ ๕๐ บาท
๗๙. โยมชีแจ่ม ประเสริฐศรี ๕๐ บาท
๘๐. คุณป้าทองสุก พงษ์สุวรรณ ๓๐ บาท
๘๑. นางสมพร ศรีจันทรา ๕๐ บาท
๘๒. ทูล-ประทวน-ลัดดา-ประเสริฐศรี-สุพรรษา อุดหนองลา ๑๕๐ บาท
๘๓. ร.ต.จำนันท์ ไพรีขยาด ๑๐๐ บาท
๘๔. คุณสันติ-เปรมจิตต์ จตุยศพร ๕๐๐ บาท
๘๕. ด.ญ.ธนาภรณ์ ด.ช.ฐูปนรรค์ ๕๐๐ บาท
๘๖. น.ส.เพ็ชรี รัศมีเจริญ ๕๐๐ บาท
๘๗. คุณชัชวิน ภูมิดิษฐ์ ๓๐๐ บาท
๘๘. คุณนิตยา กฤษณีไพบูลย์ ๒๐๐ บาท
๘๙. น.ส.ขวัญยืน อุทัย ๓๐๐ บาท
๙๐. นางราตรี ทองประเสริฐ ๑๐๐ บาท
๙๑. นายประทิน พูนไพโรจน์ ๒๐๐ บาท
๙๒. คุณนิตยา ภูมิดิษฐ์ ๑๐๐ บาท
๙๓. คุณชุติมา ยอดหาญ ๑๐๐ บาท
๙๔. นางเชวงศักดิ์ ทิพย์ชาดร ๑๐๐ บาท
๙๕. พ.จ.อ.เฉิดฉวี เสตรมยะ ๑๐๐ บาท
๙๖. นายพิสิทธิ์-นางนงคราญ ตั้งเตียงแสงเจริญ ๕๐๐ บาท
๙๗. ด.ช.พิธิวัฒน์ แซ่ตั้ง ๒๐๐ บาท
๙๘. นายยอด-นางอรวรรณ วิศรียา ๓๐๐ บาท

มีผู้บริจาคร่วม	=	๓๖,๓๘๐ บาท
หลวงพ่อพระมหากระจ่าง คุณวโร		๒๒,๖๒๐ บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		๕๙,๐๐๐ บาท

คำถวายทานต่าง ๆ ที่พุทธศาสนิกชนควรรู้

คำกล่าวบูชาพระ

อิมินาสักกาะเรน พุทธัง อภิปูชยามิ (ถ้าหลายคนให้ว่าอภิปูชยามะ)

อิมินาสักกาะเรน ธัมมัง อภิปูชยามิ (ถ้าหลายคนให้ว่าอภิปูชยามะ)

อิมินาสักกาะเรน สังฆัง อภิปูชยามิ (ถ้าหลายคนให้ว่าอภิปูชยามะ)

อรหัง สัมมาสัมพุธโธภควา ตังภควันตัง อภิวาเทมิ (กราบ)

(ถ้าหลายคนให้ว่าอภิวาเทมะ)

สวากขาโต ภควตา ธัมโม ตังธัมมังนมัสสามิ (กราบ)

(ถ้าหลายคนให้ว่านมัสสามะ)

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆตังสังฆังนมามิ (กราบ)

(ถ้าหลายคนให้ว่านมามะ)

คำราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

ถ้ารับศีลหลายคนว่า คำลงท้ายว่า ยาจามะ

ถ้ารับศีลคนเดียวว่าคำลงท้ายว่า ยาจามิ

การอาราธะนะศีล ๕ และรับศีลเช่นนี้ ท่านกล่าวไว้ว่า ถ้ารักษาศีล

ขาดไปตัวใดตัวหนึ่ง ที่เหลืออีก ๔ ตัวไม่ได้ขาดไปด้วย แต่อานิสงส์ที่จะได้รับน้อยกว่าที่อาราธนาศีลแบบนี้คือ

มะยังภันเต ติสะระเณนะสะหะ ปัญจะสีลานิยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยังภันเต ติสะระเณนะสะหะ ปัญจะสีลานิยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยังภันเต ติสะระเณนะสะหะ ปัญจะสีลานิยาจามะ

การอาราธนาศีล และรับศีล ๕ เช่นนี้ นับว่ามีอานิสงส์มาก เพราะจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในการรักษา ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่ง ถือว่าขาดหมดทั้ง ๕ ข้อ เรียกว่า ประระมัตถะศีล ศีลที่มีอานิสงส์สูงอย่างยิ่งเป็นศีลบารมี

คำถวายสังฆทานเพื่อความสุขความเจริญ

ผู้ถวายพึงรับศีล ๕ ก่อน แล้วตั้งนโมตัสสะฯ ๓ จบ แล้วกล่าวคำถวายว่า

อิมานิ มะยังภันเต ภัตตานิ สะปริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชยามะ สาธุโน ภันเต ภิกขุสังโฆ

อิมานิ ภัตตานิ สะปริวารานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

และกล่าวคำแปลว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลายนี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

พระสงฆ์ท่านจะกล่าวว่า สาธุ

แล้วผู้ถวายก็ให้นำของสังฆทานนั้นถวาย หาน้ำเตรียมไว้เพื่อตรวจน้ำ เมื่อพระขึ้นยะถาวาริวหาฯ ก็ให้เทน้ำให้หมดเมื่อพระขึ้นสัพพีตีโย ฯลฯ

ผู้ถวายก็ให้ตั้งใจรับพรเป็นอันเสร็จพิธีเอาน้ำที่ตรวจแล้วไปเทรดต้นไม้ลงดินเพื่อฝากให้แม่พระธรณีทราบ

คำถวายสังฆทานอุทิศ

เช่น เราจะทำบุญสังฆทานอุทิศส่วนกุศลให้แก่บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย หรือใคร ๆ ก็ตามที่เป็นญาติพี่น้องเป็นต้น เริ่มต้นก็รับศีล ๕ ก่อนแล้วตั้งนโม-ตัสสะ ๓ จบ แล้วกล่าวคำถวายว่า

อิมานิมะยังภันเต ภัตตานิสะปริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโนชยามะ สาธุโน-ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปริวารานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุอาทีนัญจะญาตกานัง ทีฆะรัตตัง หิตายะสุขายะ

แล้วกล่าวคำแปลว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ขอจ้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติทั้งหลายมีบิดา มารดาเป็นต้น ตลอดกาลนานเทอญ

พระสงฆ์ท่านก็จะกล่าวคำว่า สาธุ

ต่อจากนั้นก็ทำพิธีเหมือนข้างต้น

คำถวายผ้ากฐิน

เริ่มต้นก็จัดเอาผ้าไตรกฐินใส่พานไปวางไว้ต่อหน้าสงฆ์ ส่วนเครื่องบริขารต่าง ๆ ก็รวมกันไว้เป็นกองเดียวกันข้างล่างจากอาสน์สงฆ์ที่พระนั่งจุดธูปเทียนแล้วกราบพระพุทธรูปประธาน กล่าวคำบูชาพระเหมือนที่พิมพ์ไว้แล้วข้างต้นแล้วกล่าวคำอาราธนาศีลรับศีลแล้ว กล่าวคำถวายตั้งนโมตัสสะพร้อมกัน ๓ จบแล้วกล่าวคำถวาย ผู้เป็นพิธีกรจะกล่าวก่อนผู้ร่วมในการทอดกฐินก็คอยว่าตาม

อิมัง ภันเต สะปริมารัง กะฐินะทุสสัง สังฆัสฺสะ โอโณชะยามะ สาธุโน ภันเต สังโฆ อิมัง สะปริวารัง กะฐินะทุสสัง ปฏิคคัณหาตุปฏิคคะเหตตะวาจะ อิมินา ทุสเสนะ กฐินังอตัถระตุ อัมหากัง ฑี่ฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแด่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายผ้ากฐินกับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จะรับผ้ากฐิน กับทั้งบริวานี้ ขอข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจง กรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ

คำถวายผ้าป่า

เริ่มต้นการปฏิบัติเหมือนกันกับถวายผ้ากฐิน

ตั้งนโมตัสสะพร้อมกัน ๓ จบ แล้วกล่าวคำถวายตามพิธีกรกล่าว

อิมานิ มะยัง ภันเต บังสุกูละจีวะรานิ สะปริมารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณ-ชะยามะ สาธุโนภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปังสุกูละจีวะรานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายผ้าบังสกุลจีวรกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้แด่ภิกษุสงฆ์ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าบังสุกุล จีวร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน เวลาเข้าพรรษา

เริ่มต้น จุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูปประธาน อาราธนาศีล ตั้งนโม ๓ จบ แล้วกล่าวคำถวายตาม พิธธีกรจะกล่าวนำว่า

อิมานิ มะยังภันเต วัสสิกะสาฏิกะจีวะรานิ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ

สาธุโนภันเต สังโฆ อิมานิ วัสสิกะ สาฏิกะ จีวรานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุอาทีนัญจะญาตะนัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าพเจ้าพระสงฆ์ผู้เจริญผ้าอาบน้ำฝนทั้งหลายเหล่านี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายแด่พระสงฆ์ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งผ้าอาบน้ำฝนทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้นด้วย สิ้นกาลนานเทอญ

พระสงฆ์จะชักผ้าบังสุกุลจีวร

ผู้ถวายเตรียมตรวจน้ำ ฟังพระให้พร เป็นเสร็จพิธี

พระพุทธรูปสำหรับบูชาประจำวันเกิด

ผู้เกิดวันอาทิตย์ เสวยอายุ ๖ ปี บูชาพระปางถวายเนตร

ผู้เกิดวันจันทร์ เสวยอายุ ๑๕ ปี บูชาพระปางห้ามญาติหรือห้ามสุมุทร (หรือห้ามพยาธิ)

ผู้เกิดวันอังคาร เสวยอายุ ๘ ปี บูชาพระปางไสยาสน์

ผู้เกิดวันพุธ (กลางวัน) เสวยอายุ ๑๗ ปี บูชาพระปางอุ้มบาตร

ผู้เกิดวันพุธ (กลางคืนพระราหู) เสวยอายุ ๑๒ ปี บูชาพระปางเลไลยก์

ผู้เกิดวันพฤหัสบดี เสวยอายุ ๑๙ ปี บูชาพระปางสมาธิ

ผู้เกิดวันศุกร์ เสวยอายุ ๒๑ ปี บูชาพระปางรำพึง

ผู้เกิดวันเสาร์ เสวยอายุ ๑๐ ปี บูชาพระปางนาคปรก

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมัง สูปะพยัญชะนสัมปันนัง สาลีนัง โอทนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ

เอาสิ่งของต่าง ๆ ใส่ถาดพรอ้มผลไม้ ถ้ามี กะเวลาพอสมควร

ประมาณ ครึ่งชั่วโมง และกล่าวคำอำลาข้าวพระพุทธกราบ ๓ ครั้งว่า เสสังมังคะลา
ยาจามิ
แล้วนำไปบริโภคจะได้พร ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคต่าง ๆ

คำอธิฐานเวลาใส่บาตรพระสงฆ์สามเณร

ตั้งนโมตัสสะ ๓ จบ ยกขันธ์ข้าว และห่อสิ่งของที่ใส่บาตรขึ้นเพียงศรีษะ
และกล่าวคำอธิฐานว่า

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง
นิพพานะ ปัจจะโย โหตุ

แปลว่าขอผลบุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้ถวายทานไปดีแล้วจงมาร่วมเป็นอุปนิสัยปัจจัย
ให้ข้าพเจ้าหมดสิ้นอาสะวะ กิเลส บรรลุพระนิพพาน เทอญฯ

คำแผ่เมตตา หลังจากสวดมนต์ก่อนนอนหรือหลังจากกรวดน้ำ ที่ทำบุญ
อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว
ให้ตั้ง นโมตัสสะ ๓ จบ และกล่าวว่า

สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ อเวรา สุขะชีวิโน

ขอสัตว์ทั้งหลายอย่าได้มีเวรแก่กันและกันจงเป็นผู้ดำรงชีพอยู่เป็นสุขทุกเมื่อเทอญ

กะตัง ปุญญะผลัง มัยหัง สัพเพภาคี คะวันตุเต ขอสัตว์ทั้งหลายจงได้เสวย
ผลบุญ ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วยกาย วาจา ใจแล้วนั้นเทอญ

คำอาราธนาธรรมให้พระสงฆ์ก่อนขึ้นเทศน์

พรหมมาจะโลกาธิปตี สะหัมปะติ กัตอัญชลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ สันตีธะ
สัตตาปปะระชัก ขะชาติกา เทเสตุธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง คำอาราธนา-
ประปะริตร

เมื่อรับศีลเสร็จแล้วก็ต้องอาราธนาพระปะริตร ให้พระสงฆ์สวดมนต์

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ปริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิบัตติปะฏิพาหายะ สัพพะ สัมปัตติสิทธิยา
สัพพะ ภะยะวินาสายะ ปริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะ สัมปัตตพิสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

แล้วฟังพระสงฆ์ท่านจะขัดตำนวน เชิญทวยเทพยดาทั้งหลายมาฟังพระธรรม ฯลฯ

ต่อจากนั้น ให้นั่งตามสบาย หรือจะนั่งจัดสมาธิฟังเพื่อให้จิตสงบจนกว่าพระจะสวดมนต์จบ จึงลุกไปใส่บาตรหมดทุกคนแล้ว ก็ยกบาตรปิดผาบาตรก่อนไปตั้งไว้หน้าพระสงฆ์ (จะกล่าวคำถวายสังฆทานก็ได้) ถ้าไม่ถวายสังฆทานก็ประเคนบาตรได้เลย ตั้งแต่หัวหน้าลงมาตามลำดับจะให้ใครถวายก็ได้เจ้าภาพจะต้องถวายให้องค์แรกแล้วก็รำเรียงอาหารคาวหวาน ประเคนองค์แรก แล้วท่านจะส่งต่อกันไปเอง นี้เรียกว่าแบบท่านฉันอาหารในบาตร เมื่อองค์สุดท้ายตักอาหารใส่บาตรพอแล้ว ก็ให้ยกออกไปรับทานกัน พร้อมกับพระสงฆ์นั้น ก็จะเสร็จพร้อมกัน จึงกลับมาเตรียมของที่จะถวายพระสงฆ์ ถวายแล้ว ก็คอยกรวจน้ำ ฟังพระสงฆ์ให้พรเสร็จแล้วก็ให้ลุกขึ้นไปนั่งรวมกันใกล้ ๆ องค์แรกท่านจะประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้พระสงฆ์ทั้งนั้นก็จะสวดชะยันโต จนจบ ก็เป็นอันเสร็จพิธีทำบุญในวันนั้น

หมายเหตุ ถ้าเจ้าภาพจัดอาหารคาวหวานเป็นสำรับก็ให้ประเคนพระทั้งสำรับ ๆ ละองค์ สุดแต่ท่านจะฉันในจานหรือในบาตร

นอกนั้นก็ดำเนินการพิธีดังกล่าวแล้ว

คำอธิษฐานกรวดน้ำ

ในการทำบุญทุกชนิดเมื่อเสร็จพิธีแล้วควรจะกรวดน้ำทุกครั้งขณะที่พระท่านจะยะถาสัพพีจะเตรียมภาชนะสำหรับใส่น้ำที่สะอาดและภาชนะที่จะรองรับน้ำที่กรวด ถ้ามีคนมาร่วมในการทำบุญมาก เจ้าภาพเท่านั้นที่จะกรวดน้ำ ส่วนนอกนั้นก็ตั้งใจอนุโมทนาในบุญที่เจ้าภาพทำนั้นเรียกว่าอนุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนา วิธีเทน้ำที่กรวดไม่ต้องเอานิ้วมือไปรอน้ำ ให้เทน้ำลงไปตามปรกติ และให้แล้วเสร็จก่อนพระสัพพี แล้วนั่งพนมมือตั้งใจรับพรจนจบ กราบลง ๓ ครั้ง เอาน้ำที่กรวดลงไว้ในภาชนะที่รองรับไปเทลงตามโคนต้นไม้ ห้ามเทลงกระโถนหรือที่สกปรก คำกรวดน้ำโดยว่า

อิทังเม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

หรือจะว่า อิมินา ปุญญะกัมเมนมาตาปิตุอาทีนัง สุขังโหนตุ

จะกล่าวอย่างใด อย่างหนึ่งก็ได้ พุทธศาสนิกชนทุกคนควรจะท่องให้จำได้ไว้ เพราะต้อง ใช้อยู่เสมอทุกขณะในการทำบุญ

ถ้าไม่ได้ท่องจำไว้ ก็ให้ทำพิธีกรวดน้ำเหมือนกัน แต่ให้กล่าวอธิษฐานเป็นภาษาไทยว่า"บุญที่ข้าพเจ้าทำแล้วที่จงมีแก่ญาติขอญาติของข้าพเจ้าจงประสบความสุขเถิด" หรือจะออกชื่อลงไปก็ได้

หรือจะอธิษฐานจิตว่า "ด้วยบุญกรรมที่ข้าพเจ้าทำแล้วนี้ ขอให้มารดา บิดาเป็นต้นจงถึงซึ่งความสุขเถิด"

ประเพณีของคนไทยเราได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมาจนเป็นประเพณีอันดีงาม ตามมารยาทอันสุภาพเรียบร้อย และเป็นการแสดงถึงความเคารพนบนอบต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ การแต่งกายถ้าเป็นไปได้ดังต่อไปนี้ก็จะดีมากกว่าที่เราแต่งกายตามอารมณ์ซึ่งเป็นกิเลสฝ่ายต่ำ

๑ ผู้ชาย นุ่งกางเกงขายาว สีพื้น ๆ อย่าให้ฉูดฉาดมาก ใส่เสื้อเชิต

ใบแก้คำผิด

คำผิด	หน้า	บรรทัดที่	แก้เป็นคำถูก
คำนำ-นายอำนาจ	คำนำ	5 นับจากล่างขึ้นไป	นายอำเภอ
เพื่อยั่งดู	1	8 ,,	เพื่อหยั่งดู
ท่านจะฉันท์	3	13-14 นับลง	ฉัน(ฆ่าตัวทีการันต์ผิด)
อปรเจตนา	3	7 นับขึ้น	ปรเจตานา (ฆ่า อ)
สุขขังโหน	4	9 นับลง	สุขขังโหนฺตุ (ตกตุ)
3 ภาค 3	7	12-12 นับลง	ตถาคต(ฆ่า 3 ภาค 3 ออก)
เกณฑ์แรก	8	2 นับลง	กัณฑ์แรก
ทานก็จะต้อง	8	10 นับลง	ท่านก็จะต้อง
ใช้สันติ	9	10 นับลง	ใช้ขันติ
ไม่ได้ประโยชน์	9	10 นับขึ้น	ฆ่าประโยชน์ (ออก)
ที่เราไปดร	9	7 ,,	ที่เราไปดี
ทิฏโสสิ	10	9 ,,	ทิฏโฐสิ
มุนเคหินกาหสิสพุเพโต	10	9 ,,	ปุนเหหินกาหสิสพพาเต
สุคา	10	8 ,,	สุกา
คหฎูฏิวิสิขต์	10	8 ,,	คหฎูฏิวิสิขต์ (ตกวิสิขต์)
ทโทสจริต	12	9 ,,	โทสจริต(ฆ่า ท หน้า โท ออก)
ทันคา	14	12 ,,	ทันตา
อย่างให้มัน	15	7 ,,	อย่าให้มัน (ตัด ง ออก)
ถือป นกลาง	15	2 ,,	ถือปานกลาง
ใช่ อดข้าว	15	1 ,,	ใช่ทำอดข้าว
		คำผิดในกัณฑ์ที่ 2	
อาตมาเทพ	17	9 นับขึ้น	อาตมาภาพ
สื่อต่างที่เขาต้องการว่า	18	12 ,,	สื่อต่าง ๆ ที่เขาต้องการว่า
อ้ายคนนี้มีตันหา	18	12 ,,	อ้ายคนนี้มีตัณหามาก
ด้วยเปลือกตบมโคลน	18	6 ,,	ด้วยเปลือกตมโคลน(บ ไม่มี)
แล้วก็พากันปลูกหป่า	18	3 ,,	แล้วก็พากันปลูกป่า
ตันหาขึ้นมาแทนที่	19	3 นับลง	ตัณหาขึ้นมาแทนที่
ที่จะแก้วไข	19	13 ,,	ที่จะแก้ไข
เสียหายเว้นจำนวนมาก	20	14 ,,	เสียหายเป็นจำนวนมาก
ทางโลกประกาศต่าง ๆ	20	8 นับขึ้น	ทางโลกประเทศต่าง
ผู้เข้า ตัดไม้ทำ	20	2 นับขึ้น	ผู้เข้าไปตัดไม้ทำ(ไปพิมพ์ไม่ติด)
ทั้งเจ้าหน้าเฉพาะ	21	2 นับลง	ทั้งเจ้าหน้า (ตกที่)
ส่งพวกศาล	21	4 ,,	ส่งฟ้องศาล
เกิดในอยาบภูมิ	24	7 ,,	เกิดในอบายภูมิ
หรือคนวัฏสงสาร	24	12 ,,	หรือในวัฏสงสาร
ก็ได้ทำสังคายทา	25	2 ,,	ก็ได้ทำสังคายนา
เกิดแก่เจ็บตาย	25	4 นับขึ้น	เกิดแก่เจ็บตาย
ความขึ้งโกรธกลียด	25	1 ,,	ความขึ้งโกรธเกลียด(ตกสระ เ)
ความลับก็ไม่มี	27	8 นับลง	ความลับก็ไม่มี
ตรงกันข้ามเข้าตา	27	8 นับขึ้น	ตรงกันข้ามเข้าตา
ในธรรคำสั่งสอน	27	2 ,,	ในธรรมะคำสั่งสอน
1 สัมมาติฎฐิ	28	5 ,,	สัมมาทิฎฐิ

ใบแก้คำผิด

คำผิด	หน้า	บรรทัดที่	แก้เป็นคำถูก
ส่วนบุตรสาวนัน	๓1	4 นับลง	ส่วนบุตรสาวนั้น (ตกไม้ ้)
สวิญญูณาทรัพย์	36	8 นับขึ้น	สวิญญูณกทรัพย์
อกุศลกรรมบท	37	ล่างสุด	อกุศลกรรมบค
สวิญญูณาทรัพย์	38	4 นับลง	สวิญญาณกทรัพย์
อตฺตโนบรินามนํ	38	5 นับลง	อตฺตโนปรินามฬํ
มาเปของเรา		14 นับลง	มาเป็นของเรา
สุปติปันโน	39	11 นับลง	สุปฏิปันโน
ได้ยังอยาก	42	9 นับลง	ได้ยังยาก
แปลว่าอยาก	42	10 นับลง	แปลว่ายาก
อย่างที่กลายแล้ว	43	8 นับลง	อย่างที่กล่าวแล้ว
ในหลักข้อกภิชฌา	43	6 นับลง	ในหลักข้ออภิชฌา
		กัณฑ์ที่ 4	
มาจากอินฎฐารมณ์ก็ได้	46	2 นับขึ้น	มาจากอิฎฐารมณ์ก็ได้
ตามองค์ไปทางโน้นทางนี้	47	11 นับขึ้น	ตามองไปทางโน้นทางนี้ (ตัดก็ออก)
เข้าก็ตัดทิ้ง	48	10 นับขึ้น	เขาก็ตัดทิ้ง (เอาไม้โทที่เข้าออก)
เข้ามานานแล้ว	49	บรรทัดสุดท้ายข้างล่าง	เขามานานแล้ว
ก็ข้าขั้นแล้ว	50	2 นับลง	ก็เข้าขั้นแล้ว
ก็ตักสินปล่อย	51	10 นับขึ้น	ก็ตัดสินปล่อย
มันก็ขว ตัวไม่ออก	55	4 นับลง	มันก็ขวางตัวไม่ออก
ทำให้เจ็บบอกเจ็บใจ	55	12 นับขึ้น	ทำให้เจ็บอกเจ็บใจ (เอาตัว บ ออก)
กันไปอกีแล้ว	55	10 นับขึ้น	กันไปอีกแล้ว
สกลหนึ่ง	55	2 นับขึ้น	สกุลหนึ่ง (พิมพ์ไม่ติด)
นางยักษ์สิณี	57	ทุกแห่งให้แก้เป็นนางยักษ์ชิณี	
ทางยักษ์	38	13 นับลง	นางยักษ์
เป็นจิตใจสอง	60	4 นับขึ้น	เป็นจิตใจสงบ
นิยรตมิจฉาทิฏฐิ	62	7 นับลง	นิยตมิจฉาทิฏฐิ (ไม่มี ร)
ผิดไปจากสถาวะ	6ฎ	9 นับลง	ผิดไปจากสภาวะ
อกิริยาทิฏฐิ	62	11 นับขึ้น	อกิริยทิฏฐิ (ไม่มีสระอาที่ตัว ย)
อเหตุทิฏฐิ	62	8 นับขึ้น	อเหตุกทิฏฐิ
คลกุเค้า	63	4 นับลง	คลุกเคล้า
ได้เห็นดูโลกกว่าเป็นอย่างไร	64	6 นับขึ้น	จะได้เห็นดูโลกว่าเป็นอย่างไร
สังขทรา	67	10 นับขึ้น	สังขารา
เจ้ามาลิเดิน	68	4 นับขึ้น	เจ้ามาขลิเดิน
มี่ความสัมโดน	69	4 นับลง	มีความสันโดด
_3 นฤถิรทิฏฐิ	69	6 นับขึ้น	นัตถิกทิฏฐิ
เขาคือว่า	70	2 นับลง	เขาถือว่า
ผู้หญิงชอบแต่ตัว	71	5 นับลง	ผู้หญิงชอบการแต่งตัว
เกศาผมโลมาขนขาเล็บ	71	13 นับขึ้น	เกสาผลโลมาขน นขา เล็บ
ร่างการของเรานี้	71	10 นับขึ้น	ร่างกายของเรานี้
จับเล็กก็เป็นเล็บ	72	1 นับขึ้น	จับเล็บก็เป็นเล็บ
กูไม่กลัยไม่ยอมถือ	72	5 นับลง	กูไม่กลับไม่ยอมถือ
เมื่อตาไป	72	8 นับลง	เมื่อตายไป
อยาบนรก	72	9 นับลง	อบายนรก
ในอยาบภูมิ	72	8 นับขึ้น	ในอบายภูมิ
อาปจารมัย	74	2 นับลง	อปจายนมัย
ที่หมายหลายทาง	74	4 นับลง	ที่หมายปลายทาง
เราถึงกราบไหว้	74	6 นับลง	เราจึงกราบไหว้